

Lubuskie Aktualności Rolnicze

NOWE MODELE DEUTZ-FAHR SERII 5

5095
(95 KM)

5105
(106 KM)

5115
(116 KM)

5125
(126 KM)

W cenie bogate wyposażenie.

Finansowanie fabryczne PROTECT 5x20 – 0% odsetek, 0% prowizji, roczny koszt 0%.*

 **Agro
Expert**

Krężoły
ul. Wolsztyńska 27a
66-100 Sulechów
www.agroexpert.net

Kontakt do handlowca:
Północ - 885 809 050
Południe - 885 809 060

Biuro - 885 809 070
Serwis i Części - 885 809 090

W ofercie również marki:
McHale, Kverneland, Joskin,
Dieci, Krukowiak, Zaslaw

* Promocja obowiązuje do 13.05.2022, szczegóły u dystrybutora.

Lubuskie Aktualności Rolnicze

WYDAWCA:

Lubuski Ośrodek Doradztwa
Rolniczego w Kalsku

RADA REDAKCYJNA:

Redaktor Naczelna:

Iwona Michalewska

Redaktor Techniczny:

Dariusz Golczyk

Redaktorzy Merytoryczni:

Iwona Kupińska

Tomasz Sakowicz

Piotr Tyliczszak

ADRES REDAKCJI:

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
Kalsk 91, 66-100 Sulechów,
woj. lubuskie
tel. 68 385 20 91
e-mail: redakcja@lodr.pl

NIP: 927-16-03-749

KONTO:

Bank Gospodarstwa Krajowego
Oddział w Zielonej Górze
24 1130 1222 0030 2053 4720 0004

PROJEKT OKŁADKI:

Dariusz Golczyk

FOTO NA OKŁADKĘ:

Dariusz Golczyk

SKŁAD KOMPUTEROWY:

Dariusz Golczyk, Iwona Michalewska

PRZYJMOWANIE OGŁOSZEŃ I REKLAM

tel. 68 385 20 91 lub 512 217 293

e-mail: redakcja@lodr.pl

Ogłoszenia drobne

zamieszczamy bezpłatnie.

Przedsiębiorstwa i firmy płacą zgodnie
z cennikiem dostępnym w Redakcji oraz
na stronie internetowej: www.lodr.pl

PRENUMERATA:

Prenumeratę można zamówić

bezpośrednio w Redakcji

tel. 68 385 20 91 lub 512 217 293

e-mail: redakcja@lodr.pl

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania nadesłanych tekstów i nie odpowiada za treść zamieszczonych reklam. Wydawca ma prawo odmówić zamieszczenia ogłoszenia i reklamy, jeżeli ich treść lub forma są sprzeczne z linią programową bądź charakterem pisma oraz interesem wydawnictwa LODR. Serwis fotograficzny własny i wolne media.

DRUK:

Drukarnia TOP DRUK w Łomży

biuro@topdruk24.pl

NAKLAD: 1400 egz.

CENA: 5,00 zł

Drodzy Rolnicy

Miło mi Państwa poinformować, że zgodnie z zapowiedzią Premiera Mateusza Morawieckiego oraz Wicepremiera, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Henryka Kowalczyka od 25 kwietnia do 16 maja br. można składać wnioski o przyznanie dopłat do zakupu nawozów. Dokumenty przyjmują biura powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Bardzo się cieszę, że otrzymacie Państwo niezbędną pomoc, która pozwoli ograniczyć koszty produkcji rolnej i przełoży się bezpośrednio na końcowy wynik zbiorów oraz zachowanie bezpieczeństwa żywnościowego w tych niezwykle ciężkich czasach.

Problem suszy, zmian klimatu zaczął doskwierać również naszemu krajowi. Dotyczy to przede wszystkim rolnictwa. Województwo lubuskie należy do jednych z najbardziej dotkniętych suszami obszarów. MRiRW dostrzegając szerzej problem, wyszło z inicjatywą tworzenia Lokalnych Partnerstw Wodnych na terenie całej Polski. W związku z powyższym Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego prowadzi spotkania dotyczące LPW, podczas których nawiązujemy relacje i współpracę z lokalnymi podmiotami w poszczególnych powiatach naszego województwa na rzecz bardziej racjonalnego gospodarowania wodą. Zawiązanie takiego partnerstwa w powiecie, w formie chociażby listu intencyjnego, umożliwi poszczególnym lokalnym podmiotom zrzeszonym w partnerstwie, aplikowanie do ARiMR o środki na zaplanowane i konieczne do zrealizowania inwestycje wodne. Zachęcam Państwa do udziału w nadchodzących spotkaniach.

Wielkimi krokami zbliżają się XXVIII Targi Rolnicze AGRO-TARG 2022 w Kalsku. Przygotowujemy szeroką ofertę wystawienniczą oraz liczne atrakcje. Serdecznie Państwa zapraszam do wspólnego spędzenia czasu w pierwszy weekend czerwca.

■ **Wojciech Szadel**
Dyrektor
Lubuskiego Ośrodka
Doradztwa Rolniczego

Drodzy Czytelnicy

W majowym wydaniu serwujemy świeżą porcję artykułów, w których koncentrujemy się głównie na ochronie roślin. Kukurydza, słonecznik, rzepak – o tym jak je chronić przeczytacie na łamach aktualnego numeru.

Przedstawiamy Wam również garść informacji o gryce, zajrzyjcie na str. 22 i przeczytajcie dlaczego nazwaliśmy ją jedynym takim zbożem. Przekonacie się, że naprawdę warto rozważyć uprawę tej rośliny.

W maju rozpoczynamy sezon na szparagi. Miłośnikom tego warzywa polecam tekst na str. 28, w którym podpowiadamy jak prawidłowo założyć własną plantację.

O czym musicie pamiętać w tym miesiącu? Do 29 maja br. można składać do ARiMR wnioski o premie dla młodych rolników. Kto może ubiegać się o wsparcie finansowe, ile ono wynosi i na co można je przeznaczyć dowiedziecie się z artykułu na str. 38.

Zapraszam również do przeczytania ciekawego wywiadu z ciekawą osobą, która zdradza sposób na sukces lubuskich rolników – nie przeoczcicie 42 strony!

■ **Iwona Michalewska**
Redaktor Naczelna

AKTUALNOŚCI

LPW – idziemy po nowe	5
Lubuscy rolnicy potrafią!	6
Spotkania praktyków	8
Pomoc dla rolników i KGW	12
Rekrutacja do szkół rolniczych	14

W POLU I GOSPODARSTWIE

Strączkowe w żywieniu świń	16
Herbicydowa ochrona kukurydzy	18
Gryka – jedyne takie zboże	22
Choroby słonecznika	24
Czy ochrona rzepaku może być bardziej opłacalna	26
Sezon na szparagi	28
Gatunki wskaźnikowe półnaturalnych łąk świeżych	30

EKOLOGIA

Agroleśnictwo	32
Ekologiczne metody walki z agrofagami	34
Wiejski cyklista	36

ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

Premie dla młodych rolników	38
-----------------------------	----

SIR

Współpraca kluczem do sukcesu	42
-------------------------------	----

PRAWO W ROLNICTWIE

Zatajenie faktów przed KRUS	44
-----------------------------	----

INFORMACJE

Turnusy rehabilitacyjne dla dzieci rolników	45
Meteo wiadomości	46
Terminarz szkoleń	47
Znakowanie żywności	48
Regulamin konkursu AgroLiga 2022	49

W moim ogrodzie

Czy powinniśmy bać się węży?	50
Rdza gruszy – problem ostatnich lat	52
Kiedy zakwitną czarne bzy...	53
Kalendarz biodynamiczny na czerwiec	53
Hortensja w moim ogrodzie	54

LUBUSKIE WARTY UWAGI

Winnica Julia	56
Gminy wiejskie województwa lubuskiego – Bojadła	58
Łąki selernicowe	60
Ryba miesiąca – szczupak	61

GOSPODARSTWO DOMOWE

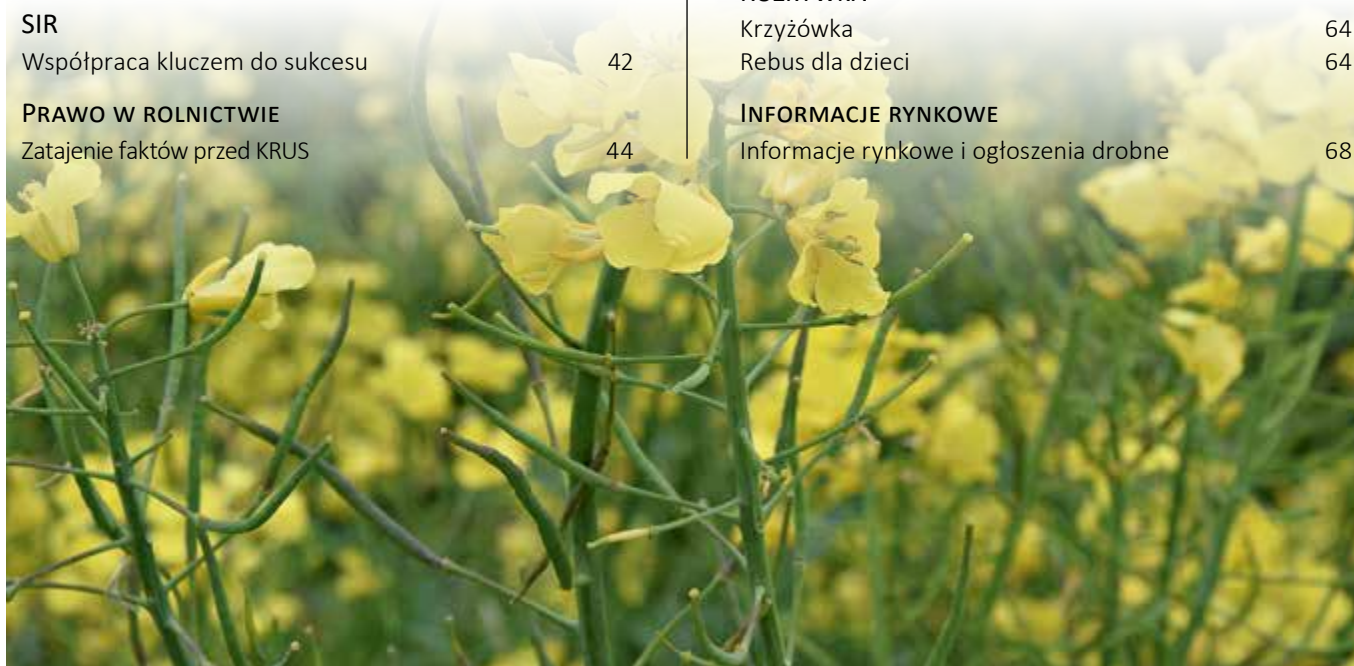
Chlorofil – zielona moc roślin	62
--------------------------------	----

ROZRYWKA

Krzyżówka	64
Rebus dla dzieci	64

INFORMACJE RYNKOWE

Informacje rynkowe i ogłoszenia drobne	68
--	----

Lokalne Partnerstwo Wodne – idziemy po nowe

zaczniemy poruszać problemy związane z gospodarowaniem wodą w danym powiecie. Mamy nadzieję, że tego-roczne spotkania również zaowocują podpisaniem deklaracji współpracy z kolejnymi powiatami.

Rolniku, jeżeli masz problemy związane z gospodarką wodną, które chciałbyś rozwiązać, bądź obecny na spotkaniach Lokalnego Partnerstwa Wodnego w swoim powiecie. Śledź naszą stronę www.lodr.pl, zakładka *Innowacje*, znajdziesz tam wszystkie terminy i miejsca spotkań, które są na bieżąco aktualizowane. Zapraszamy!

■ Agata Pilecka

W ubiegłym roku Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku, w ramach Lokalnego Partnerstwa Wodnego, podpisał deklarację współpracy z sześcioma powiatami województwa lubuskiego. Cały 2021 rok upłynął na spotkaniach z władzami powiatów województwa lubuskiego, wydane zostały broszury przedstawiające dobre praktyki wodne każdego partnerskiego powiatu, na koniec powstało sześć raportów przed-

stawiających potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem wodą na danym terenie.

W kwietniu bieżącego roku odbyły się spotkania w sześciu kolejnych powiatach: **żarskim, wschowskim, nowosolskim, strzelecko-drezdeneckim, sulęcińskim i słuwickim**. Każde ze spotkań rozpoczęło się wykładem dotyczącym zasobów wodnych powiatu, następnie był czas na dyskusję.

Przed nami kolejne spotkania w maju i czerwcu, podczas których

Lubuscy rolnicy potrafią!

Wzorem jesiennych warsztatów wędliniarskich, które cieszyły się dużym zainteresowaniem lubuskich rolników, na przełomie marca i kwietnia odbyły się kolejne dwudniowe zajęcia wędliniarskie dot. tematyki „Kielbas” (24-25 marca 2022 r.) oraz „Wędzonek i konserw” (7-8 kwietnia 2022 r.) zorganizowane przez Zespół SIR LODR w Kalsku. Warsztaty otworzył pan Wojciech Szadel, dyrektor LODR.

Kolejni lubuscy rolnicy, producenci oraz przetwórcy zdobyli podczas warsztatów ogrom wiedzy i przede wszystkim umiejętności wytwarzania wyrobów wędliniarskich pod nadzorem doświadczonego instruktora wędliniarstwa Adama Pulkowskiego (Zespół Fimpe-

ty). W telegraficznym skrócie: teoria oraz praktyka w najwyższym wydaniu – każdy uczestnik miał zapewnione indywidualne stanowisko pracy wyposażone w odpowiedni sprzęt kuchenny oraz produkty mięsne. Warsztatom towarzyszyły burzliwe rozmowy, ciekawostki i wskazówki wędliniarskie oraz wymiana doświadczeń przeplatane czynnościami takimi jak: klasyfikacja i rozdrabnianie mięsa, tajemniczo brzmiące flokowanie, przygotowanie surowców do peklowania, nadziewanie kielbas, przygotowanie

jelit czy nastrzykiwanie peklosolą. Przy tym nie mogło zabraknąć procesów: wędzenia, podsuszania, obróbki termicznej kielbas i wędzonek, osuszania i ociekania wyrobów czy pasteryzacji lub tyndalizacji. A wszystko po to, by powstały niezastąpione swojskie wyroby w postaci kielbasy śląskiej, szynkowej, słoikowej czy jałowcowej oraz wędzonek (boczku, polędwicy, udek z kurczaka) i konserw (turystycznej, słoniny wojskowej). Zwieńczeniem warsztatów były wykonane przez zaangażowanych uczestników produkty wędliniarskie, które każdy zabrał ze sobą do degustacji w swoich domach.

Warsztaty, w ramach których przeszkolonych zostało w sumie 50 uczestników, zostały zrealizowa-

ne w ramach operacji pn. „Zespoły Tematyczne ds. innowacji” zgodnie z zatwierdzonym Planem Operacyjnym na lata 2022-2023 w zakresie SIR.

Głównym celem operacji było podniesienie poziomu wiedzy na temat innowacji w produkcji i przetwórstwie wyrobów wędliniarskich oraz identyfikacja potrzeb i problemów w tym zakresie. Warsztaty zrealizowane pod nadzorem wykwalifikowanego specjalisty były doskonałą okazją do konfrontacji teorii z praktyką.

Zajęcia z pewnością wzmocniły wśród uczestników przekonanie o wyższości tradycji zdrowego i naturalnego jedzenia, które tak naprawdę jesteśmy w stanie wytworzyć we własnych domach. Ponadto, wpłynęły na wzmocnienie świadomości w zakresie ogromnej roli, jaką odgrywa żywność wysokiej jakości i jej produkcja. Przy tym, musimy pamiętać o stale rosnącej świadomości konsumenta i zapotrzebowaniu na lokalne produkty, wytwarzane bez GMO, pozbawione sztucznych dodatków. Udział w warsztatach pozwolił rolnikom na zdobycie wiedzy i umiejętności, aby dokonywali produkcji własnych wyrobów, a przyszłościowo sprzedawali je wpływając na rozwój *Krótkich Łańcuchów Żywności (KŁŻ)*, które są jednym

z czołowych haseł Zielonego Ładu. Warsztaty ukazały również możliwość zwiększenia dochodowości gospodarstwa rolnego poprzez sprzedaż produktów żywnościowych.

Taka forma realizacji operacji najbardziej wpisuje się w efektywną współpracę rolników i hodowców, wpływając jednocześnie na rozwój kontaktów i inicjatyw współpracy producenckiej, przetwórczej i dystrybu-

cyjnej ze szczególnym uwzględnieniem *Krótkich Łańcuchów Żywności*.

Zważywszy na bardzo pozytywny odzew ze strony uczestników warsztatów, uprzejmie informujemy, że w trzecim kwartale 2022 r. planujemy zorganizować kolejny cykl warsztatów, tym razem poświęconych tematyce PIEKARNICZEJ oraz SEROWARSKIEJ. Już dzisiaj serdecznie zapraszamy wszystkich zainteresowanych!

W ramach kompleksowej organizacji cyklu warsztatów serdecznie dziękujemy Zespołowi Fimple.tv za podzielenie się z nami ogromną wiedzą i przede wszystkim praktyką na najwyższym poziomie w zakresie sztuki wędliniarskiej. Dziękujemy również uczestnikom za współpracę, zaangażowanie i niezapomnianą atmosferę – ona również odgrywa ważną rolę przy każdym projekcie! Czekamy na sprzedaż Waszych wyrobów wędliniarskich na targu, ryneczku, a może we własnym gospodarstwie?

Wszystkich zainteresowanych zapraszamy do zapoznania się z pełną relacją z przeprowadzonych warsztatów zamieszczoną na stronie www.lodr.pl w zakładce: *Innowacje*.

■ Agata Zajda-Sipa

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej, w ramach schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

Spotkania praktyków

W dniach 11 oraz 13 kwietnia 2022 r. w siedzibie LODR w Kalsku w ramach SIR zostały zorganizowane spotkania Zespołów Tematycznych ds. innowacji w rolnictwie. Spotkaaliśmy się z HODOWCAMI BYDŁA oraz PSZCZELARZAMI z województwa lubuskiego. Gościliśmy w sumie 80 uczestników. Organizacja spotkań jest odpowiedzią na bieżące problemy, dylematy i wyzwania, przed jakimi stoją hodowcy bydła i pszczelarze.

Oficjalnego otwarcia spotkań tym razem dokonał pan Roman Fraszczyk, dyrektor Oddziału LODR w Lubniewicach, który podkreślił jak ważną rolę pełnią nasze warsztaty tematyczne i zachęcił do czynnego w nich udziału.

SPOTKANIE Z HODOWCAMI BYDŁA

Podczas spotkania z hodowcami bydła w roli prelegentów wystąpili:

- **Tomasz Jakiel** – właściciel gospodarstwa *Lubuskie Angusowo*, hodowca bydła popularyzujący rolnictwo regeneratywne oraz „bale grazing”;

ny praktyk i twórca innowacyjnych projektów w ramach działania „Współpraca”, inicjator Grupy Operacyjnej AGROINNOWACJE.

W ramach zgłoszonych przez hodowców postulatów zaproszeni zostali przedstawiciele KOWR OT Gorzów Wlkp. (p.o. Dyrektor Roman Jabłoński) w zakresie zgłaszanych dylematów

Znany doskonale lubuskim hodowcom pan Tomasz Jakiel przedstawił prezentację na temat *Zrównoważonego chowu bydła w kontekście Zielonego Ładu* na przykładzie własnego gospodarstwa *Lubuskie Angusowo*, które prowadzone jest zgodnie z ideą **rolnictwa regeneratywnego**. Wpisuje się ono w założenia Europejskiego Zielonego Ładu – dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz przeciwdziałaniu utracie bioróżnorodności biologicznej, przyczyniamy się do zmniejszenia poziomu zanieczyszczeń środowiska.

Pan Jakiel zwrócił również uwagę na problem uboju zwierząt. Wskazał na brak odpowiedniego systemu uboju, odpowiadającego na potrzeby polskich hodowców. Jest to istotne zagadnienie w kontekście produkcji wołowiny najwyższej jakości. Następnie zaprezentował przykłady systemu uboju bydła na pastwisku, które są wdrożone m.in. w Niemczech i Szwecji.

Druga część spotkania należała do pana Wojciecha Styburskiego, który omówił tematykę *Wzmacniania pozycji hodowców bydła w łańcuchu dostaw*. Przedstawił różnorodne zadania i wyzwania, jakie stoją przed hodowcami bydła, możliwości poprawy efektywności i dochodów z takiego gospodarstwa. Podzielił się doświadczeniem w ramach zakładania i prowadzenia grup producenckich tworzonych na terenie całego kraju. W ramach wykładu zaprezentował mechanizm wsparcia finansowego w ramach działania „Współpraca”, którego niejednokrotnie był beneficjentem. Należy tu podkreślić, że jeden z jego projektów zajął II miejsce w kategorii najciekawszych projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej w Polsce.

Przekazana uczestnikom wiedza i praktyka prelegentów połączone z „żywą” dyskusją uświadomiły nam jak obszernym i skomplikowanym tematem jest chów i hodowla bydła.

- **Wojciech Styburski** – prezes zarządu firmy AGRO Integracja, zrzeszającej środowiska rolnicze w ramach zakładania i prowadzenia grup producenckich, doświadczo-

dot. *Aktualnego stanu prawnego obrotu ziemią* oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych – Nadleśnictwo Sulechów na temat aktualnej współpracy z hodowcami.

SPOTKANIE Z PSZCZELARZAMI

Głównym celem spotkania było omówienie wzajemnej współpracy i innowacyjnych rozwiązań w pracy pszczelarza, a także możliwości pozyskania środków w ramach działania M16 „Współpraca”. Wsparcie dotyczy tworzenia i funkcjonowania grup operacyjnych na rzecz innowacji (EPI) oraz realizacji przez te grupy projektów, których przedmiotem jest opracowanie i wdrożenie innowacji.

W spotkaniu udział wzięli pszczelarze z województwa lubuskiego oraz przedstawiciele Lasów Państwowych

z Nadleśnictwa Sulechów. Poruszonych zostało wiele problemów nurtujących pszczelarzy, w tym m.in. **jak finansowo pomóc zakładającym pasiekę?** Dyskutowaliśmy również na temat gospodarki pasiecznej, dzierzawy gruntów oraz aktualnego stanu i nowych nasadzeń robinii akacyjowej. Pan Dariusz Semkło oraz pan Artur Krzeszowiec z Nadleśnictwa Sulechów przedstawili uczestnikom aktualne przepisy prawne i chętnie odpowiadali na pytania.

Jako pracownicy Zespołu SIR zapoznaliśmy uczestników z funkcjonowaniem *Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich* oraz planami naszego Ośrodka dotyczącymi organizacji konferencji pszczelarskiej i wyjazdu studyjne-

go. Nasi goście zostali zaproszeni do rejestracji w bazie Partnerów SIR. Ponadto, pan Jan Gembara omówił działanie „Współpraca” oraz korzyści i możliwości współpracy wynikające z partnerstwa. Przypomniał również, że **termin składania wniosków na to działanie upływa 15 czerwca br.**

Dziękujemy prelegentom oraz przedstawicielom jednostek wspierających działalność rolniczą (KOWR OT Gorzów Wlkp., Nadleśnictwo Sulechów) oraz wszystkim uczestnikom za udział w naszych spotkaniach i zaangażowanie.

■ Agata Zajda-Sipa

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej, w ramach schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

SIEĆ NA RZECZ INNOWACJI W ROLNICTWIE I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Pomoc dla pszczelarzy

Od 1 kwietnia do 30 maja można składać wnioski o pomoc finansową dla pszczelarzy. Stawka dofinansowania wynosi 20 zł na rodzinę pszczelą na rok. Wnioski przyjmuje Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Warunkiem złożenia wniosku o pomoc jest wpis pasieki do rejestru działalności nadzorowanej w powiatowej inspekcji

weterynaryjnej. Do wniosku o pomoc należy dołączyć:

- zaświadczenie powiatowego lekarza weterynarii o wpisie pasieki do rejestru działalności nadzorowanej,
- zaświadczenie o otrzymanej pomocy de minimis, o ile w treści wniosku nie złożono oświadczenia o otrzymanej pomocy de minimis,

- w przypadku braku tzw. numeru EP, należy do wniosku dołączyć wypełniony i podpisany wniosek o wpis do EP.

Na ten cel zostało w tym roku przeznaczonych 35,5 mln zł w skali całego kraju. W przypadku złożenia wniosków na większą kwotę, zostanie zastosowany współczynnik korygujący, co oznacza, że każdy wnioskodawca otrzyma stosunkowo mniejsze wsparcie. Pomoc ma charakter pomocy de minimis w rolnictwie.

■ Piotr Tyliśszczak

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku

zaprasza lubuskich hodowców bydła mlecznego, rolników produkujących i sprzedających w ramach RHD, przedstawicieli instytucji naukowych i doradczych do udziału w wyjeździe studyjnym

„Dobre praktyki w rolnictwie łotewskim: hodowla bydła i przetwórstwo”

W programie m.in.:

1. Wizyta w gospodarstwach specjalizujących się w hodowli bydła mlecznego o wysokiej produktywności.
2. Spotkanie z łotewskimi rolnikami zajmującymi się hodowlą strusi, kóz i owiec oraz przetwórstwem mleka i wełny.
3. Wizyta na plantacjach rokitnika i jagody kamczackiej, prezentacja dobrych praktyk w przetwórstwie produktów rolnych.

Szczegóły już niebawem na stronie www.lodr.pl w zakładce **Innowacje**

Informacji udziela:
Jan Gembara, tel. 516-177-398, e-mail: j.gembara@lodr.pl

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego zaprasza na III Krajowe Dni Pola 2022

Jedno z największych wydarzeń sektora rolniczego w kraju – w tym roku pod hasłem **#rolnictwoprzyszłości**, podsumuje dotychczasowe osiągnięcia polskiego rolnictwa oraz zaprezentuje dobre praktyki, rozwiązania i metody gospodarowania do zastosowania w nowoczesnych gospodarstwach rolnych: ciągniki, maszyny, urządzenia oraz środki do produkcji rolniczej.

Organizatorem III Krajowych Dni Pola w dniach 11 do 13 czerwca 2022 r., w Płońsku przy ul. Sienkiewicza 11, jest Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego. Na Polu Doświadczalnym należącym od prawie 99 lat do Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego Oddział Poświętne w Płońsku, nasi Goście zobaczą rozwiązania wpisujące się w cele Europejskiego Zielonego Ładu, m.in. bioróżnorodność gatunkową i odmianową, technologię ochrony roślin w oparciu o prowadzony monitoring występowania agrofagów. Zaprezentujemy wyniki doświadczeń polowych, nowe techniki i technologie uprawy oraz odmiany roślin.

W ramach zadań Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR) zaprosimy Państwa na spotkania do namiotów tematycznych z naukowcami Instytutów Naukowo-Badawczych i uczelni wyższych, artystami ludowymi, wytwórcami, członkiniami Kół Gospodyń Wiejskich, właścicielami gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych czy doradcami wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego.

**III KRAJOWE
DNI POLA
POŚWIĘTNE
2022**

#rolnictwo przyszłości

11-13 czerwca 2022 r.
09-100 Płońsk, ul. H. Sienkiewicza 11
www.dnipola2022.pl

Zaprezentujemy przykłady dziedzictwa kulturowego i kulinarnego wsi mazowieckiej czy dokonania rolnictwa ekologicznego na Mazowszu.

#rolnictwoprzyszłości...

... jakie będzie? czy zagwarantuje Polsce i Europie wystarczające zasoby żywności? czego potrzeba, by młodzi kontynuowali niejednokrotnie wielopokoleniową tradycję gospodarowania? Wpisując się w zamierzenia Wspólnej Polityki Rolnej, między innymi większego ukierunkowania na badania naukowe, technologię i cyfryzację czy promowania udziału młodych ludzi w gospodarowaniu na wsi, zaprosiliśmy na **III Krajowe Dni Pola** uczniów klas rolniczych oraz studentów kierunków rolniczych. Pragnąc odpowiedzi na powyższe pytania oraz dążąc do wsparcia młodego pokolenia rolników, wspólnie spróbujemy stworzyć taki agromodel gospodarstwa, który w przyszłości pozwoli na sprawne, bezpieczne, dochodowe i stabilne finansowo, funkcjonowanie sektora rolnego w Polsce. Zapraszamy wystawców, rolników, producentów, mieszkańców obszarów wiejskich i wszystkich zainteresowanych do Płońska na wystawę, kiermasze, prezentacje, pokazy i degustację!

III Krajowe Dni Pola będą transmitowane online na kanałach [facebook.com/modrwarzawa](https://www.facebook.com/modrwarzawa) oraz [youtube.com/c/MODRWarszawa1](https://www.youtube.com/c/MODRWarszawa1)
Zapraszamy na stronę: dnipola2022.pl

PATRONAT
HONOROWY

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Operacja opracowana przez Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z ramienia Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

UWAGA ROLNICY

Biura Powiatowe ARiMR

**od 15 marca
do 15 maja 2022 roku**

przyjmują wnioski o płatności:

- bezpośrednio
- rolno-środowiskowo-klimatyczne
- do rolnictwa ekologicznego
- do dobrostanu zwierząt

**Pomoc przy wypełnianiu
e-Wniosek
uzyskasz
w biurach powiatowych
Lubuskiego Ośrodka
Doradztwa Rolniczego**

eWniosekPlus
TYLKO
W WERSJI
ELEKTRONICZNEJ

- Gorzów Wlkp. - ul. Pankiewicza 5-7
tel./fax 95 722 60 50, gorzow@lodr.pl
- Krosno Odrzańskie - ul. Zamkowa 1
tel./fax 68 383 52 33, krosno@lodr.pl
- Międzyrzecz - ul. Reymonta 5
tel./fax 95 742 21 27, miedzyrzecz@lodr.pl
- Nowa Sól - ul. Piłsudskiego 30
tel./fax 68 387 36 92, nowasol@lodr.pl
- Słubice - ul. Mickiewicza 6
tel./fax 95 758 02 12, slubice@lodr.pl
- Strzelce Krajeńskie - ul. Wodociągowa 1
tel./fax 95 763 21 58, strzelce@lodr.pl
- Sulęcín - Glisno 123
tel./fax 95 755 27 88, sulecín@lodr.pl
- Świebódzin - ul. Poznańska 27 B
tel./fax 68 475 47 50, swiebódzin@lodr.pl
- Zielona Góra - Kalsk 91
tel./fax 68 385 20 91, zielonagora@lodr.pl
- Żagań - ul. Bema 15
tel./fax 68 377 31 96, zagan@lodr.pl
- Żary - ul. Górnośląska 26
tel. 516 177 395, zary@lodr.pl

Szanowni Rolnicy!

Nawet o 100 tysięcy euro rocznie przez kolejnych pięć lat mogą starać się rolnicy w ramach dofinansowania na „Tworzenie grup producentów i organizacji producentów”. Nabór wniosków trwa od 4 maja do 17 czerwca br.

Przypominamy również, że w tym roku Koła Gospodyń Wiejskich znowu mogą się starać o wsparcie na swoją działalność statutową.

Pomoc dla rolników i Kół Gospodyń Wiejskich

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa od 4 maja będzie przyjmowała wnioski o dofinansowanie na „Tworzenie grup producentów i organizacji producentów”. Wsparcie pochodzi z budżetu PROW na lata 2014-2020.

Pomoc skierowana jest do nowych grup producentów rolnych, uznanych od 1 czerwca 2021 r. na podstawie ustawy z 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach. Grupy te muszą składać się z osób fizycznych, prowadzących działalność jako mikro-, małe lub średnie przedsiębiorstwo. O dofinansowanie mogą starać się również organizacje producentów, uznane na podstawie przepisów ustawy z 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych albo ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych. Wsparcia nie mogą otrzymać podmioty zrzeszające producentów drobiu, wyrobów z mięsa drobiowego i jego podrobów oraz owoców i warzyw.

Pomoc jest realizowana w formie rocznych płatności przez okres pierwszych pięciu lat, następujących po dacie uznania grupy producentów rolnych lub organizacji producentów.

Wysokość wsparcia wynosi: w pierwszym roku – 10% przychodów netto, w drugim – 9%, w trzecim – 8%, w czwartym – 7%, w piątym – 6%.

Limit przyznawanych środków finansowych to 100 tys. euro w każdym roku pięcioletniego okresu.

Do tej pory odbyło się dziesięć naborów wniosków o wsparcie na tworzenie grup producentów i organizacji producentów rolnych. Z pomocy skorzystało 1,2 tys. podmiotów, którym z budżetu PROW na lata 2014-2020 Agencja wypłaciła łącznie 637,5 mln zł. W rejestrze prowadzonym przez ARiMR wpisanych jest aktualnie 738 aktywnych grup producentów rolnych, zrzeszających 9114 członków.

Wnioski o przyznanie pomocy będzie można składać w oddziałach regionalnych ARiMR w terminie 4 maja - 17 czerwca 2022 r. Dokumenty

będzie można dostarczyć osobiście, przesłać przesyłką rejestrowaną nadaną w placówce Poczty Polskiej lub złożyć elektronicznie za pośrednictwem skrzynki podawczej ePUAP.

Przypominamy, że podobnie jak w latach ubiegłych, również w tym roku Koła Gospodyń Wiejskich mogą starać się o wsparcie na działalność statutową.

Już od 1 kwietnia br. biura powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa rozpoczęły przyjmowanie wniosków o przyznanie pomocy.

Podobnie jak w poprzednich latach, wniosek o przyznanie pomocy

■ **Andrzej Rochmiński**
Dyrektor Lubuskiego
Oddziału Regionalnego ARiMR
w Zielonej Górze

może być złożony przez Koło Gospodyń Wiejskich, które jest wpisane do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich. Obecnie jest w nim zarejestrowanych ponad 10,8 tys. Kół – najwięcej w województwach wielkopolskim, mazowieckim i lubelskim. W województwie lubuskim zarejestrowanych jest **158 Kół**.

Jeśli chodzi o wysokość pomocy, to w stosunku do tej przyznawanej w 2021 r., ani pula środków – **70 mln zł**, ani stawki nie uległy zmianie. Wsparcie pozostaje uzależnione od liczby członków Koła i wynosi: **5 tys. zł** – dla tych liczących nie więcej niż 30 osób, **6 tys. zł** – jeśli ich liczba mieści się w przedziale 31-75 oraz **7 tys. zł** – w przypadku jeszcze liczniejszych Kół.

Zrzeszone gospodynie wiejskie mogą przeznaczyć otrzymane fundusze na aktywność społeczno-wychowawczą i oświatowo-kulturalną w lokalnych środowiskach oraz działalność na rzecz wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich. Waż-

nymi celami, na które można wydać pieniądze, są także rozwój przedsiębiorczości kobiet oraz inicjowanie działań na rzecz poprawy warunków ich życia i pracy na wsi. Dofinansowanie można także wykorzystać, by rozwijać regionalną kulturę ludową czy upowszechniać współdziałanie i wprowadzać racjonalne metody gospodarowania. W minionym roku Koła Gospodyń Wiejskich otrzymały z ARiMR pomoc przeznaczoną najczęściej na zakup: biletów na wyjazdy kulturalne, sportowe i szkoleniowe; wyposażenia wiejskich świetlic, sprzętu AGD oraz naczyń czy strojów na imprezy okolicznościowe.

W związku z tym, że pula środków może się wyczerpać wcześniej, Koła nie powinny zwlekać z udaniem się do biur powiatowych Agencji z dokumentami. Ostatnim dniem na złożenie wniosku jest tradycyjnie **30 września**. Nie zmieniają się także pozostałe terminy. Przyznane dofinansowanie musi zostać wykorzystane do **31 grudnia 2022 r.**, natomiast rozliczenia – przez

złożenie sprawozdania – należy dokonać do **31 stycznia 2023 r.**

Na podstawie analizy naborów przeprowadzonych w poprzednich latach można zauważyć, że liczba ubiegających się o wsparcie Kół i kwota przyznawanej im w ostatnich latach pomocy rosną. W 2018 r. do Kół Gospodyń Wiejskich trafiło ponad 16 mln zł, w 2019 r. – powyżej 29 mln zł, w 2020 r. – blisko 33 mln zł, zaś w 2021 r. – niemal 56 mln zł.

Przypominamy, że wszystkie informacje na temat aktualnych oraz planowanych naborów znajdują Państwo na stronie internetowej Agencji www.gov.pl/arimr

Zachęcamy do jej śledzenia, jak również do odwiedzenia naszego profilu na Facebooku, gdzie zamieszczamy ważne informacje dotyczące działania naszego Oddziału.

Dodatkowe informacje można również uzyskać pod numerem bezpłatnej infolinii **800 38 00 84**.

KONKURS • KONKURS • KONKURS • KONKURS • KONKURS • KONKURS • KONKURS • KONKURS • KONKURS • KONKURS • KONKURS • KONKURS

Zapraszamy do uczestnictwa w etapie wojewódzkim konkursu AgroLiga 2022

Konkurs skierowany jest do ROLNIKÓW i FIRM z branży ROLNICZEJ

Regulamin konkursu oraz ankiety zgłoszeniowe są do pobrania na stronie internetowej www.lodr.pl.

Zgłoszenia przyjmujemy do 13 maja 2022 r. na adres:

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku • Kalsk 91, 66-100 Sulechów z dopiskiem „AgroLiga 2022”

lub w Powiatowym Zespole Doradztwa Rolniczego odpowiednim do miejsca zamieszkania

bądź prosimy przestać pocztą elektroniczną na adres k.gdeczyk@lodr.pl

REGULAMIN
KONKURSU
strona **49**

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Plan operacyjny na lata 2022-2023. Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego
im. Komisji Edukacji Narodowej
w Henrykowie, gm. Szprotawa

ogłasza nabór na rok szkolny 2022/2023 do szkół dla absolwentów szkoły podstawowej

- **TECHNIKUM** w zawodach:
 - technik weterynarii
 - technik rolnik
 - technik ogrodnik
 - technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki
 - technik żywienia i usług gastronomicznych
- **BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA** w zawodach:
 - mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych
 - rolnik
 - ogrodnik
- **BRANŻOWA SZKOŁA II STOPNIA** zaoczna w zawodzie:
 - technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki
- **KWALIFIKACYJNE KURSY ZAWODOWE - ROL.04**

SZKOŁA OFERUJE:

- możliwość bezpłatnego zakwaterowania w internacie
- darmowe szkolenie w zakresie prawa jazdy kat. „B” i „T”
- komplet podręczników dla każdego ucznia
- praktyczną naukę zawodu w dobrze wyposażonych warsztatach szkolnych
- możliwość odbycia praktyk za granicą i w instytutach badawczych na wyższych uczelniach
- posiłki w stołówce szkolnej finansowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej,
- stypendia i staże uczniowskie
- dodatkowe kursy realizowane w trakcie nauki w szkole (spawacz, dietetyk, florysta, obsługa i eksploatacja kombajnów zbożowych i wózków jezdnych)

Henryków 54, 67-300 Szprotawa
tel. 68 376 25 17, fax 68 376 24 89
e-mail: zsrcku@vp.pl, www.rolniczak-henrykow.pl

REKRUTACJA NA ROK SZKOLNY 2022/2023
w Zespole Szkół
Centrum Kształcenia Rolniczego w Kamieniu Małym
Technikum im. Dezyderygo Chłapowskiego

16.05.2022 r. - 21.06.2022 r.

- **TECHNIKUM 5-LETNIE** w zawodach:
 - technik architektury krajobrazu,
 - technik rolnik,
 - technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej,
 - technik weterynarii,
 - technik żywienia i usług gastronomicznych,

Szkoła swoim uczniom zapewnia:

- kurs prawa jazdy kat. B – technik weterynarii (pozostałe zawody w ramach realizowanych projektów),
- kurs prawa jazdy kat. T – technik rolnik i technik architektury krajobrazu,
- internat – pokoje z łazienkami (opłata tylko za wyżywienie),
- nowoczesną bazę dydaktyczną,
- zaplecze sportowo – rekreacyjne,
- bezpłatny dostęp do Internetu,
- stypendia szkolne,
- nieodpłatne podręczniki dla uczniów klas pierwszych (średnia ocen na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej min. 4,75),
- możliwość udziału w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej,
- pomoc doradcy zawodowego i pedagoga.

- **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH:**

Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe, przygotowujące do egzaminu zawodowego w zawodzie technik rolnik:

- Kwalifikacja ROL.4. Prowadzenie produkcji rolniczej,
- Kwalifikacja ROL.10 Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej.

Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Kamieniu Małym jest ośrodkiem egzaminacyjnym dla wszystkich zawodów z oferty edukacyjnej szkoły.

Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Kamieniu Małym
Kamień Mały 89, 66 – 460 Witnica
www.zsrkm.pl • facebook.com/zsckrkamien
e-mail: sekretariat@zsrkm.pl
Sekretariat czynny: pn - pt 7:00 - 15:00
tel. 95 751 58 26

Zapraszamy

Jedna szkoła – wiele pasji!

Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego
im. Zesłańców Sybiru
w Bobowicku, powiat Międzyrzecz
ogłasza nabór na rok szkolny 2022/2023

- ❖ **TECHNIKUM 5-LETNIE**
dla absolwentów szkół podstawowych w zawodach:
 - TECHNIK WETERYNARIJ,
 - TECHNIK ŻYWIENIA I USŁUG GASTRONOMICZNYCH,
 - TECHNIK ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU,
 - TECHNIK ROLNIK.
- ❖ **DLA DOROSŁYCH:**
Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe, przygotowujące do egzaminu zawodowego w zawodzie technik rolnik:
 - Kwalifikacja ROL.4. Prowadzenie produkcji rolniczej
- ❖ **SZKOŁA OFERUJE:**
 - kursy zawodowe w ramach projektów unijnych (m.in. kurs prawa jazdy kat. B),
 - warsztaty wyjazdowe dla zawodowców,
 - szkolenie kierowców kategorii „T”,
 - stypendium motywacyjne za osiągnięcia dydaktyczne i sportowe,
 - możliwość korzystania z: kawiarenki internetowej, sali gimnastycznej, siłowni, nowoczesnego boiska wielofunkcyjnego,
 - bezpłatne zakwaterowanie w internacie,
 - w ramach zajęć pozalekcyjnych polecamy: naukę jazdy konnej, sekcję tenisa stołowego, piłki siatkowej, koło architektury krajobrazu i inne,
 - możliwość bezpłatnego korzystania z kajaków w ramach zajęć WF.

W naszej szkole spotkasz się z życzliwością, przyjazną atmosferą oraz profesjonalną kadrą pedagogiczną!

Zapraszamy do odwiedzenia naszej szkoły
Bobowicko, ul. Międzyrzeczka 7a
tel. 95 741 32 18
www.bobowicko.pl, zsckr-bobowicko@wp.pl

Zespół Szkół Ogrodniczych w Gorzowie Wielkopolskim
przy ul. Poznańskiej 23
ogłasza nabór na rok szkolny 2022/2023

do szkół dla absolwentów szkoły podstawowej

TECHNIKUM w zawodach:

- ✿ *technik weterynarii,*
- ✿ *technik architektury krajobrazu.*

BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA w zawodach:

- ✿ *ogrodnik.*

SZKOŁA OFERUJE:

- ✿ *możliwość zakwaterowania w internacie*
- ✿ *szkolenie w zakresie prawa jazdy kat. „B”,*
- ✿ *praktyczną naukę zawodu w dobrze wyposażonych warsztatach szkolnych,*
- ✿ *możliwość odbycia praktyk za granicą i w ramach projektu Erasmus,*
- ✿ *posiłki w stołówce szkolnej finansowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej,*
- ✿ *stypendia.*

DNI OTWARTE
odbędą się 14 maja 2022 r.
w godz. 9⁰⁰ – 14⁰⁰
SERDECZNIE ZAPRASZAMY
ul. Poznańska 23, Gorzów Wlkp.
tel. 667-659-316, 95 723 95 24,
e-mail: zsog@edu.gorzow.pl,
www.zsogorzow.pl

PATRONAT HONOROWY:

MINISTERSTWO
ROLNICTWA I ROZWOJU WSI
WICEPREZES RADY MINISTRÓW
MINISTER ROLNICTWA I ROZWOJU WSI
Henryk Kowalczyk

WOJEWODA LUBUSKI
WŁADYSEAW DAJCAK

Patronat Honorowy Marszałek
Województwa Lubuskiego
Elżbiety Anny Polak

XXVIII Targi Rolnicze AGRO-TARG 2022

KALSK • 04-05.06.2022
godz. 9⁰⁰-17⁰⁰

DORADZTWO • WYSTAWY • KIERMASZE

MECHANIZACJA • OGRODNICTWO

WYSTĘPY ZESPOŁÓW • KONKURSY

RĘKODZIELNICTWO • PREZENTACJE

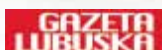
ŻYWNOSĆ TRADYCYJNA I REGIONALNA

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego • Kalsk 91 • 66-100 Sulechów
tel./fax 68 385 20 91 • 68 385 28 68 • sekretariat@lodr.pl • www.lodr.pl

PATRONAT MEDIALNY:

radio zachód

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestując w obszary wiejskie”.
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Strączkowe w żywieniu świń

Uprawiane w gospodarstwie rośliny bobowate mogą być z powodzeniem wykorzystywane w żywieniu świń. Współczesne odmiany rodzimych roślin wysokobiałkowych mają znacznie mniejszą zawartość czynników antyodżywczych. Stosowane zgodnie z zaleceniami umożliwiają uzyskanie dobrych wyników w produkcji trzody chlewnej.

*Tadeusz Matyka
LODR Lubniewice
t.matyka@lodr.pl*

Jednym z priorytetów krajowej polityki rolnej jest zwiększenie samowystarczalności w zakresie produkcji białka paszowego oraz zmniejszenie importu modyfikowanej genetycznie poekstrakcyjnej śrutu sojowej. Do najważniejszych działań podejmowanych w tym zakresie należą m.in. programy hodowlane dotyczące odmian roślin bobowatych (dawniej motylkowatych), stosowanie wsparcia finansowego do uprawy roślin wysokobiałkowych oraz realizacja projektów badawczych obejmujących główne problemy związane z wykorzystaniem krajowych surowców białkowych w żywieniu zwierząt.

W ostatnim czasie ukazał się raport podsumowujący wyniki realizacji wieloletniego programu pt. „Zwiększenie wykorzystania krajowego białka paszowego do produkcji wysokiej jakości produktów zwierzęcych w warunkach zrównoważonego rozwoju”.

W ramach programu prowadzone były prace nad odmianami roślin strączkowych, ich agrotechniką oraz zasadami stosowania nasion w żywieniu trzody chlewnej. W trakcie badań oceniono wartość pokarmową krajowych surowców białkowych. Na podstawie uzyskanych wyników opracowano zalecenia dotyczące stosowania pasz wysokobiałkowych rodzimego pochodzenia w żywieniu świń.

Najczęściej na paszę uprawiane są: groch, peluszka, łubiny, bobik, a ostatnio także soja. Nasiona roślin strączkowych odznaczają się wysoką zawartością białka, dlatego też skarmiane w dobrze zbilansowanych dawkach mogą być cennym źródłem tego składnika w żywieniu świń. Najwięcej białka zawierają nasiona łubinów, zwłaszcza żółtego, najmniej zaś nasiona grochu i peluszki. Białko nasion roślin strączkowych charakteryzuje się małą zawartością aminokwasów siarkowych (metioniny i cystyny) oraz tryptofanu. Najwięcej lizyny jest w grochu a najmniej w łubinach. W nasionach strączkowych niewiele jest wapnia, ale sporo potasu i fosforu. W przypadku fosforu jest on trudno dostępny dla świń, gdyż większość tego pierwiastka znajduje się w formie kwasu fitynowego.

Nasiona bobowatych charakteryzują się dużą zawartością włókna surowego, które powoduje gorsze wykorzystanie zawartej w nich energii. W nasionach tych roślin występują także substancje o charakterze antyżywniowym (np. taniny, hemaglutyniny, inhibitory trypsyny, glikozydy, alkaloidy, fityniany), które w znacznym stopniu utrudniają ich większe wykorzystanie w żywieniu zwierząt monogastrycznych.

Obecnie dzięki selekcji i postępowi genetycznemu wyhodowano nowe odmiany roślin strączkowych o zredukowanej ilości substancji szkodliwych, np. niskotaninowe odmiany bobiku, grochu oraz tzw. „słodkie” łubiny o zmniejszonej zawartości alkaloidów.

Inną możliwością zwiększenia udziału rodzimych roślin bobowatych w żywieniu świń jest ograniczenie

aktywności substancji antyżywniowych poprzez zastosowanie różnych zabiegów uszlachetniających, jak np. ekstruzja, mikronizacja, prażenie. Wymienione zabiegi dezaktywują większość substancji antyżywniowych, poprawiając jakość białka oraz zwiększając jego strawność.

Wartość odżywczą krajowych źródeł białka roślinnego można poprawić także poprzez zastosowanie preparatów enzymatycznych w mieszankach dla świń. Dodatek enzymów zwiększa wartość energetyczną mieszanki, poprawia strawność suchej masy, białka ogólnego, aminokwasów i mikroelementów, co wpływa na uzyskiwanie lepszych przyrostów oraz mniejsze zużycie paszy. Ponadto zastosowanie w mieszankach paszowych dodatków enzymatycznych może zwiększać wykorzystanie związków trudno dostępnych dla świń.

W ostatnich latach obserwuje się wzrost zainteresowania uprawą nowych odmian soi na cele paszowe. Jak wykazały badania przeprowadzone w ramach programu, nasiona krajowej soi zawierały średnio 34,7% białka ogólnego w SM, z czego 74% stanowiło białko strawne. W białku soi stwierdzono więcej metioniny i cystyny niż w nasionach innych gatunków roślin bobowatych. Zawartość włókna w nasionach wynosiła około 6% SM. W porównaniu z innymi krajowymi surowcami paszowymi, nasiona soi wyróżniają się wysoką zawartością tłuszczu (blisko 20%). Warto również podkreślić, że krajowa soja nie jest modyfikowana genetycznie.

Należy jednak pamiętać, że wykorzystanie w paszach dla świń nieuszlachetnionych nasion soi, z uwagi na zawartość inhibitorów tripsyny, jest bardzo ograniczone. Normy Żywienia Świń zalecają 3% udział surowych nasion w mieszankach pełnoporcjowych typu grower i finisher dla tuczników. Wyniki badań przeprowadzonych na tucznikach w ramach programu wykazały, że maksymalny udział surowych nasion soi, który nie powoduje pogorszenia wyników odchowu, wskaźników produkcyjnych

tuczniaków i jakości mięsa wieprzowego wynosi 5%.

Aby wykorzystać w szerszym zakresie soję uprawianą we własnym gospodarstwie na paszę, należy poddać surowe nasiona zabiegom uszlachetniającym. Wyniki badań wykazały, że nasiona soi po ekstruzji są smaczniejsze oraz charakteryzują się wyższą strawnością i wyższą zawartością energii metabolicznej. Ekstrudowane nasiona soi zawierają mniej czynników antyodżywczych niż nasiona surowe. Przetworzone w ten sposób nasiona mogą być z powodzeniem wykorzystywane w mieszankach dla prosiąt odsadzonych, warchlaków i tuczników.

Podsumowując wyniki programu można stwierdzić, że krajowe rośliny strączkowe pozwalają na zmniejszenie udziału poekstrakcyjnej śrutu sojowej w mieszankach dla trzody chlewnej. Wykorzystanie rodzimych nasion roślin bobowatych w żywieniu świń wpływa na obniżenie kosztów pasz białkowych z zakupu. Warunkiem uzyskania dobrych wyników produkcyjnych jest przede wszystkim

przestrzeganie ograniczeń ilościowych nasion roślin strączkowych dla świń oraz prawidłowe zbilansowanie receptur mieszanek treściwych pod względem składu aminokwasowego. Aby uniknąć pogorszenia pobierania i wykorzystania paszy, należy przed skarmieniem poddać nasiona zabiegom uszlachetniającym. Ponadto hodowca powinien upewnić się, jakimi nasionami dysponuje. Zalecane jest stosowanie w żywieniu trzody chlewnej nowych odmian roślin bobowatych o zredukowanej zawartości substancji antyżywniowych. Warto również pamiętać, aby strączkowe wprowadzać do żywienia świń stopniowo, z czasem zwiększając ich ilość w dawce pokarmowej. Gwałtowna zmiana składu paszy może spowodować zahamowanie wzrostu oraz problemy zdrowotne u świń.

Źródło:

Program wieloletni „Zwiększenie wykorzystania krajowego białka paszowego dla produkcji wysokiej jakości produktów zwierzęcych w warunkach zrównoważonego rozwoju”.

Herbicydowa ochrona kukurydzy

DOGLEBOWA I WCZESNO-POWSCHODOWA

W przypadku kukurydzy, która uprawiana jest w szerokich rzędach i charakteryzuje się mniejszą obsadą roślin na jednostce powierzchni ochrona herbicydowa jest priorytetem. Zwłaszcza w pierwszym okresie po siewie, gdy chwasty są dla kukurydzy największym zagrożeniem, ponieważ szybciej rosną zabierając jej wodę i składniki pokarmowe.

Im szybciej plantacja zostanie odchwaszczona, tym lepiej dla rośliny uprawnej i dla jej przyszłego plonowania.

Trzeba pamiętać, że efekt działania preparatów zależy od terminu wykonania zabiegu - im dłużej zwlekamy z zabiegiem, tym chwasty stają się coraz większe i coraz mniej podatne na stosowane herbicydy. Choć firma Innvigo oferuje szereg rozwiązań dedykowanych zwalczaniu chwastów w kukurydzy w różnych fazach jej rozwoju, to dziś skupimy się na zabiegach wykonywanych w dwóch terminach przedwiosnowym

i wczesno-powschodowym. Pierwszy termin nie wymaga dodatkowych wyjaśnień, zaś w drugim terminie zabieg powinien być wykonany maksymalnie do 2-3 liścia kukurydzy. W tak wczesnym terminie można bardzo szybko i skutecznie zwalczyć chwasty, bo będą one jeszcze w mniej zaawansowanych fazach rozwojowych.

Technologia doglebowa

Rozpoczynając od zabiegów przedwiosnowych, czyli środków działających typowo doglebowo warto poznać bliżej herbicyd **Metodus 650 WG** zawierający trzy substancje czynne należące do dwóch różnych grup chemicznych o odmiennym sposobie działania na chwasty. Mezotrion, izoksafłutol i terbutylazyna wszystkie wymienione substancje działają doglebowo, ale także nalistnie. Synergizm działania zapewnia

HERBICYDY WIELOSKŁADNIKOWE:

BBCH 00	METODUS 650 WG
BBCH 12-18	TUDOR 114 OD
BBCH 12-18	MEZONIR 340 WG

HERBICYDY JEDNOSKŁADNIKOWE:

BBCH 00-14	METOS 960 EC
BBCH 10-17	RINCON /RIMEL 25 SG
BBCH 11-17	RASSEL 100 SC
BBCH 11-17	TIFF 040 OD
BBCH 12-18	FRAMEN 75 SG
BBCH 12-17	HENIK EXTRA 040 OD
BBCH 12-17	NIXON EXTRA 040 OD
BBCH 12-18	HENIK /NIXON 50 SG
BBCH 12-18	RUMEZO 200 SE

<https://innvigo.com/etykiety>

Szybko Skutecznie Metodycznie

innvigo
Bayer chemia

#wybieramINNIGO

wysoką skuteczność zwalczania bardzo szerokiej gamy chwastów już przy dawce 0,5 kg/ha. Zabieg należy wykonać przedwschodowo, najpóźniej do 3 dni po siewie kukurydzy. Preparat zapewnia zwalczanie większości ważnych chwastów w uprawie kukurydzy, czyli chwastów prosowatych (głównie chwastnicy jednostronnej) oraz chwastów dwuliściennych – komosy białej, psianki czarnej, rdestówki powojowatej, gwiazdnicy pospolitej, tobołków polnych, tasznika pospolitego oraz wielu innych – wylicza Marcin Bystroński menedżer ds. upraw rolniczych w firmie Innvigo. – *Jeżeli rolnicy mają bardzo duży problem z takimi chwastami jak: chwastnica jednostronna, palusznik krwawy, psianka czarna, czy włośnica zielona, to warto dodać do powyższego preparatu herbicyd Metos 960 EC w dawce 0,5 l/ha. Jest to herbicyd selektywny, układowy, w której substancją czynną jest S-metolachlor. Środek powoduje hamowanie kiełkowania i rozwoju siewek chwastów, wskutek czego chwasty niszczone są przed wschodami, w okresie wschodów, jak i krótko po wschodach – wyjaśnia ekspert.*

Pamiętajmy o ograniczeniach

Doglebowe zwalczanie chwastów ma wiele zalet, ale trzeba także pamiętać o pewnych ograniczeniach. Pierwszym z nich jest odpowiednia wilgotność gleby, bo tylko przy optymalnej wilgotności można liczyć na wysoką skuteczność działania danego preparatu. Stosowanie preparatów doglebowych w okresie suszy nie ma sensu, ponieważ herbicydy pobierane są przez chwasty wraz z wodą z roztworu glebowego. Kolejnym czynnikiem ograniczającym wykonanie zabiegów przedwschodowych są chwasty wieloletnie głęboko korzeniące się m.in.: perz właściwy, ostrożeń, czy powój polny - jeżeli mamy z nimi problem, to lepiej zdecydować się na wykonanie powschodowego zabiegu odchwaszczania.

Technologia wczesno-powschodowa

Marcin Bystroński podkreśla, że najbardziej optymalnym i w ostatnich latach coraz częściej stosowanym terminem odchwaszczania kukurydzy jest termin wczesno-powschodowy, czyli wykonywany maksymalnie w fazie 2-3 liścia. W tym terminie używa się preparatów działających doglebowo i nalistnie.

– *Faza 2–3 liści jest dobrym terminem, bo chwasty są jeszcze małe, więc nie konkurują jeszcze w znacznym stopniu z kukurydzą o składniki pokarmowe, czy światło, a dodatkowo mamy szeroki wybór substancji aktywnych, żeby w tym momencie zadziałać i skutecznie pozbyć się zachwaszczenia. Tego typu ochrona przed chwastami w mniejszym stopniu zależna jest od suszy, która miała kluczowe znaczenie przy zabiegach typowo doglebowych – potwierdza Bystroński. – W bieżącym roku firma Innvigo wprowadziła na rynek nowy, wieloskładnikowy produkt, który idealnie sprawdza się we wczesno – powschodowej technologii odchwaszczania. Jest to herbicyd **Tudor 114 OD**, czyli kombinacja trzech substancji aktywnych – nikosulfuron, florasulam i tifensulfuron. Taki skład pozwala kontrolować zarówno chwasty prosowate,*

PRZYSZŁOŚĆ TWOJEJ
KUKURYDZY

BEZ
CHWASTÓW

Nowoczesna kombinacja trzech substancji czynnych
Powschodowe zwalczanie chwastów jedno- i dwuliściennych
OD - formuła z wyższych sfer

innvigo
BESTER CHEMISTRY

#wybieramINNVIGO

Ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informacje zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Zwróć uwagę na zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia oraz przestrzegaj środków bezpieczeństwa zamieszczonych w etykiecie.

jak i bardzo szerokie spektrum chwastów dwuliściennych, w tym uciążliwych takich jak komosa biała. Zalecana dawka to 0,5 l/ha, warto wspomnieć, że Tudor 114 OD jest nie tylko skuteczny, ale także bezpieczny dla roślin następczych. Żadna z substancji w nim zawartych nie ma późniejszego negatywnego wpływu na buraki, rośliny strączkowe, czy ziemniaki. Więc jeżeli ktoś planuje uprawę tych roślin po kukurydzy, warto zainteresować się tym produktem – zachęca rozmówca. Żeby skuteczniej zwalczać chwasty prosoвате m.in. chwastnicę jednostronną, która zwykle ma nierówne wschody rozłożone w czasie, warto do preparatu Tudor 114 OD w dawce 0,5 dodać herbicyd **Metos 960 EC** w dawce 0,5-0,8 l/ha w zależności od presji chwastów. Kolejną propozycją do wczesno-powschodowego stosowania jest preparat **Mezonir 340 WG** zawierający trzy substancje czynne mezotrion zaliczany do grupy F2 oraz nikosulfuron i rimsulfuron z grupy B. Dzięki takiej kompozycji substancji aktywnych, gwarantuje on zwalczanie szerokiej palety chwastów jednoliściennych, łącznie z perzem właściwym i chwastnicą jednostronną oraz chwastów dwuliściennych, takich jak komosa biała, szarłat szorstki, psianka czarna, ostrożeń polny, czy przetaczniki. Do zwalczania dużej komosy białej, która bardzo często pokrywa się nalotem woskowym należy dodać adiuwant olejowy – podpowiada ekspert. Skutecznym i wartym polecenia rozwiązaniem w omawianej fazie wzrostu kukurydzy jest także mieszanina wieloskładnikowego herbicydu Mezonir 340 WG w dawce 0,5 kg/ha z herbicydem Metos 960 EC w dawce 0,5-0,8 l/ha oraz dodatkiem adiuwanta olejowego (niezależnie od adiuwanta Asystent+, który jest sprzedawany łącznie z herbicydem Mezonir 340 WG). Planując zabiegi herbicydowe w kukurydzy nie warto tracić czasu na eksperymentowanie, lepiej postawić na sprawdzone i skuteczne rozwiązania polecane przez ekspertów.

Ochrona herbicydowa przedwschodowa

METHODUS 650 WG 0,5 kg/ha + METOS 960 EC 0,5 l/ha

Ochrona herbicydowa wczesno-powschodowa

TUDOR 114 OD 0,5 l/ha + METOS 960 EC 0,5-0,8 l/ha

MEZONIR 340 WG 0,5 kg/ha + METOS 960 EC 0,5-0,8 l/ha + Asystent+ 0,1l/ha
(plus opcjonalnie adiuwant olejowy).

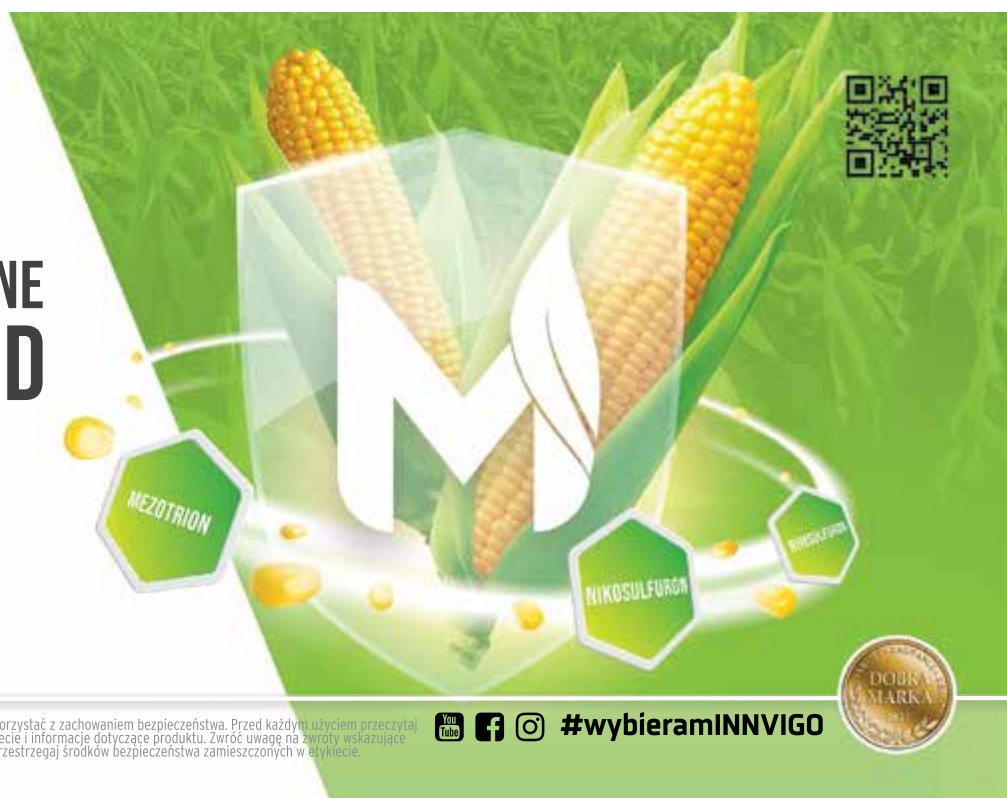
Indywidualnej porady w zakresie ochrony upraw dostosowanej do określonej plantacji udzielają Doradcy Handlowi Autoryzowanych Dystrybutorów Innvigo – informacje zamieszczone są na stronie: www.innvigo.com

mezonir
340 WG

TRZY SUBSTANCJE CZYNNIE JEDEN HERBICYD

**MOCNY
ZABIEG POWSCHODOWY
ZWALCZA CHWASTY
JEDNO- I DWULIŚCIENNE**

Ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informacje zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Zwróć uwagę na zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia oraz przestrzegaj środków bezpieczeństwa zamieszczonych w etykiecie.

#wybieramINNVIGO

WOJEWODA LUBUSKI
WEADYSEAW DAJCZAK

Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Świebodzinie
Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku

zapraszają na

DNI POLA

14 czerwca 2022 o godz. 10⁰⁰

które odbędą się na poletkach doświadczalnych
Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Świebodzinie

Warto obejrzeć: poletka z **odmianami roślin uprawnych** biorących udział w badaniach PDO oraz z Listy Zalecanych Odmian - pszenicy ozimej i jarej, pszenżyta ozimego i jarego, jęczmienia ozimego i jarego, żyta ozimego, owsa, rzepaku ozimego, ziemniaków i kukurydzy wszystkich grup wczesności, grochu siewnego, łubinu i soi.

Gryka

– jedyne takie zboże

Gryka zwyczajna jest rośliną o stosunkowo niewielkim areale uprawy w porównaniu z pozostałymi gatunkami roślin rolniczych. Według danych GUS, w 2020 roku w Polsce uprawianych było 67 600 ha gryki. Największy areal uprawy znajduje się w województwie lubelskim i zachodniopomorskim. W Lubuskim grykę uprawia się na ok. 1600 ha. Pomimo niewielkiego arealu uprawy, warto poświęcić nieco uwagi tej roślinie ze względu na jej właściwości oraz znaczenie gospodarcze.

przy niektórych daniach oraz dodawaną do pewnych rodzajów pieczywa.

Roślina miododajna

Poza bezpośrednim wykorzystaniem spożywczym, gryka jest jednym z ważniejszych pożytków pszczelich. Miód gryczany zaliczamy do najbardziej charakterystycznych miodów – cechuje się on wyjątkowym smakiem i aromatem. Cechy te powodują, że przez niektórych jest nielubiany, a przez innych uznawany wręcz za najlepszy ze wszystkich. Wydajność miodna gryki jest różna w zależności od plantacji, jednak średnio można przyjąć, że wynosi ok. 200 kg z 1 ha uprawy.

Wymagania glebowe

Gryka jest rośliną o niskich wymaganiach glebowych. Często uprawia się ją na glebach lekkich, zakwaszonych i stosunkowo ubogich w składniki pokarmowe, stosuje się jedynie niewielkie dawki nawozów mineralnych. Jest to błędne postępowanie, ponieważ gryka bardzo dobrze reaguje na zbilansowane nawożenie oraz znacznie lepiej plonuje na glebach o uregulowanym odczynie pH w granicach 5,5-6,5. Pozytywna reakcja na nawożenie wynika z faktu, że roślina ta cechuje się niezwykle krótkim okresem wegetacyjnym wynoszącym 70-90 dni. Oznacza to, że

musi w krótkim czasie pobrać duże ilości składników pokarmowych na wykształcenie zielonej masy i nasion. Z tego samego powodu gryka charakteryzuje się dużym zapotrzebowaniem

Piotr Tylińczak
LODR Kalsk
p.tylińczak@lodr.pl

Właściwości i wykorzystanie

Gryka jest rośliną należącą do rodziny rdestowatych. Oznacza to, że jest blisko spokrewniona z gatunkami dziko rosnącymi, takimi jak: szczaw, rdest, rdestowiec i rdestówka. Do tej rodziny należy uprawiany często w naszych ogrodach rabarbar. Ciekawostką jest, że gryka to jedyna roślina dwuliścienna, zaliczana do grupy zbóż. Pod względem składu chemicznego nasiona gryki cechują się większą niż u zbóż zawartością białka, a także mikro- i makroelementów. Korzystny dla zdrowia skład jest jednym z czynników, dla których nasiona gryki wykorzystuje się do produkcji kaszy. Szczególne znaczenie ma tutaj brak glutenu, dlatego kasza gryczana może być spożywana przez osoby cierpiące na jego nietolerancję i celiakę. Produkcja kaszy jest głównym sposobem przetwarzania nasion gryki. W niewielkim stopniu produkuje się również mąkę gryczaną, używaną

na wodę w okresie wegetacji – szybki rozwój rośliny wymaga dużej ilości wody pobieranej z gleby. Każdy niedobór w okresie od momentu siewu aż do kwitnienia powoduje poważne ograniczenie późniejszych plonów.

Siew i nawożenie

Gryka jest rośliną bardzo wrażliwą na przymrozki, nie znosi niskich temperatur gleby. Z tego powodu sieje się ją dopiero po 15 maja, maksymalnie do końca miesiąca. Norma wysiewu zależy od planowanej obsady roślin oraz szerokości zastosowanych międzyrzędzi. W przypadku siewu w rozstawie 12 cm zaleca się 300 roślin na 1 m², natomiast przy uprawie w szerokie międzyrzędzia w rozstawie 45 cm zalecana jest obsada 200 roślin na 1 m². W zależności od masy nasion, należy obliczyć odpowiednią ilość wysiewu, jednak można w przybliże-

niu założyć, że w przypadku uprawy w rozstawie 12 cm trzeba wysiać ok. 80 kg/ha, natomiast w szerokich międzyrzędziach w rozstawie 45 cm – ok. 50 kg/ha. Najczęściej stosowana głębokość wysiewu to 3-4 cm.

Nawożenie uzależnione jest od zasobności gleby. W uprawie gryki na glebie lekkiej o średniej zasobności w potas i fosfor oraz zakładanym plonie 1,5 t/ha, należy zastosować 40 kg/ha K₂O oraz 30 kg/ha P₂O₅. W przypadku bardzo niskiej zawartości w glebie tych pierwiastków, często występującej na glebach lekkich w naszym województwie, nawożenie wygląda następująco: 60 kg/ha K₂O oraz 50 kg/ha P₂O₅. Dawka azotu zależna jest od planowanego plonu i tak w przypadku 1,5t/ha należy zastosować ok. 60 kg/ha N. Nawożenie potasowo-fosforowe należy wykonać przed siewem, natomiast azotowe najlepiej jest podzielić na dwie dawki: pierwszą dawkę ok. 60% zastosować przed siewem, a pozostałe 40% w początkowym okresie kwitnienia.

Ochrona chemiczna i mechaniczna

Ochronę gryki można prowadzić w sposób mechaniczny i chemiczny. Mechaniczną walkę z chwastami prowadzi się w przypadku siewu w szerokie międzyrzędzia. Wówczas stosuje się kilkukrotne zwalczanie chwastów przy zastosowaniu opielacza. Metoda ta jest stosowana przede wszystkim w gospodarstwach ekologicznych. W przypadku ochrony chemicznej do wyboru mamy tylko jedną substancję: fluaazyfop-P butylu dostępną w preparatach: Balatella Forte 150 EC, Foster Forte 150 EC, Fusilade Forte 150 EC, Privium 125 EC, Trivko. Herbicydy te zwalczają niestety jedynie chwasty jednoliścienne. W przypadku chwastów dwuliściennych nie ma zarejestrowanych żadnych środków ochrony roślin w tej uprawie.

Zbiór

Gryka dojrzewa nierównomiernie, co powoduje duży problem ze zbiorem.

Z technologicznego punktu widzenia najskuteczniejsza jest desykacja roślin przed zbiorem, jednak nie ma obecnie zarejestrowanych do tego celu preparatów, dlatego zgodnie z prawem nie wolno tego robić. Termin zbioru jest zależny od terminu siewu oraz przebiegu wegetacji i warunków pogodowych. Pierwsze zbiory rozpoczynają się już pod koniec lipca, jednak często grykę zbiera się dopiero w sierpniu. Po zbiorze należy określić wilgotność nasion, ponieważ do przechowywania nadają się jedynie te poniżej 15% wilgotności. W razie potrzeby należy wykonać suszenie nasion.

Dopłaty do uprawy

Uprawa gryki jest wpisana do katalogu roślin objętych płatnością w ramach Pakietu 6.1. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie działania rolno-środowiskowo-klimatycznego. W ramach realizacji tego pakietu można uzyskać dodatkową dopłatę do maksymalnie 5 ha uprawy w wysokości 750 zł/ha w przypadku uprawy lub 1000 zł/ha w przypadku wytwarzania materiału siewnego.

Warto rozważyć...

Uprawa gryki jest z pewnością wartą rozważenia opcją wzbogacenia płodozmianu w gospodarstwie rolnym. Poza zbiorem plonu głównego w postaci nasion, gryka jest niezwykle cenną rośliną miododajną, a uzyskiwany z niej miód jest przez wielu poszukiwany ze względu na niewielką produkcję spowodowaną małym arealem uprawy. Roślinę tę sieje się bardzo późno, wręcz jako ostatnią z uprawnych gatunków, dlatego można wysiać ją w przypadku późnej uprawy wiosennej lub w przypadku potrzeby likwidacji plantacji innych roślin. Co więcej, w przypadku tej uprawy można skorzystać z dodatkowej dopłaty w ramach działania rolno-środowiskowo-klimatycznego. Biorąc pod uwagę powyższe, warto rozważyć uprawę tej niezwykle cennej rośliny.

Choroby słonecznika

Słonecznik z rośliny o marginalnym znaczeniu staje się obecnie poważną alternatywą dla uprawy rzepaku. Do zalet słonecznika należą niewątpliwie niższe koszty uprawy oraz łatwiejsza ochrona plantacji przed chorobami i szkodnikami.

*Tomasz Sakowicz
LODR Kalsk
t.sakowicz@lodr.pl*

Pomimo ciągłego wzrostu zainteresowania uprawą, słonecznik wciąż pozostaje rośliną niszową. Z danych ARIMR za 2020 rok wynika, że łączna powierzchnia zasiewów tej rośliny w naszym kraju wynosiła 8379 ha. Jednak tuż za naszą granicą, w Ukrainie słonecznik jest jedną z podstawowych upraw, zajmującą powierzchnię ponad 6 mln ha. Możliwe więc, że z czasem podbije również polskie pola.

Najgroźniejsze choroby

Niewielka popularność uprawy słonecznika nie oznacza, że w jego uprawie nie mamy do czynienia z chorobami. Straty plonu nasion na skutek porażenia przez choroby grzybowe sięgają zwykle ok 10%. Jednak niektóre patogeny, przy sprzyjających dla swojego rozwoju warunkach, mogą doprowadzić do straty nawet 70% plonu. Porażeniu przez sprawców chorób mogą ulec wszystkie części roślin, jednak najgroźniejsze jest głębokie porażenie łodyg oraz uszkodzenie

kwiatostanów i owocostanów. Wielkość strat zależy od momentu infekcji – im wcześniej rośliny zostały porażone, tym większe będą straty plonu. W zależności od fazy rozwojowej roślin, a także przebiegu pogody na plantacjach, mogą pojawić się: zgnilizna twardzikowa, szara pleśń, czarna plamistość łodyg słonecznika, mączniak rzekomy, mączniak prawdziwy, rdza, septorioza, alternarioza słonecz-

nika oraz czarny uwiąd słonecznika. Spośród wszystkich wymienionych tu chorób najgroźniejsze są **zgnilizna twardzikowa** oraz **szara pleśń** i to na nich skupimy się w tym artykule.

Zgnilizna twardzikowa

Pierwszym objawem choroby jest brunatnienie i pokrywanie się watawatym nalotem

porażonych miejsc, a następnie zasychanie łodygi. Na wyższych partiach łodygi pojawiają się brunatne lub czarne, wyraźnie odgraniczające się plamy. Wnętrze łodygi wypełnia się watowatą grzybnią, w której powstają czarne, nieregularne sklerocja. Grzybnia wraz ze sklerocjami może występować również na powierzchni łodyg. Porażone łodygi pękają i łamią się, liście więdną, mięsiste części kwiatostanu pokrywają się białą grzybnią a następnie rozpa-

cydy posiadające rejestrację przeciwko tej chorobie w słoneczniku. Należą do nich preparaty oparte o *azoksystrobinę* i *difenokonazol* (Amistar Gold, Bicanta), *difenokonazol* i *fluksapyroksad* (Dragonis), *fludioksonil* (Madron 50 FS, Maxim 025 FS), *fluopyram* i *protiokonazol* (Propulse 250 SE).

dają się. Uszkodzeniu ulegają również niełupki, wewnątrz których tworzą się sklerocja. W celu ograniczenia ryzyka wystąpienia zgnilizny, zaleca się stosowanie odpowiedniego płodozmienu. Powinno się unikać siewu słonecznika na stanowiskach po roślinach z rodziny kapustowatych, soi, łubinie czy ziemniaku. Kluczowa jest również prawidłowa agrotechnika, zaczynając od właściwej gęstości siewu, zrównoważonego nawożenia i stosowania głębokiej orki. Dostępne są również zaprawy nasienne i fungi-

Szara pleśń

Pierwszymi objawami są podłużne plamy, często pokryte puszystym szarym nalotem trzonków i zarodników konidialnych na łodygach i koszyczkach. Na zainfekowanych tkankach pojawiają się nekrozy, co może powodować łamanie, więdnienie i zamieranie roślin. Po spodniej stronie koszyczków można zaobserwować gnilne plamy z szarym środkiem i czerwobrunatną, nieregularną obwódką, pokryte nalotem. Grzybnia może przerastać do nasion powodując ich wypadanie. Podstawą do

ograniczenia ryzyka wystąpienia choroby jest właściwe następstwo roślin – należy unikać stanowisk po lucernie, soi, kukurydzy czy koniczynie. Istotna jest również prawidłowa agrotechnika: optymalny termin siewu, zrównoważone nawożenie, skuteczne odchwaszczanie, zbiór we właściwym terminie. Chemiczna ochrona opiera się na zaprawianiu nasion oraz interwencyjnym wykorzystaniu fungicydów. Dostępne są preparaty oparte o *fludioksonil* (Madron 50 FS, Maxim 025 FS) oraz *fluopyram* i *protiokonazol* (Propulse 250 SE).

Czy ochrona rzepaku może być bardziej opłacalna?

Na skutek dynamicznej sytuacji na światowych rynkach rosną ceny płodów rolnych m.in. rzepaku. Stawka za tonę jest ponad dwa razy wyższa niż w poprzednim sezonie, a to prawdopodobnie jeszcze nie koniec wzrostu cen. Przed rolnikami jest zatem perspektywa osiągnięcia znacznych zysków. Dlatego warto zadbać o ilość i jakość plonu, stosując odpowiednio dobrane środki ochrony roślin.

W najbliższym czasie konieczne będzie wykonanie zabiegów insektycydowych. Jak przygotować do nich i po jakie rozwiązania sięgnąć?

Sezon 2022 przynosi rolnikom nie tylko znane z poprzednich lat wyzwania i problemy, ale także duże zmiany. Mają one związek z sytuacją ekonomiczną,

Chcesz zyskać? Zadbaj o skuteczną ochronę!

– W branży rolniczej mówi się, że o plonie decydują głównie nawozy. Rzeczywiście składniki pokarmowe budują plon, ale nie zapominajmy, że potem dzięki środkom ochrony roślin można zadbać o jego ilość i jakość, żeby uzyskać jak największe i jak najlepsze zbiory – podkreśla Marcin Kanownik, Menedżer ds. upraw rolniczych w firmie INNVIGO.

– Jeśli chodzi o rzepak, w większości przypadków nawozy zostały już zastosowane. Teraz należy skupić się na rzetelnie prowadzonej ochronie, która w tym sezonie będzie dużo bardziej efektywna pod kątem ekonomicznym. Rzekpak jest ponad dwa razy droższy niż w poprzednim sezonie, natomiast ceny środków ochrony roślin wzrosły średnio o 10-15%, czyli podobnie do poziomu inflacji. To znacznie mniej niż nawozy, które podrożały kilkukrotnie. Oznacza to, że po prostu opłaca się chronić rzepak i uzyskać większą ilość nasion z hektara, co będzie się przekładało na znaczny wzrost wartości plonów w porównaniu z zeszłym rokiem.

Nie pozwól, żeby szkodniki „zabrały” część plonu!

W najbliższym czasie plantatorzy rzepaku będą musieli skupić się na ochronie insektycydowej. Straty spowodowane występowaniem i żerowaniem szkodników zawsze przyczyniają się do obniżenia plonowania. Przy obecnych rekordowych cenach rzepaku każde ograniczenie populacji szkodników przyczyni się do wzrostu przychodu z prawidłowo chronionej plantacji.

Po dość ciepłej, łagodnej zimie plantacje rzepaku przeważnie są w dość dobrej kondycji, choć zależy ona w dużej mierze od tego, kiedy rośliny zostały wysiane. Te z wczesnych siewów są silnie wyrosnięte, a te późne, wrześniowe są niższe i słabiej rozwinięte, na co dodatkowo miała wpływ duża wilgotność, która występowała jesienią. Natomiast wczesnowiosenna susza i duża ilość dni, kiedy odnotowywane były przymrozki, spowodowały, że rośliny rosły bardzo powoli. W pierwszej dekadzie kwietnia rzepaki zaczynały strzelać w pęd, a wkrótce rozpoczną intensywny wzrost. Na tym etapie wszystkie plantacje powinny mieć zapewnioną odpowiednią ochronę przed szkodnikami.

Rzepak kontra słodyszek

Łagodne warunki pogodowe, jakie panowały w miesiącach zimowych, sprawiły, że wszystkie szkodniki, w tym słodyszek rzepakowy i chowacze, przezimowały bez problemu. Oznacza to, że ryzyko zaatakowania upraw jest większe. Kolejnym czynnikiem, który może mieć wpływ na ilość szkodników, jest coraz większa liczba plantacji, gdzie prowadzona jest uprawa rzepaku w systemie bezorkowym lub w systemie strip-till. Kiedy rzepak jest siany bez wcześniejszej orki, nie dochodzi do mechanicznego zniszczenia części szkodników, a w momencie siewu w glebie pozostaje dosyć dużo resztek poźniwnych, gdzie mogą one rozwijać się i przezimować, co przekłada się potem na wyższą niż zwykle presję patogenów. Sytuację komplikuje również postępujący proces wycofywania substancji aktywnych, przez co zwalczanie szkodników staje się coraz trudniejsze.

Słodyszek rzepakowy, który już wkrótce rozpocznie naloty, może spowodować bardzo duże straty na plantacjach. Progi szkodliwości są zależne od fazy rozwojowej rzepaku. Na etapie zwartego pąka niezwykle groźne są już 1-2 sztuki na roślinie, natomiast w fazie luźnego pąka zagrożeniem jest 3-5 sztuk na roślinie. W zależności od występującej presji słodyszek może uszkodzić nawet do kilkudziesięciu procent plantacji. Dlatego bardzo ważne jest monitorowanie obecności szkodników, a następnie zastosowanie odpowiednich zabiegów, dopasowanych do sytuacji na polu.

Istotnym czynnikiem, który trzeba uwzględnić przy planowaniu zabiegów insektycydowych, jest wiosenny przebieg pogody. Wietrzne i chłodne dni oraz zimne noce nie sprzyjają pojawianiu się szkodników. Gdy wystąpi ocieplenie, prawdopodobnie w ciągu 3-7 dni dojdzie do nalotu, a wtedy można szybko i dość łatwo zwalczyć szkodniki. Jednak jeżeli warunki pogodowe będą zmienne i epizody ochłodzenia będą przeplatać się z kilkudniowymi falami ciepła, można spodziewać się, że dojdzie do 2-3 wylotów słodyszka z tego samego pokolenia – z czym oczywiście będzie wiązała się konieczność wykonania 2 czy nawet 3 zabiegów insektycydowych w okresie kolejnych kilku tygodni.

Postaw na sprawdzoną technologię

– Na rynku nie ma insektycydu, który działałby aż tak długo, dlatego ważne jest dobranie do zabiegu odpowiednich substancji aktywnych. W INNVIGO rekomendujemy rolnikom nasze sprawdzone rozwiązanie, składające się z dwóch substancji. Są to preparaty **Los Ovados/Apis/Aceptir 200 SE**, które zawierają acetamipryd, oraz **Delmetros 100 SC** i **Koron 100 SC**, zawierające deltametrynę. Taka kombinacja jest przede wszystkim wysoce skuteczna i bezpieczna, a ponadto ogranicza ryzyko wystąpienia odporności słodyszka rzepakowego na poszczególne substancje aktywne – mówi Marcin Kanownik. – Te substancje należą do różnych grup chemicznych i mają odmienny mechanizm działania, dzięki czemu bardzo dobrze uzupełniają się i zwalczają większość szkodników, nie tylko w rzepaku. Acetamipryd działa wolniej, systemicznie i przez dłuższy okres, z kolei deltametryna, jako typowy perytroid, ma działanie powierzchniowe, bardzo szybkie, agresywne, ale dość krótkie.

Zalecana dawka to 0,2 l/ha preparatu Los Ovados/Apis/Aceptir 200 SE oraz 0,05 l/ha środka Delmetros 100 SC. Jak podkreślają eksperci, aby technologia ta miała jak najwyższą skuteczność, nie należy zmniejszać dawek wskazanych w etykietach. Deltametryna występuje również w formułacji mikrokapsułów w preparatach **DelCaps/Delux 050 CS**, formułacja ta pozwala na wolniejsze uwalnianie substancji i dłuższe działanie tych preparatów. www.INNVIGO.com

INSEKTYCYDY

Los Ovados

200SE acetamipryd

+ Delmetros

100SC deltametryna

- ✔ **PODWÓJNIE SKUTECZNY**
Dwa mechanizmy działania
- ✔ **EFEKTYWNY**
Jeszcze większe spektrum zwalczanych szkodników
- ✔ **FUNKCJONALNY**
Wydłużony okres działania - działa powierzchniowo, wgłębnie i systemicznie

ZESTAW LOS DELMETROS - NA SZKODNIKI

PODWÓJNY CIOS

#wybieramINNVIGO

Ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informacje zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Zwróć uwagę na zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia oraz przestrzegaj środków bezpieczeństwa zamieszczonych w etykiecie.

Sezon na szparagi

W Polsce szparagi uprawiane są na niewielkim obszarze, ok. 2 tys. hektarów. Produkcja w znacznej mierze przeznaczana jest na eksport, choć w szybkim tempie rośnie grono krajowych konsumentów tego gatunku.

*Anna Wołk
LODR Kalsk
a.wolk@lodr.pl*

Produkcja szparagów jest pracochłonna i wiąże się z wysokimi kosztami rozpoczęcia uprawy. W pierwszym roku przygotowuje się materiał nasadzeniowy, czyli karpy oraz stanowisko pod nasadzenia. Przez kolejne dwa lata trwa pielęgnacja plantacji. Pierwsze plony zbieramy dopiero w trzecim roku rozpoczynając 10-letni okres użytkowania plantacji. Z reguły nasadzenia szparagów likwiduje się po 12-13 latach od założenia, gdyż dalsze jej prowadzenie (ze względu na jakość plonu) jest nieopłacalne.

Dobór stanowiska

Najlepsze efekty daje uprawa szparaga w rejonach o wczesnej i cieplej wiosnie oraz długim, ciepłym i słonecznym okresie wegetacyjnym. Do towarowej uprawy szparaga nie nadają się tereny północno-wschodniej Polski i tereny podgórskie. Nawet w najmroźniejsze zimy część podziemna rośliny nie wymarza. Po bardzo mroźnych, lecz bezśnieżnych zimach mogą jednak wystąpić takie objawy, jak opóźnione

wyrastanie wypustek, niższy plon i większy procent wypustek sparciałych (pustych). Wzrost wypustek jest ściśle uzależniony od temperatury. Wypustki rosnące w wyższych temperaturach szybciej osiągają wymiary handlowe, dzięki czemu są mniej zdrewniałe i mniej gorzkie. Jednakże upały w okresie zbiorów, połączone z niedoborem wody, powodują pogorszenie jakości wypustek, szczególnie zielonych, na skutek przedwczesnego rozluźniania się ich główek. Wysoka temperatura sprzyja też czerwienieniu wypustek. Niekorzystny wpływ na wzrost wypustek wywierają także chłody i nadmierna wilgotność gleby. Niska temperatura może być przyczyną silniejszego porażenia przez fuzariozy. Ciepłe, słoneczne lato i jesień wpływają korzystnie na uzyskanie wysokiego plonu w roku następnym. Szparagi wymagają dużo światła i źle reagują na zacienienie. Pole, na którym planujemy założyć plantację szparagów, powinno być dobrze oświetlone i nieosłonięte, aby możliwy był swobodny przepływ powietrza, powodujący szybsze osuszanie roślin po opadach i rosie. Zmniejsza to znacznie porażenie roślin przez choroby atakujące pędy.

Dla roślin bardzo niekorzystne są silne wiatry, zwłaszcza na glebach lekkich i przy płytkim nasadzeniu, ponieważ mogą wyłamywać pędy. Wtedy zaleca się wykonanie osłony, nie powinna ona jednak zaciemniać plantacji.

W pierwszych dwóch latach po posadzeniu młode rośliny ze słabym jeszcze systemem korzeniowym mogą cierpieć z powodu suszy. Wskutek tego plony w pierwszym roku zbiorów mogą być niskie. Przed założeniem uprawy wskazane jest głębokie przyoranie obornika lub innych nawozów organicznych w ilości 60-100 t/ha. Nawożenie mineralne należy ustalić na podstawie analizy chemicznej gleby. Orientacyjne dawki to:

- 100-200 kg/ha P_2O_5 ,
- 150-250 kg/ha K_2O ,
- 60-100 kg/ha MgO .

Plantacji nie należy zakładać na stanowiskach, gdzie wcześniej rosły szparagi, z uwagi na możliwość porażenia przez grzyb *Fusarium* spp.

Zakładanie plantacji

Znane są dwie metody produkcji szparagów – na bielone i zielone wypustki. Bielone szparagi pozyskuje się poprzez usypanie wałów ziemi nad rzędami roślin (ograniczając dostęp światła). Należy je zbierać zanim przebiją powierzchnię ziemi. Natomiast przy produkcji zielonych wypustek nie stosuje się obsypywania wałów, gdyż wycina się je nad powierzchnią ziemi. Sposób ten jest łatwiejszy oraz mniej pracochłonny. Plantacje szparagów są zakładane przeważnie z rocznych karp, które należy wysadzać w pierwszej lub drugiej dekadzie kwietnia. Odległość między karpami w rzędach powinna wynosić 33-40 cm, natomiast pomiędzy rzędami 170-190 cm. Podczas sadzenia należy zwrócić uwagę, aby pąki były zwrócone w jednym kierunku – wzdłuż osi rzędu. W celu przyspieszenia zbiorów zaleca się (na początku kwietnia) okrywanie wałów przezroczystą folią polietylenową. Wzrost

temperatury gleby przyspiesza plonowanie o 6-10 dni oraz zwiększa plon.

Pielęgnacja

W trakcie produkcji należy usuwać zaschnięte pędy asymilacyjne oraz spulchniać międzyrzędzia. Szparagi są bardzo wrażliwe na zachwaszczenie. Ważne jest również odpowiednie nawadnianie w okresie suszy. Do najgroźniejszych chorób występujących na plantacjach szparagów zalicza się: zgniliznę korzeni i podstaw pędów (fuzarioza), rdzę szparagową, szarą pleśń oraz purpurową plamistość pędów szparaga. Natomiast szkodniki najczęściej atakujące plantacje to: trzepak szparagówka, śmietki, wciornastki, rolnice i pędraki.

Uzyskiwane plony

Średni plon wynosi około 3-6 t/ha, natomiast maksymalny 12 t/ha w 4-7 roku produkcji. Zbiory szparagów trwają od przełomu kwietnia i mają do około 20 czerwca. Szparagi należy przechowywać w ciemności przez 7-10 dni w temperaturze 1-3°C i wilgotności powietrza 95-100%. Przechowywanie w woreczkach z perforowanej folii dodatkowo przedłuża trwałość w wyższych temperaturach o 3-4 dni. Dłuższe przechowywanie jest niewskazane z uwagi na

pogarszający się smak. Największe plantacje szparagów zlokalizowane są w województwach: wielkopolskim, dolnośląskim, opolskim oraz pomorskim. Wielkość krajowej produkcji szparagów szacowana jest na 5 tys. ton. Największym importтером polskich szparagów są Niemcy – tam są one przysmakiem. W Polsce stają się one również coraz bardziej popularne i z roku na rok wzrasta liczba ich konsumentów. Wzrost spożycia tego gatunku w Polsce skutkuje wyższymi cenami szparagów, a tym samym lepszą opłacalnością produkcji.

Należy pamiętać

Zakładając plantację szparagów należy jednak pamiętać, że jest to produkcja na 12-13 lat i wiąże się z wysokimi nakładami finansowymi. Podstawowym wydatkiem jest zakup materiału nasadzeniowego – karp, którego cena waha się od 1,00 do 2,50 zł/szt. Na hektarze sadi się przeważnie około 15-18 tys. karp.

Gatunki wskaźnikowe półnaturalnych łąk świeżych

Zbiorowisko roślinne, jakim jest łąka, podlega ciągłym zmianom, przekształceniom wskutek różnych czynników takich jak poziom wody, okresowe susze czy ilość pokosów w ciągu sezonu lub wypas. Podstawą jest umiejętne rozpoznanie siedliska w celu ochrony przyrody, ponieważ łąki są również ważnymi siedliskami owadów, ptaków i ssaków. Działania mające na celu utrzymanie cennych zbiorowisk roślinnych, takich jak łąki, realizowane są w ramach programów rolnośrodowiskowo-klimatycznych.

Małgorzata Turowska
PZDR Krosno Odrz.
m.turowska@lodr.pl

Prawidłowe rozpoznanie siedliska pozwala nam wprowadzić działania, które będą zmierzać do utrzymania i modyfikowania określonych zbiorowisk roślinnych. Będą to takie działania jak wprowadzenie systemu ekologicznej produkcji lub określonego systemu wypasania. Musimy pamiętać, że każdy wypasany gatunek zwierząt: bydło, owce, kozy

czy konie inaczej wpływa na ekosystemy poprzez obciążenie stanowiska, wysokość przygryzania, selektywne wyjadanie przez zwierzęta ulubionych gatunków roślin.

Do siedliska o nazwie niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie, związek *Arrhenatherion elatioris* zaliczamy następujące zespoły roślinne:

- łąka rajgrasowa,
- łąka z wiechliną łąkową i kostrzewą czerwoną,
- regłowa łąka mieczykowo-mietlicowa,

- ciepłolubna łąka pienińska.

Najczęściej występującym zespołem jest łąka rajgrasowa. Spotykamy ją na umiarkowanie wilgotnych i świeżych siedliskach łąkowych, w warunkach tradycyjnego użytkowania, koszona raz lub dwa razy w roku. Może być umiarkowanie nawożona i wypasana. Gatunkami charakterystycznymi są m.in.: rajgras wyniosły, kłosówka wełnista, pasternak zwyczajny, bodziszek łąkowy, groszek łąkowy, dzwonek rozpierschły, przytulia pospolita. Wyróżniamy również łąki z wiechliną łąkową i kostrzewą czerwoną. Występują na glebach przesuszonych, a ich skład jest zdecydowanie zubożały w stosunku do typowych łąk rajgraso-

wych – dominują w nim trawy, w tym również tomka wonna czy kłosówka wełnista.

Gdzie możemy spotkać półnaturalne łąki świeże?

Przede wszystkim występują na obrzeżach i zmeliorowanych fragmentach dolin rzecznych, a także w kompleksach z polami uprawnymi i przydrożach. Półnaturalne łąki świeże spotkamy również na mineralnych wyniesieniach i stokach dolin rzecznych, a także w sąsiedztwie rzek na lekkich glebach madowych, czyli siedliskach klasyfikowanych w typologii łąkarskiej jako grądy właściwe i popławne oraz łęgi zgrądowiaste. Aby mieć pewność, że nasze łąki zachowają swój botaniczny skład, możemy przystąpić do programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego. Utrzymanie łąk zgodnie z wymogami programu, może nam zachować je w pożądanym dla nas stanie. Warunkiem przyznania płatności rolnośrodowiskowej w ramach pakietów przyrodniczych 4.5 i 5.5 jest posiadanie ekspertyzy przyrodniczej wykonanej przez eksperta przyrodniczego posiadającego stosowne uprawnienia. Ekspert botanik w trakcie sporządzania ekspertyzy, oprócz zawartych w planie wymogów, może wydać także dodatkowe zalecenia w celu ochrony siedliska. Te wymogi to między innymi dopuszczenie nawożenia azotem do 60 kg/ha/rok. Udział w programie niesie ze sobą konieczność dostosowania się do pewnych wymogów:

- koszenie co roku w terminie od 15 czerwca do 30 września; po 20 lipca dopuszcza się drugi pokos lub kontrolowany wypas,
- obowiązek pozostawienia 15-20% działki rolnej nieskoszonej w ciągu roku, przy czym powinien to być inny fragment co roku,
- wysokość koszenia: 5-15 cm,
- technika koszenia: w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby,
- zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki,
- usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków) po pokosie.

Wypas:

- obsada zwierząt: od 0,5 do 1 DJP/ha,
- na terenach zalewowych rozpoczęcie wypasu nie wcześniej niż 2 tygodnie po ustąpieniu wód,
- wypas w terminie: od 1 maja do 15 października,
- coroczne wykaszanie niedojadów (raz w roku) w terminie od 15 lipca do 31 października.

Półnaturalne łąki świeże – roślinność, gatunki charakterystyczne: rajgras wyniosły, kupkówka pospolita, tymotka łąkowa, przetacznik ożankowy, bodziszek łąkowy, jastrun właściwy, dzwonek rozpierzchły, przytulia właściwa, przytulia pospolita, groszek łąkowy, świerzbica polna, groszek łąkowy, tomka wonna, pier-

wiosnek lekarski, marchew zwyczajna, szczaw rozpierzchły, pępowina dwuletnia, pasternak zwyczajny, kozibród wschodni, kozibród łąkowy, przytulia biała, skalnica ziarenkowata, koniczyna drobnogłówkowa.

Na łąkach można zaobserwować również gatunki obce geograficznie i ekologicznie, są to: rdestowiec ostrokończysty, nawłoc kanadyjska, słonecznik bulwiasty, przymiotno białe, łubin trwały, szczaw omszony. Występują również gatunki roślin, które mogą stanowić zagrożenie dla siedliska. Takimi roślinami są: ostrożeń polny, świerżbek korzenny, trybula leśna, podagrycznik pospolity, wrotycz pospolity, bylica pospolita, czy jeżyna.

Perspektywy ochrony, ocena realnych możliwości utrzymania łąk we właściwym stanie, uwzględniając ich kondycję, to przestrzeganie wcześniej wspomnianych wymogów i zaleceń. A podstawowym czynnikiem jest z pewnością utrzymanie łąk w systemie kośnym lub kośno-pastwiskowym. Całkowity zakaz mulczowania.

Źródło:

Materiały z szkolenia: Szkolenie dla doradców Prezentacje ze szkolenia „Trwałe użytki zielone w produkcji ekologicznej i wsparcie finansowe z PROW 2014-2020” przeprowadzonego w CDR O/Poznań w 2020 r.

Agroleśnictwo

– innowacyjny sposób gospodarowania

W obecnych czasach najbardziej innowacyjnym sposobem gospodarowania staje się agroleśnictwo, nazywane również systemami rolno-leśnymi. Charakteryzuje się ono połączeniem produkcji roślinnej lub zwierzęcej na tym samym obszarze z roślinnością drzewiastą lub krzewami.

Piotr Dzierżanowski
LODR Kalsk
p.dzierzanowski@lodr.pl

Rezultatem takiego połączenia jest między innymi podniesienie produktywności użytków rolnych, zatrzymanie wody w gruncie, przeciwdziałanie erozji wietrznej oraz ochrona wód powierzchniowych.

Systemy rolno-drzewne

Uprawy współrzędne (alejowe). Są to uprawy, w których drzewa występują na przemian (pasami, alejami) z jednorocznymi roślinami uprawnymi. Drzewami polecanymi do sadzenia w systemach alejowych są między innymi: olcha, brzoza, jesion klon zwyczajny, topola. Natomiast w alejkach pomiędzy rzędami można

uprawiać uprawy zwykłe takie jak: pszenica, żyto, owies, groch, dynia lub uprawy pastewne takie jak lucerna na siano, kostrzewa łąkowa i życica oraz owoce lub żywność typu „superfood”, np. jagody, truskawki, maliny, żurawina, porzeczka, świdośliwa.

Funkcje systemów rolno-drzewnych:

- glebochronne – drzewa i zakrzaczenia zapobiegają wymywaniu gleby podczas ulewnych deszczy oraz wywiewania jej przez wiatr,
- wiatrochronne – drzewa hamują podmuchy wiatru, co znacząco spowalnia wysuszenie i erozję gleby,
- wodochronne – drzewa i zakrzaczenia skutecznie chronią cieki wodne przed pozostałościami nawozów i środków ochrony roślin.

Dodatkowo zadrzewienia skutecznie przeciwdziałają rozprzestrzenianiu się szkodników i chorób,

Systemy leśno-pastwiskowe

Jest to sposób gospodarowania terenem, w którym obszar zadrzewiony stanowi część pastwiska (zagajnik, żywopłot, krzaki, drzewa). Systemy leśno-pastwiskowe poprawiają znacznie dobrostan zwierząt. Przykładem wykorzystania pastwiska leśnego jest wypas bydła mięsnego ras Highland oraz Limousine, które mogą być utrzymywane na pastwisku nawet w okresie zimy. Występowanie drzew (naturalnych lub dosadzanych) chroni zwierzęta zimą przed wiatrem i pomaga w utrzymaniu bilansu cieplnego, natomiast latem daje ochronę przed upałami. Obszar zadrzewiony jest również źródłem dodatkowej paszy oraz drewna i biomasy.

Ogrody leśne

Ogrody leśne są doskonałym sposobem gospodarowania terenem, szczególnie dla niewielkich gospodarstw. Charakterystyczną cechą tego typu gospodarowania jest połączenie obecności drzew i krzewów z produkcją ogrodniczą, jak również z uprawą ziół, pszczelarstwem lub hodowlą grzybów.

Jakie korzyści daje prowadzenie uprawy w systemie agroleśnym?

Główną korzyścią jest możliwość uzyskania podwójnego lub wielokrotnego dochodu z tego samego arealu. To system uprawy zmniejszający nakłady na produkcję rolniczą, które rosną w dobie postępujących zmian klimatycznych i trwającej od kilku

wykorzystanie nawozów poprzez ich wchłanianie przez systemy korzeniowe zakrzaczeń i drzew, co w skuteczny sposób ogranicza ich spływanie do cieków wodnych. Dodatkowe korzyści wynikające z systemów agroleśnych to m.in. zachowanie bioróżnorodności,

lat w Polsce suszy. System agroleśny pomaga zatrzymać wodę w glebie i zapobiega intensywnemu parowaniu. Pozwala on również na efektywne

dywersyfikacja rolnictwa, poprawa jakości wód, zachowanie żyzności gleby oraz sekwestracja dwutlenku węgla. Agroleśnictwo wpisuje się również w działania chroniące krajobrazy wiejskie i promujące gospodarstwa ekologiczne oraz agroturystyczne.

Czy rolnicy są zainteresowani agroleśnictwem?

Wielu rolników jest zainteresowanych przestawieniem gospodarstw na system agroleśny, ale niestety wskazują na bariery administracyjne, w tym przede wszystkim brak odpowiednich dopłat. Niedostosowanie systemu dopłat do rzeczywistych potrzeb rolnictwa jest jednym z zarzutów, jakie stawiają rolnicy. Oczekuje się, że w ramach Planu Strategicznego na lata 2023-2027, agroleśnictwo będzie objęte dodatkowymi dopłatami.

Ekologiczne metody walki z agrofagami

Agata Pilecka
LODR Kalsk
a.pilecka@lodr.pl

Pod pojęciem agrofagi rozumiemy patogeny, szkodniki i chwasty obniżające plony roślin uprawnych. Straty w plonie powodowane przez nie wynoszą w Polsce około 15% i zależą od rejonu, rodzaju rośliny uprawnej oraz gatunku agrofaga. Walka z agrofagami nie zawsze jest prosta, tym bardziej w rolnictwie ekologicznym, gdzie jest ograniczona możliwość stosowania wszelkiego typu środków ochrony roślin. Jak więc radzić sobie z nimi w sposób ekologiczny?

Ochrona roślin, która głównie kojarzy się ze zwalczaniem szkodników, chwastów i chorób, w rolnictwie ekologicznym polega przede wszystkim na profilaktyce, czyli działaniu zapobiegającym występowaniu zbyt dużej liczby niepożądanych organizmów. Do skutecznych sposobów zapobiegania występowania takich organizmów zalicza się: dużą różnorodność biologiczną krajobrazu, żyzną glebę, prawidłowy dobór gatunków i odmian roślin uprawnych, dobrą kondycję fizjologiczną roślin. Dopiero w ostateczności, gdy nasilenie chwastów i szkodników przekracza ustalony próg szkodliwości, powodujący straty ekonomiczne, konieczne

może być użycie środków do bezpośredniego ich zwalczania.

Zasady ochrony roślin w rolnictwie ekologicznym

Na ochronę roślin przed chorobami i szkodnikami w gospodarstwie ekologicznym ma wpływ wiele czynników. Działania podejmowane w celu walki z agrofagami polegają na:

1. Ukształtowaniu krajobrazu gospodarstwa i jego otoczenia w sposób sprzyjający rozwojowi i ochronie naturalnych wrogów szkodników roślin uprawnych, pamiętając o tym, że zacienione i zamknięte stanowiska sprzyjają rozwojowi chorób np. pleśni. Z kolei wilgotne stanowiska sprzyjają rozwojowi mątwika i zgnilizny. Na stanowiskach wietrznych występuje mniej problemów z niektórymi szkodnikami, dotyczy to np. mątwicy marchwianki.
2. Doborze terminów siewu i zabiegów pielęgnacyjnych, niekorzystnych dla rozwoju chorób i szkodników.
3. Wprowadzeniu do uprawy odmian roślin odpornych na choroby i szkodniki oraz roślin odstraszcających lub zwabiających szkodniki, np. uprawa cebuli między marchwią przeciwko polyśnicy marchwiance, uprawa sałaty między roślinami kapustnymi, uprawa czosnku w truskawkach, uprawa owsa i bobu, która spowo-

duje mniejsze porażenie bobu przez mszyce i owsa przez mątwika.

4. Przykrywaniu roślin uprawnych osłonami (folią, siatkami, włókniną) w okresie nasilenia chorób lub inwazji szkodników.
5. Stosowaniu substancji odstraszcających lub zwabiających, stosowaniu pułapek, barier, emitorów impulsów dźwiękowych i świetlnych.
6. Stosowaniu naturalnych fungicydów i insektycydów.

Metody ochrony roślin stosowane w rolnictwie ekologicznym możemy podzielić na pośrednio i bezpośrednio przyczyniające się do redukcji agrofagów zarówno w glebie, jak i w łąnie.

Metody pośrednie wpływające na zapobieganie i kształtowanie się odporności, którą uzyskuje się poprzez:

1. **Zrównoważone odżywianie**, zapewnione przede wszystkim dzięki nawożeniu własnymi nawozami gospodarskimi i zielonymi nawozami. Pamiętajmy, że ważne w utrzymaniu dobrego stanu roślin jest nawożenie bezpośrednio gleby, która odżywia rośliny.
2. **Uprawę odpowiednich gatunków roślin i ich dywersyfikację**. Do uprawy w pierwszej kolejności należy wybrać odmiany lokalne, które za-

zwyczaj są najlepiej przystosowane do uprawy w danym rejonie i plonują najlepiej. Ponadto przy doborze odmiany powinniśmy zwrócić uwagę na jej odporność. W przypadku zbóż, by ograniczyć zachwaszczenie, korzystniejszy jest wybór odmian o dłuższej słomie i większej masie ziaren. Natomiast wybierając odmiany ziemniaków należy zwrócić uwagę na odporność na zarazę ziemniaka czy wrażliwość na stonkę. Rośliny motylkowe powinny wyróżniać się szybkim wzrostem i bogatszym ulistnieniem.

3. **Dobór odmiany**, tj. wprowadzanie do uprawy odmian, które wyróżniają się szybkim kiełkowaniem, dynamiką wzrostu początkowego, dużą powierzchnią liściową, wysokością i szybkim tempem pobierania składników pokarmowych,

4. **Stosowanie właściwych zabiegów uprawowych**, np. orka – należy przestrzegać zasady płytkie odwracanie, głębokie spulchnianie. Podorywka i uprawa przedsiewna powoduje przede wszystkim niszczenie banku nasion chwastów w glebie, w zespole uprawek późniejszych, wykonując podorywkę ścierni i kilkakrotne bronowanie po wschodach chwastów, bronowanie wykonane w odpowiednich terminach przy pomocy brony chwastownika, np. zboża w fazie „piórkowania” (nie bronuje się zbóż w fazie ich szpilowania), a następnie gdy posiadają nad ziemią 4 listki:

* wykonywać pielenie (mechaniczne, ręczne) – wybór narzędzi zależy od rodzaju występujących chwastów i rośliny uprawnej, a skuteczność zależy od wilgotności gleby i temperatury powietrza,

* stosować zwłaszcza w uprawach warzyw wypalanie za pomocą płomienia powstającego w wyniku spalania propanu w specjalnych palnikach w terminie wczesnej fazy rozwoju chwastów,

* stosować koszenie lub wypasanie - zależy to od stopnia rozwoju chwastów, ich rodzaju i uprawy w jakiej występują.

Dla lepszego zobrazowania pośrednich metod ochrony roślin przedstawiamy je w poniższej tabeli

Żyzna gleba	- regularne dostarczanie materii organicznej - oszczędzanie uprawki gleby - zapobieganie ugniataniu gleby - utrzymywanie okrywy roślinnej gleby
Zrównoważone odżywianie roślin	- odpowiednie czyli ograniczone nawożenie azotem, dzięki czemu rośliny mają potem bardziej zwartą i odporną tkankę - powierzchniowe przykrywanie nawozu zamiast jego zaorywania
Prawidłowy wybór roślin	- uprawianie roślin odpowiednich na dane stanowisko, - mieszaniny odmianowe, poprzez wysianie kilku odmian na jednym polu (np. mieszanka owsa i bobu), - zdrowe i żywotne ziarno siewne
Prawidłowe praktyki w uprawach	- urozmaicone zmianowanie, tzn. przemienna uprawa roślin ozimych i jarych, jednorocznych i wieloletnich, głęboko i płytko korzeniących, uprawianych w zwartym łanie i szerokich rzędach, z udziałem wieloletnich roślin motylkowych (lucerna, koniczyna) lub ich mieszanek z trawami - prawidłowy termin sadzenia i siewu - stosowanie upraw mieszanych, dosiewu i zielonego nawożenia
Wspieranie rozwoju pożytecznych organizmów	- korytarze ekologiczne - kwietne pasy - nasadzenia zieleni krajobrazowej - krótkotrwałe ugór

Rola materiałów rozmnożeniowych w ochronie roślin

Podstawowymi czynnikami zapobiegającymi rozwojowi chorób i szkodników jest odpowiedni dobór wysoko kwalifikowalnego materiału siewnego i sadzeniakowego oraz dotrzymanie optymalnego siewu, sadzenia i zbioru. Jednym z warunków dobrej kondycji roślin jest wysokiej jakości materiał siewny. Aby uodpornić i chronić je przed chorobami pochodzenia glebowego, stosuje się zaprawy nasienne. W gospodarstwach ekologicznych można zaprawiać nasiona poprzez moczenie czy zaprawianie na sucho nasion, np. w roztworze nadmanganianu potasu, szkła wodnego, naparze rumianku lub przy użyciu popiołu drzewnego.

Środki do bezpośredniego zwalczania agrofagów

Grupy środków dopuszczonych do ochrony roślin i regulacji szkodliwych czynników w rolnictwie ekologicznym są podane w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 889/2008 w zał. II „Pestycydy i środki ochrony roślin” na podstawie art. 5 ust. 1.

Dostępne dziś środki można pogrupować na:

1. Substancje pochodzenia roślinnego i zwierzęcego.
2. Mikroorganizmy wykorzystywane do regulacji szkodników.
3. Preparaty do zastosowania w pułapkach i dozownikach.
4. Preparaty do stosowania między roślinami uprawnymi.
5. Inne substancje używane w sposób tradycyjny w rolnictwie ekologicznym.

Mechaniczne środki ochrony roślin

- pułapki optyczne – niebieskie lub żółte tablice lepowe służące do monitoringu nalotu danych szkodników,
- taśmy lepowe – na piędzika przedzimka na drzewach owocowych,
- włóknina – przeciwko owadom,
- siatki i strachy – głównie przeciwko ptakom,
- preparaty w formie oprysku roślin np. preparaty miedziowe, mączki skalne, olej parafinowy, albumina, kazeina, wodorowęglan sodowy itp.

Wiejski cyklista – dla komunikacji, dla zdrowia, dla pasji

Rower jest na stałe wpisany w wiejski i podmiejski krajobraz, ale jego funkcja często była praktyczna, podobna do gospodarskich narzędzi. Rower służył głównie do transportu, do tego, by podjechać do sklepu, do sąsiadki, by dotrzeć w odleglejsze części gminy. Ale to się zmienia. Wcześniej na rower inaczej zaczęło spoglądać miasto, doceniając jego funkcje – swobodnej komunikacji, rekreacji, spędzania wolnego czasu, dbania o kondycję fizyczną. W ostatnich latach na rower inaczej zaczęły też spoglądać środowiska wiejskie.

*Małgorzata Lipińska
PZDR Gorzów Wlkp.
m.lipinska@lodr.pl*

Praktyczna funkcja roweru na wsi – komunikacyjna – jest dalej ważna, choć wypierana przez samochody, motocykle i skutery, szczególnie te używane, które ze względu na cenę i dostępność stają się dominującym środkiem transportu. Rower na wsi coraz częściej zaczyna służyć jako narzędzie spędzania wolnego czasu, rekreacji, turystyki, dbania o zdrowie. Te funkcje czasem przenoszą na wieś nowi mieszkańcy, przeprowadzający się z miast, czasem turyści spędzający na wsi wakacje, a często też młodzi mieszkańcy wsi, którzy wyjechali po naukę do większych miejscowości, tam dostrzegli walory roweru i rozpowszechniają je po powrocie na wieś.

Innym źródłem postrzegania roweru na wsi stają się gospodarstwa

agroturystyczne, które jako jedną z atrakcji oferują rowerowe wycieczki po okolicy.

Bez względu na motywację, liczne badania potwierdzają, że rower zapewnia wysiłek fizyczny, powoduje dotlenienie organizmu, wzmocnienie układu oddechowego, odpornościowego i krwionośnego. To wyjątkowo ważne w naszych współczesnych, pandemicznych czasach, gdzie dobre oddychanie i odporność stają się priorytetem.

Nie bez znaczenia jest też to, że rower jest łatwą, można powiedzieć podstawową formą aktywności ruchowej. Wystarczy wygodny strój i już możemy spalać kalorie, walczyć z nadwagą, wzmacniać organizm, pozbywać się stresu.

Ten wysiłek możemy też połączyć z turystyką, poznawaniem bliższej i dalszej okolicy. Jakże często nasz świat ogranicza się do najbliższej oko-

licy. Nie znamy atrakcji, zabytków, walorów przyrody, nawet sąsiedniej miejscowości. Rower pozwala na zmianę w tym względzie, na pobudzenie naszej ciekawości.

W województwie lubuskim tras rowerowych mamy bez liku i ciągle powstają nowe. Wystarczy zerknąć na portal województwa – www.lubuskie.pl, by znaleźć tam kilkadziesiąt pięknych rowerowych tras, rozmieszczonych po całym województwie, od nowosolskiej trasy „Kolej na rower”, poprzez pętlę Słońsk – Lemierzyce, zielony szlak żarsko-gubiński, wstęgę Dobiegniewa, gorzowską trasę wzdłuż Warty, po zielony szlak Gościkowo – Świebodzin.

Trasy są zróżnicowane, każdy może dobrać sobie stopień trudności. Na liście są łatwiejsze, szosowe odcinki, są trudniejsze crossowe. Miłośnicy jazdy bardziej ekstremalnej znajdą też trasy, na których odbywają się zawody MTB.

elektryczny szybko może zostać najlepszym przyjacielem osób z bólami pleców. Warto wiedzieć, że jazda na rowerze pomaga wzmacniać mięśnie przykręgosłupowe. Jednocześnie nie obciąża stawów tak bardzo jak np. bieganie, więc jest bardziej dostępną dla wszystkich formą aktywności. Z dobrodziejstw jazdy na rowerze można korzystać niemal w każdym wieku. Dla osób starszych lub ze schorzeniami idealnie nada się rower elektryczny, który nieco ułatwi podejmowanie aktywności”.

Rower elektryczny jest więc cenną alternatywą dla wszystkich mieszkańców wsi i małych miejscowości, których z powodu zdrowia czy wieku nie stać już na duży wysiłek fizyczny, a chcą dalej być aktywni ruchowo czy korzystać z walorów turystyki. Minusem jest to, że rower elektryczny nie jest tani. Jeśli jednak ma pozytywnie wpływać na nasze zdrowie i samopoczucie, warto w taki rower zainwestować.

W dobie coraz częstszych obaw o środowisko, wszystkie rowery (i te zwykle, i te elektryczne) sprzyjają ekologii. Dzięki rowerom możemy sami trochę zadbać o świat, nie przyczyniając się do zanieczyszczenia powietrza.

Jak widać, tych rowerowych korzyści motywacji jest wiele. Spójrzmy więc z zainteresowaniem na dwukołowy pojazd, bo może on być naszym sojusznikiem, począwszy od rozwoju sportowych pasji, po dbałość o nasze zdrowie i środowisko.

Takie trasy są w okolicy Bogdańca, Bledzewa, Słubic i w wielu innych miejscach województwa lubuskiego.

To zróżnicowanie rowerowej oferty powinno nas skłonić do zastanowienia się – jakiego wysiłku, jakiej rekreacji chcemy? A następnie rozważenia, jaki rower przyda nam się najbardziej.

Bo rower powstał ponad dwieście lat temu i w tym czasie przeszedł wiele przeobrażeń. Zdobył wiele specjalizacji, stał się narzędziem sportu, ścigania się po szosach i bezdrożach. Łukasz Przechodzeń z portalu Rowerowe Porady wymienia kilkanaście rodzajów rowerów, w zależności od tego, jakie potrzeby mają spełniać. Wśród nich najważniejsze to: rowery górskie do jazdy w trudnym terenie, pozwalające wjeżdżać na strome podjazdy, rowery szosowe do ścigania się po asfalcie, rowery trekkingowe – turystyczne, łączące cechy szosowego i górskiego, trochę podobne do nich rowery crossowe, rowery miejskie, nadające się do komunikacji, dojazdów do szkoły czy pracy. Od naszych potrzeb, od pasji, od naszej sprawności zależeć będzie wybór.

Przy okazji wymieniania typów rowerów warto zatrzymać się przy innej ciekawej propozycji, która staje

się bardzo modna w ostatnich latach. To rower elektryczny. Przeznaczony jest przede wszystkim dla osób, które z powodów zdrowotnych nie są w stanie podjąć nawet umiarkowanego wysiłku fizycznego, na przykład po przebytej chorobie czy kontuzji, czy też po prostu z racji zaawansowanego wieku. Jazda na rowerze elektrycznym pozwala zażyć trochę ruchu, a jednocześnie szybko i sprawnie się przemieszczać, nie obciążając nadmiernie organizmu.

Jedną z profesjonalnych stron internetowych uzupełnia te zalety: „Wygodny, dobrze dobrany rower

Premie dla młodych rolników

Zgodnie z harmonogramem naboru wniosków w ramach PROW 2014-2020 w dniu 31.03.2022 r. ARiMR ogłosiła kolejny (już ostatni w ramach PROW 2014-2020) nabór na operację typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników”. Wnioski w ramach tego działania przyjmowane są od 31 marca do **29 maja 2022 r.**

Piotr Szymczak
PZDR Żagań
p.szymczak@lodr.pl

Kto może ubiegać się o wsparcie? Na jakich warunkach? Na jakie inwestycje można przeznaczyć otrzymane dofinansowanie? Jakie są kryteria punktacyjne? Na te i inne pytania odpowiem w poniższym artykule.

Kto może ubiegać się o wsparcie?

O premię może starać się osoba fizyczna, która m.in.:

- w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy jest pełnoletnia i ma nie więcej niż 40 lat,
- jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- posiada kwalifikacje zawodowe wynikające z posiadanego wy-

kształcenia albo wykształcenia i stażu pracy w rolnictwie bądź zobowiąże się do ich uzupełnienia, z wyłączeniem stażu pracy, w okresie 36 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy. Zatem w dniu składania wniosku o pomoc beneficjent nie musi mieć wykształcenia rolniczego, lecz zobowiązuje się do jego uzupełnienia. Należy jednak pamiętać, że wówczas nie otrzyma on punktów w ramach kryteriów punktacyjnych za posiadane wykształcenie (z powodu jego braku),

- przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy, lecz nie wcześniej niż w okresie 24 miesięcy przed dniem złożenia tego wniosku, rozpoczęła prowadzenie działalności rolniczej w gospodarstwie o powierzchni użytków rolnych wynoszącej co najmniej 1 ha. Za

datę rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej uznaje się dzień, w którym rolnik po raz pierwszy stał się właścicielem lub wszedł w posiadanie (np. umowa dzierżawy) gospodarstwa o powierzchni co najmniej 1 ha,

- przed dniem, w którym stała się właścicielem lub weszła w posiadanie gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych wynoszącej co najmniej 1 ha, nie była posiadaczem zwierząt gospodarskich objętych obowiązkiem zgłoszenia do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych i siedzib stad tych zwierząt, nie wystąpiła o płatności bezpośrednio, nie wystąpiła o pomoc finansową dla rolników w ramach programów UE lub pomocy krajowej, nie prowadziła działu specjalnego produkcji rolnej,
- przedłożyła biznesplan dotyczący rozwoju gospodarstwa oraz zobo-

Na co można przeznaczyć otrzymane wsparcie finansowe?

Pomoc jest przyznawana, jeżeli w gospodarstwie, którego rozwoju dotyczy biznesplan, planuje się prowadzenie działalności w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym produkcji materiału siewnego, szkółkarskiego, hodowlanego lub reprodukcyjnego, produkcji warzywniczej, roślin ozdobnych lub grzybów uprawnych, sadownictwa, hodowli i produkcji materiału zarodowego zwierząt, ptactwa i owadów użytkowych lub produkcji zwierzęcej typu przemysłowo-fermowego, z wyłączeniem chowu i hodowli ryb. Jak widać katalog prowadzonych działalności jest bardzo szeroki.

Premia w całości musi zostać przeznaczona na prowadzoną w gospodarstwie działalność rolniczą lub przygotowanie do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie w kwocie stanowiącej co najmniej 100% kwoty pomocy. Ponadto inwestycje należy zaplanować tak aby co najmniej 70 % kwoty pomocy zostało przeznaczone na inwestycje w środki trwałe. W tym przypadku pozostałą część premii można przeznaczyć na środki obrotowe (np. zakup nawozów, wapna, oleju napędowego, materiału siewnego)

Istotne jest to, że inwestycje w środki trwałe nie mogą być rozpoczęte przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy. Ponadto mogą dotyczyć zakupu wyłącznie nowych maszyn, urządzeń oraz wyposażenia. W przypadku inwestycji polegającej na budowie może być ona realizowana wyłącznie na gruntach stanowiących własność rolnika, będących przedmiotem użytkowania wieczystego lub przedmiotem dzierżawy z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub od jednostek samorządu terytorialnego.

Ustawodawca ustanowił również, że premia w ramach działania nie może zostać przeznaczona na następujące działalności w zakresie:

zumarze się prowadzenie przez osobę fizyczną tej działalności osobiście, na własny rachunek i we własnym imieniu oraz ponoszenie kosztów w związku z prowadzeniem tej działalności i czerpanie korzyści z jej prowadzenia.

Ile wynosi wsparcie?

Pomoc finansowa przyznawana jest w formie premii w wysokości 150 000 zł, przeznaczonej na realizację biznesplanu.

- **I rata – 80% całkowitej wartości pomocy – 120 000 zł** (wniosek o płatność I raty składa się w terminie 9 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy);
- **II rata – 20% całkowitej wartości pomocy – 30 000 zł** (wniosek o płatność II raty składa się po realizacji biznesplanu, jednak nie później niż do dnia upływu 3 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy i nie później niż do dnia 31 sierpnia 2025 r.).

Bardzo ważną kwestią jest to, że wsparcie jest w formie premii. Rozumiemy przez to, że po pozytywnej weryfikacji wniosku o przyznanie pomocy rolnik otrzymuje wsparcie finansowe i dopiero z tych środków realizuje inwestycje wskazane w biznesplanie. Odmienna sytuacja jest chociażby w ramach działania Modernizacja gospodarstw rolnych. W ramach tego działania rolnik po podpisaniu umowy realizuje inwestycje wskazane w biznesplanie za własne środki. Następnie występuje do ARiMR z wnioskiem o refundację do zrealizowanych już inwestycji.

Ponadto pomoc w ramach premii dla młodych rolników przyznaje się tylko raz, nie można dwukrotnie występować o wsparcie w ramach tego działania. W przypadku małżonków premię przyznaje się wyłącznie jednemu z nich, co do którego współmałżonek wyraził pisemną zgodę, niezależnie od tego czy posiadają wspólne czy odrębne gospodarstwa rolne.

wiązała się do zrealizowania tego biznesplanu w terminie przewidzianym w biznesplanie, lecz nie później niż do dnia upływu 3 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy,

- najpóźniej w terminie 9 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy rozpocznie jako kierujący prowadzenie gospodarstwa:

- o powierzchni użytków rolnych równej co najmniej średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju, a w województwach o niższej średniej – co najmniej średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie oraz nie większej niż 300 ha. W przypadku naszego województwa, gdzie średnia wielkość powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju w 2021 r wynosiła 22,75 ha rolnik musi spełnić wymóg posiadania gospodarstwa o powierzchni równej co najmniej średniej krajowej, tj. 11,20 ha. Istotny jest również warunek aby przynajmniej 70 % minimalnej powierzchni gospodarstwa rolnego w okresie wyjściowym stanowiło przedmiot własności beneficjenta, użytkowania wieczystego lub dzierżawy z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub od jednostek samorządu terytorialnego. Zatem w przypadku naszego województwa co najmniej 7,84 ha użytków rolnych powinna stanowić własność rolnika, użytkowanie wieczyste, dzierżawa z KOWR lub od samorządów bądź też łącznie powyższych form posiadania.

- którego wielkość ekonomiczna jest nie mniejsza niż 13 000 euro i nie większa niż 150 000 euro. Wielkość ta jest określana na podstawie Współczynników Standardowej Produkcji SO – dla każdej z upraw przypisane są odpowiednie wielkości wyrażone w EURO, np. 1 ha pszenicy ozimej – 912,71 EURO.

Należy również dodać, że przez prowadzenie działalności rolniczej w gospodarstwie jako kierujący ro-

- chowu kur, kaczek, gęsi lub indyków, z wyłączeniem produkcji ekologicznej;
- prowadzenia plantacji roślin wieloletnich na cele energetyczne;
- prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej: hodowla zwierząt laboratoryjnych, hodowla ryb akwariowych, hodowla psów rasowych oraz hodowla kotów rasowych.

Kryteria punktacyjne – kolejność przysługiwania pomocy

Pomoc przysługuje w kolejności ustalonej na podstawie kryteriów wyboru i zależy od sumy punktów przyznawanych wg następujących kryteriów:

- powierzchnia użytków rolnych (do 7 punktów) – w przypadku naszego województwa punkty będą przyznawane wg algorytmu określonego w rozporządzeniu w przypadku gdy powierzchnia gospodarstwa określona w biznesplanie będzie wyższa od średniej powierzchni gruntów rolnych w województwie,
- kwalifikacje zawodowe (od 2 do 5 pkt);
- inwestycja budowlana związana z produkcją rolniczą (3 punkty);
- udział w zorganizowanych formach współpracy producentów rolnych (1 punkt);
- przygotowywanie do sprzedaży produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie (1 punkt);
- przetwarzanie produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie (1 punkt);
- przygotowywanie i stosowanie planu nawozowego (2 punkty);
- inwestycje w zakresie ochrony środowiska i klimatu (do 5 punktów);
- różnica wieku pomiędzy przekazującym gospodarstwo lub największą część użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa młodego rolnika a młodym rolnikiem:
 - powyżej 15 do 25 lat (2 punkty),
 - powyżej 25 lat (4 punkty);
- przejmowanie przynajmniej jednego gospodarstwa w całości (3 punkty).

Pomoc jest przyznawana, jeżeli wnioskodawca uzyskał co najmniej 8 punktów.

Decyzja o przyznaniu pomocy – co dalej?

Prezes Agencji w terminie 150 dni od dnia zakończenia terminu składania wniosków podaje do publicznej wiadomości (na stronie www.gov.pl/web/arimr) informację o kolejności przysługiwania pomocy.

Dyrektor oddziału regionalnego ARiMR wydaje decyzję w sprawie przyznania pomocy w terminie 180 dni od dnia zakończenia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.

Decyzja wydawana jest z zastrzeżeniem dopełnienia przez beneficjenta, w terminie 9 miesięcy od dnia jej doręczenia, następujących warunków:

- jeżeli nie były spełnione w dniu wydania decyzji o przyznaniu pomocy:
 - nabycia lub wejścia w posiadanie gospodarstwa, którego rozwoju dotyczy biznesplan;
 - rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwie jako kierujący;
 - ubezpieczenia na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy w pełnym zakresie jako rolnik;
 - uzyskania wpisu do ewidencji producentów, stanowiącej część krajowego systemu ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności;
 - rozpoczęcia prowadzenia ewidencji przychodów i rozchodów w gospodarstwie, najpóźniej w dniu rozpoczęcia realizacji biznesplanu, chyba że beneficjent jest zobowiązany do prowadzenia księgi przychodów i rozchodów lub księgi rachunkowej, lub ewidencji przychodów i rozchodów prowadzonej na podstawie odrębnych przepisów;
 - rozpoczęcia realizacji biznesplanu;
- złożenia wniosku o płatność pierwszej raty pomocy.

- uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – w przypadku gdy w związku z realizacją biznesplanu jest wymagane uzyskanie takiej decyzji zgodnie z przepisami o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Źródła:

- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – tekst ujednolicony – stan prawny na dzień 2 grudnia 2021.
- www.gov.pl/web/arimr

cudze chwalicie, swoje poznajcie

Z myślą o lubuskich rolnikach i konsumentach został uruchomiony lubuski e-bazarek umożliwiający zakup produktów rolnych i regionalnych przez internet.

Zapraszamy Państwa do zamieszczenia swoich ogłoszeń na portalu Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku

www.lubuskiebazarek.pl

Infolinia: 68 385 20 91

ŚWIAT INTELIGENTNEGO ROLNICTWA

CASE II
AGRICULTURE

DLA TYCH, KTÓRZY WYMAGAJĄ WIĘCEJ

Zapraszamy:

Oddział Świebodzin – ul. Mała 1 (obok PKP), 66-200 Świebodzin

Tel. kontaktowy: +48 694 481 852

 Osadkowski-Cebulski sp. z o.o.
sprzedajemy wysokie plony

Współpracujemy m.in. z:

AGRO
MASZ

HARDI

LEMKEN

Farmet

KÖCKERLING

PÖTINGER

VÄDERSTAD

ZASLAW

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestując w obszary wiejskie”.

Współpraca kluczem do sukcesu lubuskich rolników

Ewelina Mularczyk-Sienkowska
LODR Kalsk
e.mularczyk-sienkowska@lodr.pl

Z dniem 30 kwietnia 2022 r. ruszył kolejny już nabór wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Współpraca”. Do 15 czerwca br. w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa można ubiegać się o wsparcie finansowe na operacje, których przedmiotem jest opracowanie i wdrożenie innowacji w rolnictwie. Pomoc pochodzi z budżetu Programu Rozwoju Obszarów

w rolnictwie i na obszarach wiejskich np.: samorządy, związki rolnicze, stowarzyszenia. Lider Grupy operacyjnej musi mieć nadany numer identyfikacyjny w krajowym systemie ewidencji producentów.

Czy mogłaby nam Pani powiedzieć w jaki sposób powstaje grupa operacyjna? Czy dla jej funkcjonowania wymagana jest jakaś konkretna forma prawna?

Idealnym rozwiązaniem jest kiedy to rolnik określając jakiś problem zwróci się do instytucji naukowej, by

Wiejskich na lata 2014–2020, a maksymalne dofinansowania projektu to nawet **6 mln zł**.

O tym, czym jest działanie „Współpraca”, do kogo jest kierowane oraz w jaki sposób przygotować wniosek o uzyskanie wsparcia zapytałam Panią Karolinę Grzybowską (na zdjęciu) – krajowego brokera innowacji.

Pani Karolino, zanim przejdziemy do informacji o programie proszę przypomnieć naszym czytelnikom czym jest działanie Współpraca.

Działanie „Współpraca” dotyczy wspierania, tworzenia i działalności Grup Operacyjnych na rzecz innowacji (EPI) w rozumieniu art. 56 i 57

Rozporządzenia EFRROW, które w ramach działalności będą realizować projekty polegające na opracowywaniu i wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich do praktyki. Jest to działanie, które łączy świat rolnictwa z nauką.

Kto może skorzystać z dofinansowania? Do kogo jest kierowane to działanie?

Przede wszystkim kierowane jest do rolników, jednostek naukowych, przedsiębiorców, posiadaczy lasów, podmiotów doradczych. Uczestnikami Grup EPI mogą być również inne podmioty działające na rzecz innowacji

wspólnie wypracować jego rozwiązanie. Jednakże bardzo często inicjatorem są naukowcy, którzy poprzez prowadzone badania laboratoryjne dochodzą do rozwiązań, które mogą zmienić i zrewolucjonizować świat rolnictwa. Tak powstają innowacyjne pomysły, które przekładają się na praktyczne rozwiązania i zastosowanie. Grupa operacyjna może starać się o otrzymanie dofinansowania kiedy posiada zdolność prawną albo działa jako spółka cywilna bądź konsorcjum. Bardzo ważne jest, by przynajmniej jeden podmiot wchodzący w skład grupy operacyjnej był rolnikiem, natomiast jeżeli zaplanowane są koszty badań

wymagane jest aby jej członkiem była placówka naukowa.

Rolnicy i przedsiębiorcy sektora rolno-spożywczego często zadają nam pytanie, czego dotyczy wsparcie w działaniu „Współpraca”? Czy może nam Pani przybliżyć ten temat?

Wsparcie dotyczy tworzenia i funkcjonowania grup operacyjnych na rzecz innowacji oraz realizacji przez te grupy projektów, których przedmiotem jest: opracowanie i wdrożenie nowego lub znacznie udoskonalonego produktu, nowych lub znacznie udoskonalonych technologii lub metod organizacji lub marketingu dotyczących produkcji, przetwarzania lub wprowadzania do obrotu produktów objętych załącznikiem I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz tworzenie lub rozwój krótkich łańcuchów dostaw. Bardzo ważne jest żeby realizacja działania prowadziła do spełnienia celów szczegółowych PROW 2014-2020:

- wspieranie innowacyjności, współpracy i rozwoju wiedzy na obszarach wiejskich,

no-spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy producentów oraz organizacje międzybranżowe.

Nadszedł moment na pytanie jakie są koszty kwalifikowalne w działaniu „Współpraca” i na co można je przeznaczyć?

Pomoc przyznawana jest w formie refundacji części kosztów kwalifikowalnych oraz ryczałtu na koszty bieżące. Limit dofinansowania wynosi 12 mln zł na jedną grupę operacyjną, natomiast jeśli chodzi o pojedynczą operację, nie może przekroczyć 6 mln zł. W zakładanej operacji mamy 4 kategorie kosztów:

- **koszty ogólne** refundowane w wysokości 100% przy nieprzekraczalnym budżecie 500.000, 00 zł,
- **koszty inwestycyjne** refundowane w wysokości 70% kosztów kwalifikowalnych,
- **koszty badań** refundowane w wysokości 100%, przy czym trzeba pamiętać, że nie mogą one przekroczyć kwoty

A+, A, B. To właśnie na jej podstawie zostaje ustalony zakres innowacyjności projektu. Opinia powinna w swej treści jednoznacznie potwierdzać, że operacja, o której dofinansowanie ubiega się Grupa Operacyjna, zakłada zastosowanie rozwiązań innowacyjnych w odniesieniu do produktu objętego załącznikiem nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Od tego naboru dodatkowo dokument musi zawierać informację o ochronie środowiska, klimatu.

Pani Karolino, jakie ma Pani rady dla naszych przyszłych grup operacyjnych?

Przede wszystkim proszę uzbroić się w cierpliwość, ponieważ to co wartościowe nie przychodzi łatwo. Takim właśnie jest działanie „Współpraca”, wymagającym a zarazem pięknym w efektach działaniem, które wzbogaca nasze rolnictwo, rozwiązuje problemy oraz daje nadzieję na innowacyjny rozwój wspólnie działających rolników, naukowców i przedsiębiorców.

- wzmocnianie powiązań między rolnictwem, produkcją żywności i leśnictwem a badaniami i innowacją, w tym do celów ulepszonego zarządzania środowiskiem i lepszych wyników oraz jednego z celów PROW 2014-2020,
- poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwienie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także różnicowania produkcji rolnej,
- poprawa konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rol-

50% kwoty pomocy na daną operację, - **koszty bieżące** rozliczane są ryczałtem i stanowią 20% wszystkich kosztów.

Projekty realizowane w ramach działania „Współpraca” nierozzerwalnie związane są z innowacją. Wiemy, że warunkiem otrzymania pomocy jest uzyskanie opinii o innowacyjności. Czym jest ten dokument i gdzie można go uzyskać?

„Opinia o innowacyjności” stanowi załącznik numer 5 do wniosku o dofinansowanie i musi zostać opracowana przez niezależną jednostkę naukową lub uczelnię wyższą, która nie wchodzi w skład grupy operacyjnej, posiadającą kategorię naukową

Bardzo dziękuję za rozmowę i przybliżenie naszym czytelnikom zagadnień związanych z działaniem „Współpraca”. Korzystając z okazji pragnę podziękować za wsparcie merytoryczne, zaangażowanie i stałą współpracę w zakresie prawidłowego przygotowania dokumentacji wnioskowej i rozliczeniowej lubuskich grup operacyjnych w ramach IV i V Naboru Wniosków dot. Tworzenia Krótkich Łańcuchów Dostaw w zakresie działania „Współpraca”.

Życzymy wielu sukcesów na płaszczyźnie zawodowej i wszelkiej pomyślności w realizacji życiowych zamierzeń.

Zatajenie faktów przed KRUS a konsekwencje dla ubezpieczenia rolnika

Ochrona praw nabytych dotyczy wyłącznie praw słusznie nabytych i w ograniczonym zakresie do praw powstałych wskutek błędu organu rentowego. Nie odnosi się ona do prawa nabytego wskutek naruszenia przez wnioskodawcę swoich obowiązków i wprowadzenia organu rentowego w błąd. Tak brzmi sentencja wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 4 lutego 2020 r. w sprawie III AUa 983/18. Warto zapoznać się z taką wykładnią przepisów.

Wyrok wydany został w następującym stanie faktycznym. Składając wniosek o objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników w dniu 4 września 2002 r., zarówno płatnik składek, jak i domownik P. R. zataili w oświadczeniu fakt, że w dacie złożenia wniosku rolnik prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą. Zgodnie z art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu obowiązującym do 1 maja 2004 r. (Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25) rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 1 roku, rozpocznie prowadzenie działalności gospodarczej podlega nadal temu ubezpieczeniu, jeżeli nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym. W przedmiotowym stanie faktycznym, domownik rolnika nie mógł być objęty ubezpieczeniem rolniczym od 1 sierpnia 2002 r. w sytuacji, gdy prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą. Dopiero po wykreśleniu z ewidencji podmiotów gospodarczych był uprawniony do skorzystania z objęcia go ubezpieczeniem społecznym rolników. Do daty rozpoczęcia kolejnej pozarolniczej działalności gospodarczej, rolnik nie osiągnął wymaganego minimum ustawowego, tj. okresu 1 roku podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników, aby podlegać temu ubezpieczeniu i jednocześnie prowadzić pozarolniczą działalność gospodarczą. Od 2 maja 2004 r. nastąpiła zmiana art. 5a ust. 1

powołanej ustawy, polegająca na tym, iż podwyższony został próg podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników do 3 lat, aby skorzystać z uprawnienia podlegania temu ubezpieczeniu przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej. Rolnik nie spełnił wymaganej przesłanki określonej w art. 5a ust. 1 cyt. ustawy, ani przed zmianą art. 5a, tj. do 1 maja 2004 r., ani też po tej dacie, tj. od 2 maja 2004 r. rolnik podlegał ubezpieczeniu społecznemu ZUS, tj. od 7 marca 2005 r. do 6 sierpnia 2006 r., a w latach 2006-2018 podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik, w okresach wskazanych wyżej. Przerwy w zatrudnieniu w żadnym przypadku nie sięgały 3-letniego okresu. Należy stwierdzić, że art. 5a ust. 1 przewiduje ponadto, iż ubezpieczeniem społecznym rolników nie może być objęta osoba, która jest pracownikiem (art. 5a ust. 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Z kolei przepis art. 3a ust. 1 w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2009 r. stanowił, że ubezpieczenie społeczne ustaje z końcem kwartału, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu. Nowelizacja tego przepisu weszła w życie 1 października 2009 r. i określiła, iż ubezpieczenie ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające ustanie podlegania ubezpieczeniu.

Sąd Okręgowy uznał za niezasadne twierdzenie odwołujących się, że ubezpieczenie społeczne rolników w stosunku do rolnika powinno ustać od 26 kwietnia 2018 r. podkreślając, że argumentacja rolnika odnośnie ciężkich skutków, które powoduje zaskarżona decyzja nie może być podstawą do zmiany tej decyzji. W ocenie Sądu zarówno zgłaszająca do ubezpieczenia społecznego matka rolnika, jak i on sami mieli obowiązek informowania organu rentowego w terminie 14 dni o każdej zmianie okoliczności mającej wpływ na prawo do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Na wszystkich

■ **Aleksandra Kowalewska**
Radca prawny
tel. 724 419 576

decyzjach, które przez lata kierował organ rentowy do płatnika składek znajdowały się pouczenia o ww. obowiązku. Płatnik składek i domownik nie zgłaszali okoliczności związanych, bądź z rozpoczęciem działalności gospodarczej w momencie zgłoszenia wniosku o objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników, jak latach 2004-2018 o podleganiu innemu ubezpieczeniu społecznemu z racji skierowania na staż z Powiatowego Urzędu Pracy, jak również podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników. Gdyby te informacje były podawane przez płatnika składek lub domownika, wówczas nie doszłoby do tak poważnych konsekwencji dla domownika rolnika.

Nie można przyjąć, że przez zapłatę składek na rolnicze ubezpieczenie społeczne wnioskodawca nabył prawo do pozostawania w tym ubezpieczeniu i że powstał między stronami stosunek prawny o charakterze gwarancyjnym. Ochrona praw nabytych dotyczy wyłącznie praw słusznie nabytych i w ograniczonym zakresie do praw powstałych wskutek błędu organu rentowego. Nie odnosi się ona zatem do prawa nabytego wskutek naruszenia przez wnioskodawcę swoich obowiązków i wprowadzenia organu rentowego w błąd. Przyjęcie w tej mierze koncepcji skarżącej oznaczałoby usankcjonowanie działań nieuczciwych. Nie można także zgodzić się z poglądem, że w tej sytuacji została naruszona zasada niedziałania prawa wstecz. Wydając zaskarżoną decyzję, organ rentowy stosował prawo obowiązujące w tej właśnie chwili.

Turnusy rehabilitacyjne dla dzieci rolników w okresie wakacyjnym

W okresie wakacji 2022 roku, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zorganizuje turnusy rehabilitacyjne dla dzieci urodzonych w latach 2007 – 2015 (7-15 lat), których przynajmniej jeden z rodziców (prawnych opiekunów) podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników. Pierwszeństwo w skierowaniu na turnusy rehabilitacyjne mają dzieci, posiadające orzeczenie o niepełnosprawności.

Wskazaniem do pobytu dzieci na turnusach z KRUS są wady postawy, choroby układu ruchu lub układu oddechowego.

Wnioski od zainteresowanych rolników z województwa lubuskiego przyjmuje Oddział Regionalny w Zielonej Górze i placówki terenowe, do 12 maja 2022 roku po uprzednim wypełnieniu skierowania przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej lub lekarza specjalistę.

Wniosek dostępny jest w siedzibie Oddziału i placówkach terenowych oraz na stronie internetowej KRUS www.krus.gov.pl.

Ze strony KRUS uczestnicy turnusów rehabilitacyjnych mają zapewnione całodzienne wyżywienie, całodobową opiekę lekarsko-pielęgniarską oraz indywidualny program rehabilitacyjny. Opiekę nad dziećmi sprawuje wykwalifikowana kadra pedagogiczna.

- ◆ Turnus rehabilitacyjny dla dzieci z wadami postawy i chorobami narządów układu ruchu odbędzie się w Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS w Jedlcu, w terminie 11 do 31 lipca 2022 r.
- ◆ Turnus rehabilitacyjny dla dzieci z chorobami układu oddechowego odbędzie się w Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS w Świnoujściu, w terminie 11 do 31 sierpnia 2022 r.

Więcej informacji można uzyskać pod numerem telefonu – 68 452 31 06.

Zespół Szkół Ogrodniczych w Gorzowie Wlkp.
zaprasza na

Wiosenny Kiermasz Ogrodniczy

15 maja 2022 r. godz. 9⁰⁰ – 14⁰⁰

ADRESY

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
Kalsk 91, 66-100 Sulechów
tel./fax 68 385 20 91 do 96, 68 385 28 68
e-mail: sekretariat@lodr.pl

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
Oddział w Lubniewicach, Glisno 123
tel./fax 95 755 76 14 do 15, 95 755 71 79
e-mail: lubniewice@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Gorzowie Wielkopolskim
66-400 Gorzów Wielkopolski
ul. Pankiewicza 5-7
tel./fax 95 722 60 50
e-mail: gorzow@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Krośnie Odrzańskim
66-600 Krosno Odrzańskie, ul. Zamkowa 1
tel./fax 68 383 52 33
e-mail: krosno@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Międzyrzeczu
66-300 Międzyrzecz, ul. Reymonta 5
tel./fax 95 742 21 27
e-mail: miedzyrzecz@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Nowej Soli
67-100 Nowa Sól, ul. Piłsudskiego 30
tel./fax 68 387 36 92
e-mail: nowasol@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Słubicach
69-100 Słubice, ul. Mickiewicza 6
tel./fax . 95 758-02-12
e-mail: slubice@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Strzelcach Krajeńskich
66-500 Strzelce Krajeńskie, ul. Wodociągowa 1
tel./fax 95 763 21 58
e-mail: strzelce@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Sulęcinie
69-210 Lubniewice, Glisno 123
tel./fax 95 755 27 88
e-mail: sulecin@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Świebodzinie
66-200 Świebodzin, ul. Poznańska 27 B
tel./fax 68 475 47 50
e-mail: swiebodzin@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Zielonej Górze
z siedzibą w Kalsku
Kalsk 91, 66-100 Sulechów
tel./fax 68 385 20 91 do 96
tel. 68 385 28 68
e-mail: zielonagora@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Żaganiu
68-100 Żagań, ul. Bema 15
tel./fax 68 377 31 96
e-mail: zagan@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Żarach
68-200 Żary, ul. Górnośląska 26
tel. 68 416 11 04
e-mail: zary@lodr.pl

METEOWIADOMOŚCI

Dane meteorologiczne według pomiarów prowadzonych w stacji METEO LODR Kalsk

Miesiąc	Temperatura powietrza °C			Opady w mm/m ²		
	Średnia 1977-2021	Średnia 2021	Średnia 2022	Średnia 1977-2021	Suma 2021	Suma 2022
Luty 2022	0,1	-1,34	4,4	32,7	41,6	74,3
Marzec 2022	4,0	4,1	4,4	40,1	33,8	1,0
Kwiecień 2022	8,7	6,74	6,4*	34,5	46,7	26,6*

* dane za dwie dekady

Piotr Tyliczszak
LODR Kalsk
p.tyliczszak@lodr.pl

Tegoroczny marzec był miesiącem o średniej temperaturze dobowej 4,4°C, a więc była ona nieco wyższa niż średnia z wielolecia. Najzimniejsza była pierwsza dekada miesiąca, temperatury przy gruncie spadały poniżej -7°C. Temperatura gleby na głębokości 5 cm wynosiła około 1°C. Najcieplejsza była trzecia dekada marca. W ciągu dnia temperatury osiągały nawet 19,5°C, jednak w nocy spadały poniżej 0°C. W przypadku opadów sytuacja w marcu była wręcz dramatyczna. W ciągu całego miesiąca wystąpił zaledwie 1 mm opadu. Spowodowało to znaczne przesuszenie gleby.

Kwiecień rozpoczął się stosunkowo niskimi temperaturami. W pierwszych

dniach miesiąca temperatury w nocy spadały poniżej 0°C. Druga dekada kwietnia była już znacznie cieplejsza, jednak w nocy również występowały przygruntowe przymrozki. Temperatura na głębokości 5 cm wzrosła i wyniosła ponad 5°C. Pod względem opadów pierwsze dwie dekady tego miesiąca były lepsze niż w marcu – suma opadów wyniosła 26,6 mm. Najwięcej padało na początku kwietnia, natomiast w ciągu drugiej dekady opady wyniosły zaledwie 3,5 mm.

Niska temperatura, znaczne przesuszenie gleby powstałe w marcu, a także ograniczone nawożenie spowodowane wysokimi cenami nawozów znacząco zahamowały wegetację. Rośliny znajdują się we wcześniejszej fazie rozwojowej niż w latach ubiegłych o tej samej porze roku.

TERMINARZ SZKOLEŃ

Termin	Organizator	Miejsce	Temat	Koordynator
SZKOLENIA STACJONARNE				
5 maja • godz. 10.00	PZDR Świebodzin	Rokitnica, gm. Skąpe sala wiejska	Zmiany w Kampanii 2022 e-wniosek oraz zmiany w ramach działania RŚK	Monika Kolenda tel. 516 177 410
5 maja • godz. 10.00	PZDR Międzyrzecz	Murzynowo, sala wiejska	Płatności bezpośrednie	Dominka Puls tel. 513 980 974
6 maja • godz. 10.00	PZDR Świebodzin	Łągów Lubuski, świetlica wiejska (biblioteka)	Zmiany w Kampanii 2022 e-wniosek oraz zmiany w ramach działania RŚK	Mirela Gasper tel. 516 177 413
6 maja • godz. 9.00	PZDR Krosno Odrzańskie	Łochowice, sala wiejska	Nowa perspektywa PROW od 2022 r.	Marta Matras tel. 513 980 497
10 maja • godz. 9.00	PZDR Krosno Odrzańskie	Nowe Zagórze, sala wiejska	Nowa perspektywa PROW od 2022 r.	Grzegorz Iskra tel. 513 979 248
SZKOLENIA ZDALNE				
5 maja • godz. 10.00	PZDR Międzyrzecz	Platforma szkoleniowa Teams	Płatności bezpośrednie	Urszula Sawala tel. 513 978 974
SZKOLENIA ODPŁATNE				
10 maja • godz. 9.00	LODR Kalsk	Platforma szkoleniowa Teams	Doradztwo dotyczące środków ochrony roślin - szkolenie podstawowe	Tomasz Sakowicz tel. 513 979 507

Opracował: Maciej Woźniak

Unikalne połączenie boru i fosforu

"Agro-Biznes" Sularz-Rudnicki
spółka jawna

Gorzów Wlkp., ul. Myśluborska 56
tel./fax 95 731 42 24, tel. 95 720 62 75

www.agro-biznes.pl

Znakowanie żywności

Kamila Gdeczyk-Macho
LODR Kalsk
k.gdeczyk@lodr.pl

Odpowiedzialność za oznakowanie produktów spożywczych znajduje się po stronie producenta wprowadzającego produkt na rynek. Dlatego, jeśli wytwarzamy produkty spożywcze, należy zwrócić uwagę jakie informacje powinny znaleźć się na produkcie.

Ogólne zasady znakowania żywności wskazują, aby etykiety na opakowaniach były umieszczone w widocznym miejscu na produkcie. Zamieszczane etykiety powinny być dobrze przygotowane, tekst powinien być czytelny i zrozumiały. Wysokość czcionki nie może być mniejsza niż 1,2 mm. Na niektórych produktach, gdzie największe miejsce do umieszczenia informacji jest mniejsze niż 80 cm², wysokość czcionki musi wynosić co najmniej 0,9 mm. Informacje na produkcie nie mogą wprowadzać konsumenta w błąd co do właściwości oraz charakteru produktu i użytych składników. Etykiety nie mogą zawierać informacji o właściwościach, których produkt nie posiada. Informacje na produkcie nie mogą sugerować właściwości zapobiegania chorobom lub leczenia chorób.

Produkty zapakowane w opakowaniu zamknięte powinny zawierać:

- ❖ nazwę żywności,
- ❖ wykaz składników, szczególnie zawierający składniki powodujące alergię, a także nietolerancję pokarmową,
- ❖ ilość netto żywności,
- ❖ datę trwałości,
- ❖ specjalne warunki przechowywania lub użycia,
- ❖ imię i nazwisko oraz adres producenta,
- ❖ sposób użycia, gdy bez takiej instrukcji sposób użycia byłby utrudniony,
- ❖ informację o alergenach niezamierzonych,

- ❖ numer partii produkcyjnej,
- ❖ wartość odżywczą (z wyjątkiem żywności produkowanej ręcznie, dla konsumenta końcowego, produktów dojrzewających, produktów nieprzetworzonych np. warzyw mrożonych, miodów).

Produkty nieprzekraczające 10 cm² należy oznakować poprzez:

- ❖ nazwę,
- ❖ wykaz składników powodujących alergię i nietolerancję pokarmową,
- ❖ ilość netto żywności,
- ❖ datę trwałości.

Nazwa żywności powinna odzworowywać prawdziwy charakter produktu, musi zostać podana na opakowaniu, np. „dżem truskawkowy”. Nazwy fantazyjne np. „Produkt Wiesławy” może zostać podana, ale nie jest konieczna.

Wykaz składników podaje się zgodnie ze składem, w kolejności od największej masy do najmniejszej masy użytego składnika. Przy składnikach podanych w nazwie produktu powinien zostać podany procent użytego składnika w zawartości całego produktu. Składniki alergenne należy podać w odróżniający się sposób np. przez pogrubienie, podkreślenie.

Ilość netto podaje się dla produktów stałych w jednostkach masy (kg, g, mg) dla produktów płynnych w jednostkach objętości (l, cl, ml). Oznaczenie ilości w przypadku przypraw w płynie, gęstych sosów, majonezu, lodów – ilość netto może być określona w jednostkach masy lub objętości.

Data trwałości nie jest wymagana dla takiej żywności jak:

- ❖ świeże warzywa i owoce, które nie są obrane, pokrojone i w żaden inny sposób przygotowane; wyjątkiem są kiełki i podobne produkty,
- ❖ wyroby piekarnicze i cukiernicze, które ze względu na swoje właściwości zwykle spożywane są w ciągu 24 godzin,

- ❖ ocet,
- ❖ sól kuchenna (oprócz soli jodowanej),
- ❖ cukier w stanie stałym,
- ❖ wyroby cukiernicze składające się w większości z cukrów aromatyzowanych lub barwionych.

Pozostałe produkty powinny zawierać określenie:

- ❖ „należy spożyć do: dzień, miesiąc, rok” dla produktów łatwo psujących się, których spożycie po wyznaczonym czasie może oznaczać problemy zdrowotne. Taki produkt po upływie podanego terminu uznawany jest za niebezpieczny dla zdrowia konsumenta.
- ❖ „najlepiej spożyć przed: dzień, miesiąc, rok” do oznaczenia produktów, których jakość jest najlepsza w określonym czasie nie przekraczającym 3 miesiące. Produkt po wyznaczonym terminie nie jest niebezpieczny dla zdrowia.
- ❖ „najlepiej spożyć przed końcem: miesiąc, rok/tylko rok” dla produktów mających najlepszą trwałość powyżej 3 miesięcy do maksymalnie 18 miesięcy, a po upływie tego czasu nie są niebezpieczne dla zdrowia konsumenta.

Podana data trwałości powinna być poprzedzona badaniami przechowalniczymi albo określona na podstawie Polskich Norm i Norm Branżowych dla poszczególnych Produktów.

W przypadku produktów sprzedawanych bez opakowania i pakowanych na życzenie klienta, informacje o produkcie powinny być dostępne w miejscu sprzedaży, w formie wywieszki czy też innym nośniku informacji dostępnym bezpośrednio konsumentowi.

REGULAMIN Konkursu AgroLiga 2022

Konkurs AgroLiga 2022 organizowany jest na szczeblu wojewódzkim przez Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego, zaś na szczeblu krajowym – przez Redakcję Audycji Rolnych Programu 1 TVP S.A. i Stowarzyszenie AgroBiznesKlub. Honorowy Patronat nad konkursem sprawują: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Prezes ARiMR, Dyrektor Generalny KOWR i Prezes KRUS. Patronat medialny pełni Magazyn Ludzi Przedsiębiorczych AGRO. Celem konkursu jest wyłonienie Mistrzów Krajowych AgroLigi 2022 w kategoriach: Rolnicy i Firmy.

1. Konkurs przebiega w dwóch etapach: wojewódzkim i krajowym. **Do rywalizacji nie mogą przystąpić Mistrzowie Krajowi wszystkich dotychczasowych edycji AgroLigi oraz Mistrzowie Wojewódzcy AgroLigi z lat 2017-2021.**

2. Pierwszy etap rozpoczyna się w kwietniu 2022 r. poprzez wydrukowanie regulaminu w czasopiśmie wydawanych przez Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego.

3. Na podstawie regulaminu do Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego powinny wpływać zgłoszenia kandydatów w kategoriach Rolnicy i Firmy wyłącznie z terenu danego województwa.

4. Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego powinny powołać Komisje Konkursowe, które dokonają oceny zgłoszeń.

5. W czasie swoich prac Komisje Konkursowe powinny wziąć pod uwagę następujące elementy oceny:

a) do kategorii Rolnicy można zaliczyć osoby prowadzące samodzielnie lub wraz z rodziną gospodarstwo rolne. Kandydaci powinni uzyskiwać wyniki (plony, wydajność w produkcji zwierzęcej itp.) powyżej średniej krajowej. W gospodarstwach może być prowadzona dodatkowa działalność gospodarcza (świadczenie usług mechanicznych i innych, przetwórstwo, agroturystyka, itp.), z której uzyskiwane dochody nie przewyższają jednak dochodów z zasadniczej działalności rolniczej. W gronie laureatów nie mogą się znaleźć gospodarstwa z niedokończonymi inwestycjami, mocno zadłużone lub niestabilnie ekonomicznie. W tej kategorii nie mogą być też uwzględniane osoby, które nie mają ziemi i zajmują się wyłącznie obrotem płodami rolnymi.

b) do kategorii Firmy można zaliczyć wyłącznie przedsiębiorstwa działające na rynku regionalnym (czyli na terenie danego województwa i ościennych) i zajmujące się przetwórstwem rolno-spożywczym, świadczeniem usług rolnych i wiejskich, handlem środkami produkcji dla rolnictwa, produkcją maszyn, pasz itp. Do kategorii Firmy zalicza się także wielkoobszarowe gospodarstwa rolne, prowadzone przez właścicieli bądź dzierżawców i zatrudniające siłę najemną.

c) przy wyborze Mistrza i Wicemistrza Wojewódzkiego w obu kategoriach Komisje Konkursowe powinny też brać pod uwagę: zasady bezpieczeństwa pracy, estetykę obejścia i otoczenia gospodarstwa lub firmy.

d) Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego jako organizatorzy AgroLigi 2022 na szczeblu wojewódzkim są odpowiedzialne za weryfikację płynności finansowej uczestniczących w konkursie firm i gospodarstw rolnych.

6. Prezentacja kandydatów do tytułu Mistrza i Wicemistrza Wojewódzkiego AgroLigi 2022 powinna się odbywać na łamach czasopism wydawanych przez ODR-y. Wskazane jest, by Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego – w miarę możliwości – rozpropagowały konkurs oraz jego uczestników na szczeblu wojewódzkim w lokalnej prasie, radiu i telewizji.

7. Wyłonienie Mistrzów i Wicemistrzów Wojewódzkich AgroLigi 2022 w kategorii Rolnicy i Firmy powinno się odbyć do 30 września 2022 r. w wyniku oceny Komisji Konkursowej powołanej na szczeblu wojewódzkim.

8. Organizatorzy konkursu na szczeblu krajowym zastrzegają sobie prawo do weryfikacji zgłoszeń w wypadku:

- stwierdzenia braku płynności finansowej zgłaszanych firm i rolników,
- wejścia w konflikt z prawem,
- wadliwego zakwalifikowania firmy lub rolnika do odpowiedniej kategorii,

W takich sytuacjach Mistrz Wojewódzki może nie zostać dopuszczony do finału krajowego. Jego miejsce zajmie wówczas Wicemistrz Wojewódzki.

9. W drugim etapie konkursu do sekretariatu konkursu AgroLigi wpływają zgłoszenia Mistrzów Wojewódzkich AgroLigi 2022 w kategoriach Rolnicy i Firmy jako nominatów do tytułu Mistrza Krajowego AgroLigi 2022. Zgłoszenia powinny zawierać: protokół z rozstrzygnięcia konkursu AgroLigi 2022 na szczeblu wojewódzkim, dokładne dane teleadresowe (adres pocztowy, telefon, fax, e-mail, ew. strona www) oraz wizytówki gospodarcze poszczególnych Mistrzów Wojewódzkich o objętości do 1 strony formatu A4. Zgłoszenia należy przesłać mailem do 31 października 2022 r. pod adresem: agroredakcja@agroredakcja.pl

10. Kapituła Krajowa konkursu AgroLigi 2022, złożona z Mistrzów Krajowych AgroLigi z lat 2017-2021 w kategoriach Rolnicy i Firmy oraz przedstawicieli organizatorów na szczeblu krajowym i honorowych patronów, wyłoni Mistrzów Krajowych, Wicemistrzów Krajowych oraz Laureatów Krajowych AgroLigi 2022 na podstawie wizytowania gospodarstw rolnych w przypadku kategorii Rolnicy oraz nadesłanych zgłoszeń przez Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego w przypadku kategorii Firmy.

11. Krajowy finał konkursu AgroLigi 2022 odbędzie się w II kwartale 2023 roku.

Czy powinniśmy bać się węży?

Jak się zachować, gdy spotkamy węża? Czy polskie węże są groźne? Jak je rozpoznać? Dlaczego nie lubimy węży? Na te i inne pytania postaram się Państwu odpowiedzieć w poniższym artykule.

Krzysztof Roślik
LODR Kalsk
k.roslik@lodr.pl

Węże cieszą się wyjątkowo złą sławą. Ich widok budzi w nas lęk i przerażenie. Co zrobić, gdy na naszej drodze pojawi się wąż? Węże w naszym kraju nie są szczególnie popularne, dlatego mało wiemy o ich obyczajach i biologii. W Polsce występuje pięć gatunków węży oraz padalec, który jest jaszczurką pomimo „węzowego” wyglądu. Nie każdy wąż jest jadowity. Nie każde wijące się „węzowate” stworzenie jest niebezpieczną żmiją. Choć wąż w domu lub ogrodzie może wywołać niemałe zamieszanie, to nie każdy jest niebezpieczny.

W Polsce żyje tylko jeden gatunek węża, który jest faktycznie jadowity i jest to sławna **żmija zygzakowata**, która występuje prawie na całym obszarze naszego kraju. Człowiek rzadko spotyka żmiję, która opuszcza w pośpiechu zwykle bezgłośnie miejsce

odpoczynku, kiedy ktoś się zbliża. Nie ucieka, kiedy jest na wpół odrętwiała po chłodnej nocy, wtedy nieostrożnie chodzący człowiek może ją nadepnąć i zostać ukąszony. Przed atakiem żmija syczy, ale nigdy nie skacze i nie goni prześladowcy. Jej ukąszenie, wbrew rozpowszechnionemu przekonaniu, nie jest śmiertelne dla zdrowego człowieka, rzadko też powoduje śmierć dziecka, chociaż wywołuje gwałtowną reakcję organizmu. Ostrożność jest więc jak najbardziej wskazana. Zęby jadowe żmii nie przebijają cholewek

butów, niczym więc nie ryzykujemy wchodząc na teren częstego przebywania żmii w solidnym obuwiu. W razie ukąszenia konieczna będzie pomoc lekarza, nie można poprzestać na domowych metodach. Należy założyć opaskę uciskową na kończynę między miejscem ukąszenia a sercem, trzeba ją jednak co kwadrans rozluźniać i ponownie zaciskać, tak żeby jad wnikał do ciała w możliwie niewielkich dawkach, które organizm sam może zneutralizować.

Najczęściej spotykanym w Polsce wężem jest **zaskroniec zwyczajny**. Szeroko rozpowszechnionego uroczego zaskronca łatwo rozpoznać po półksiężycowatych żółtych plamach z tyłu głowy. Jest niegroźny, wystraszony może jednak głośno syczeć i zwracać się ku napastnikowi, choć prawie nigdy nie gryzie, lecz w obronie własnej wydziela ostrą woń. Niekiedy w razie zagrożenia udaje martwego leżąc na grzbiecie z otwartą paszczą i wysuniętym językiem, zwykle jednak ucieka. W przeciwieństwie do innych naszych węży, na krótkim odcinku goni uciekającą ofiarę, a chwyciwszy ją, nie oplata jej ciałem, lecz połyka żywcem w całości, przy czym połykanie dużych ofiar, takich jak duże żaby czy krety może trwać godzinami. Pod opieką człowieka, dla

jednak gatunek dość rzadki. Nie jest jadowity i jak sama nazwa wskazuje, żyje w pobliżu zbiorników wodnych polując m.in. na ryby.

Nasz największy wąż, zupełnie niegroźny i niejadowity to **wąż Eskulapa**. Często żyje na drzewach i w Polsce występuje zasadniczo w Bieszczadach. Ze względu na swój pokaźny wygląd, przstraszył już niejednego turystę. Wąż ten ma bardzo miłą powierzchowność, po ziemi porusza się spokojnie i pewnie, niezbyt szybko. Umiejętnością wspinania się przewyższa wszystkie nasze węże. Nie wchodzi dobrowolnie do wody, ale pływa szybko i sprawnie. Widząc zbliżającego się człowieka często pozostaje w bezruchu, złapany zwykle gryzie, ale niezbyt zaciekle i nieszkodliwie. Jest dusicielem. Przed zjedzeniem

pełza dość wolno, chętnie wygrzewa się na słońcu. Czując zagrożenie nie ucieka, tylko zwija się talerzowato jak żmija, parska i wściekle gryzie. Mimo to jest całkowicie bezbronny, ponieważ jego małe ząbki nie kaleczą skóry człowieka. Choć nie jest podobny do żmii, jego zachowanie i wygląd sprawiają, że ludzie często biorą go za żmiję i bez powodu zabijają.

Co zatem zrobić, gdy napotkamy na swej drodze węża?

Najlepiej nic nie robić. Zwierzęta te wyczuwają drgania podłoża i nim się do nich zbliżymy, zdążą bezpiecznie uciec. Do ataku na ludzi dochodzi jedynie w szczególnych przypadkach, zwłaszcza gdy na nie nadejmiemy. Proszę pamiętać, że wszystkie polskie węże są pod ochroną, a poza tym są bardzo pożyteczne. Żywią się gryzoniami i innymi szkodnikami, na które polują bądź napotkają na swej drodze. Jak się pozbyć niechcianego lokatora z działki lub ogrodu? Po pierwsze należy upewnić się czy dany osobnik jest jadowity. Gdy mamy pewność, że nie jest jadowity możemy próbować złapać go do worka, wywieźć w inne miejsce, najlepiej daleko od ludzkich siedzib. Jeśli węże będą do nas uparcie wracać, to proponuję posprzątać nasz ogród z różnego rodzaju rupieci i przyciąć trawnik, węże nie znajdą wtedy naturalnego schronienia i z całą pewnością będą nas omijać. I druga, najważniejsza zasada: jeśli nie mamy pewności czy wąż jest jadowity, czy też nie, to zostawmy go w spokoju i wezwijmy profesjonalistów, np. strażaków. **Absolutnie nie wolno węży zabijać!**

którego jego sporadyczne ukąszenia są nieszkodliwe, dość szybko się oswaja, tak że mogą się nim opiekować nawet dzieci. Od dawna stosunek człowieka do zaskronca jest pozytywny. W bajkach i opowiadaniach dzięki dużym żółtym plamom z tyłu głowy jest przedstawiany jako wąż przynoszący szczęście, często ze złotą koroną na głowie. Kuzynem zaskronca zwyczajnego jest **zaskroniec rybołów**. Jest to

ofiary zabija ją oplatając ciałem. Jego nazwa wywodzi się od Asklepiosa – boga sztuki lekarskiej. Jest on do dziś symbolem działalności medycznej.

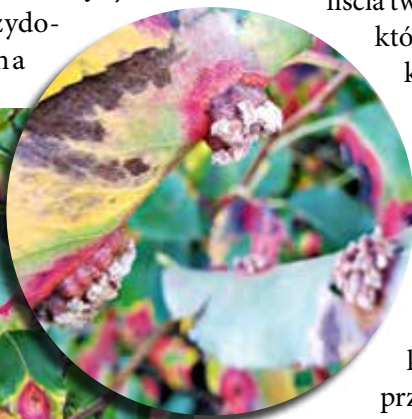
Ostatni z naszych węży, dość mały, równie piękny jak delikatny, zupełnie niegroźny, to **gniewosz plamisty**. Ten niejadowity wąż, na swoje nieszczęście jest ciągle mylony ze wspomnianą już wcześniej żmiją zygzakowatą. Żywy, aktywny w dzień, nie wspina się,

Rdza gruszy

– problem ostatnich lat

Latem na drzewach gruszy, na górnej stronie liści można zauważyć pomarańczowoczerwone plamy. Są to objawy porażenia rdzą gruszy (*Gymnosporangium sabinae*). Objawy te występują głównie na drzewach gruszy dzikorosnącej lub w ogrodach przydomowych. Ochrona

chemiczna drzew gruszy w sadzie przeciw parchowi gruszy chroni jednocześnie przed rdzą.

Wcześniejsza literatura fachowa podaje, że rdza gruszy jest chorobą rzadko występującą w Polsce. Jednak w ostatnich latach nasiliło się jej występowanie, głównie na drzewach niechronionych.

Objawy porażenia

Na górnej stronie liści występują pomarańczowoczerwone plamy, na których pojawiają się czarne punkty – spermogonia grzyba. Plamy ciemnieją, w ich miejscu na dolnej stronie liścia tworzą się nabrzmienia, które w końcu lata przekształcają się w 3 mm stożkowate narośla. Na owocach i pędach mogą również występować pomarańczowoczerwone plamy. Porażone pędy ulegają zmniejszeniu, a owoce przedwcześnie opadają. Gałęzie, na których wystąpiły zmiany chorobowe usychają.

Żywicielem pośrednim jest jałowiec (głównie odmiany jałowca sabińskiego). **Zaleca się nie sadzić jałowca w pobliżu drzew gruszy.** Na porażonych pędach jałowca występują wrzecionowate, galaretowate, pomarańczowego koloru wyrośla. Pędy jałowca powyżej miejsca porażenia szarzeją, przestają rosnąć i zamierają. Z pomarańczowych wyrosli widocznych na pędach jałowca uwalniają się zarodniki grzybni, które są przenoszone na gruszę oraz jarzębinę, głóg, irgę i pigwę. Grzybnia rozwijająca się wewnątrz pędów jałowca jest w zasadzie niemożliwa do zniszczenia. Odcinanie porażonych gałązek zmniejsza powierzchnię rozwoju patogenów, ale nie zwalcza ich źródła. Nowe skupiska zarodników rozwiną się w pędach, wyglądających w momencie cięcia na zdrowe. Z tego powodu jedynym skutecznym sposobem na pozbycie się choroby jest usunięcie z ogrodu porażonych jałowców. Karczując chore krzewy, doprowadzamy do przerwania cyklu rozwojowego grzyba. Należy

■ **Marcin Cyganiak**
Wojewódzki Inspektor
Ochrony Roślin i Nasiennictwa
Gorzów Wlkp.

regularnie nawozić i ściółkować osłabione rdzą grusze.

Sadząc w ogrodzie drzewa gruszy trzeba wybierać odmiany odporne lub mało wrażliwe na rdzę gruszy.

Zwalczanie

W Polsce brakuje fungycydów zarejestrowanych do zwalczania rdzy gruszy i rdzy na jałowcu. Jeżeli mamy w ogrodzie podatne na rdzę gatunki i odmiany jałowców, możemy stosować profilaktyczne opryski fungycydami zawierającymi substancję czynną – tritikonazol.

Występowanie patogena na gruszach można ograniczyć stosując opryski ochronne przeciwko parchowi gruszy. Zarejestrowane fungycydy do zwalczania rdzy gruszy zawierają substancje czynne, np. fluopyram, tebukonazol czy trifloksystrobinę. Środki ochrony roślin należy stosować zgodnie z etykietą danego środka ochrony roślin.

*Tekst i zdjęcia: Aleksandra Leśniak
WIORiN O/ Strzelce Krajeńskie*

KALENDARZ BIODYNAMICZNY

CZERWIEC *i nie tylko*

Kiedy zakwitną czarne bzy...

Anna Wołk
LODR Kalsk
a.wolk@lodr.pl

Maj... najpiękniejszy miesiąc roku. Matka natura wybucha kolorami. W tym czasie nasz wzrok przyciągają białe i fioletowe kwiatostany.. bzu? Tak potocznie mówimy na lilaka pospolitego, który z bzem ma niewiele wspólnego. Lilak pospolity znany pod łacińską nazwą *Syringa vulgaris* to roślina chętnie sadzona w polskich ogrodach. Może być prowadzony w formie krzewu lub niewielkiego drzewa. Dodatkowym atutem jest jego przepiękny zapach. Kwiat lilaka możemy podziwiać w kolorach bieli, fioletu i różu.

Na uwagę zasługuje również dzioko rosnący w całej Polsce **bez czarny**. Charakteryzuje się on białymi kwiatami, które przekształcają się w czarne owoce zebrane w baldachowate grona. Kwiaty, liście, owoce, a nawet kora bzu wykorzystywane są w ziołolecznictwie i farmacji. Kwiaty czarnego bzu obfitują w witaminy: A, C, B1, B2, B3, B6 oraz w potas, wapń, sód, magnez, cynk, fosfor i inne, a także mnóstwo substancji aktywnych: flawonoidy, olejki eteryczne, flawonole, garbniki, sambunigriny. Te niepozorne kwiatki mają potężną moc. Leczą choroby górnych dróg oddechowych: katar, kaszel, zapalenie oskrzeli, przeziębienie. Wzmacniają system immunologiczny, zwiększają siły obronne organizmu,

pomagają w walce z chorobą. Ponieważ kwitnienie kwiatów przypada w terminie od maja do lipca, najlepiej zbierać je w pogodny suchy poranek. Należy jednak pamiętać, że czarny bez jest rośliną trującą. Surowe owoce czarnego bzu zawierają sambunigrinę i prunazynę, które mogą wywołać zatrucie pokarmowe. W celach leczniczych korzysta się z naparów i soków przygotowanych z kwiatów, które nie zawierają tych związków, albo z podanych obróbce termicznej owoców, – można je wysuszyć lub zagotować na sok, przez co szkodliwe substancje się ulatniają, a same owoce nadają się do zjedzenia. Nie można jednak zapominać, że czarny bez jest przede wszystkim składnikiem wielu preparatów leczniczych.

Opracowała: Agata Pilecka

1 Śr.		
2 Czw.		
3 Pt.		
4 Sb.		
5 Nd.		
6 Pn.		
7 Wt.		
8 Śr.		
9 Czw.		
10 Pt.		
11 Sb.		
12 Nd.		
13 Pn.		
14 Wt.		
15 Śr.		
16 Czw.		
17 Pt.		
18 Sb.		
19 Nd.		
20 Pn.		
21 Wt.		
22 Śr.		
23 Czw.		
24 Pt.		
25 Sb.		
26 Nd.		
27 Pn.		
28 Wt.		
29 Śr.		
30 Czw.		

FAZY KSIĘŻYCA

NÓW PEŁNIA MALEJĄCY ROSNĄCY

DOBRY CZAS NA SIEW I SADZENIE

Kwiatów Warzyw Roślin owocowych Warzyw korzeniowych

CZAS SPRZYJAJĄCY ROZWOJOWI ROŚLIN, KTÓRYCH PŁONEM MA BYĆ:

Kwiat Liść, Lodyga Owoc, Nasiona Korzeń

Hortensja w moim ogrodzie

Hortensja należy do jednych z najpiękniej kwitnących krzewów. Nic więc dziwnego, że chcemy uprawiać ją zarówno w ogrodach, jak i na tarasach czy balkonach.

Joanna Antosz
PZDR Żagań
j.antosz@lodr.pl

Naturalnym środowiskiem hortensji ogrodowej (*Hydrangea macrophylla*) są obszary dalekiej Azji – Chin, Japonii, Korei, Indochin. Jednym z pierwszych Europejczyków, który zachwycił się urodą tej rośliny, był francuski przyrodnik

i podróżnik Philibert Commerson. Było to w XVIII wieku. Opisał krzew jako urzekającą japońską różę i nazwał hortensją. Naukowa nazwa pochodząca od łacińskiego słowa *hydrangeam* – naczynie na wodę, podkreśla jej duży apetyt na wilgoć i z tego właśnie powodu bywa często nazywana wodnym krzewem.

Nie każdy z miłośników ogrodnictwa zdaje sobie sprawę, że istnieje kilka gatunków hortensji, a wśród nich jeszcze mnóstwo odmian. Podstawowe gatunki, jakie możemy spotkać w naszych ogrodach to hortensje:

- ❖ ogrodowe,
- ❖ piłkowane,
- ❖ bukietowe,
- ❖ dębolistne,
- ❖ pnące.

Hortensje ogrodowe

To najbardziej spektakularnie kwitnąca grupa hortensji. Ich kwiatostany mają kształt kuli w kolorze białym, różowym, bordowym, fioletowym, niebieskim. Kolor jest silnie związany z pH gleby, w której rosną – im kwaśniejszy odczyn, tym kolor jest intensywniejszy (pH powinno się mieścić w zakresie 4,3-7). Kwit-

nienie rozpoczyna się od początku lipca i trwa do października. Kwiaty hortensji ogrodowej rozwijają się na pędach dwuletnich, o czym należy pamiętać przycinając ją. Cięcia należy dokonać po przekwitnięciu, tuż pod kwiatostanem. Nie tniemy ich nisko przy ziemi, bo to wykluczy ich kwitnienie w przyszłym roku. Rośliny posiadają grube, sztywne łodygi, które chronią je przed wyleganiem. Należy jednak pamiętać, że jest to grupa roślin wrażliwych na promienie słoneczne, które mogą powodować brązowienie płatków. Zatem wskazane jest posadzenie ich w zacienionym miejscu. Gdy sadzimy je w donicach, na zimę warto byłoby przenieść je do pomieszczenia, w którym temperatura będzie wyższa od 0°C, należy pamiętać podlewaniu. Jeśli posadziliśmy hortensję w ogrodzie, należy przykryć ją na zimę, gdyż jest ona wrażliwa na mróz. Wiosną warto zasilić rośliny nawozem naturalnym lub mineralnym, a na pewno odwdzięczą się nam pięknymi kwiatami. Wśród tej grupy hortensji możemy wyodrębnić hortensje karłowe, które szczególnie polecane są do uprawy w donicach.

Hortensje piłkowane

Odmianą hortensji ogrodowej jest hortensja piłkowana. Dorasta do 150 centymetrów i osiąga szerokość około 50-60 cm. Roślina ma sztywne pędy, liście są ciemnozielone, piłkowane, a od spodu omszone. Kwiatostany są bardzo efektowne, dzięki połączeniu kwiatów płonnych i płodnych. Kolory kwiatów na jednej roślinie mogą być różne w pojedynczych kwiatostanach, najczęściej są różowe, fioletowe, purpurowe i kremowe. Ich kolor również możemy zmieniać poprzez kontrolowanie odczynu gleby. Kwitnienie przypada na okres od czerwca do października.

Hortensje bukietowe

To najbardziej popularna grupa kwiatów, bardzo lubiana ze względu na to, że jest mało wymagająca. Kwitnie od połowy lipca do połowy września. W początkowej fazie kwitnienia wszystkie kwiaty są kremowobiałe, czasami limonkowe, a dopiero później zmieniają kolor na jasnoróżowy aż do intensywnie różowego wpadającego czasami w odcienie bordowego. Wymagają one jednego wiosennego cięcia. Lubią stanowisko półsłoneczne i pH gleby w zakresie 5,5-6.

Najczęściej spotykane w naszych ogrodach hortensje bukietowe to:

- *Grandiflora*, która dorasta do wysokości 2 m, ma duże białe kwiaty zmieniające się z upływem czasu w różowe,
- *Vanille Fraise* charakteryzująca się ogromnymi kwiatami, szybko przebarwiającymi się na kolor różowy. Przy tej odmianie należy pamiętać, żeby ją dobrze nawozić, gdyż zbyt małe nawożenie zwiększa podatność na wyleganie,
- *Pinky winky* to odmiana kwitnąca dopiero pod koniec lipca, ale aż do października, ma zwarty pokrój, sztywne łodygi, a kwiaty z upływem czasu robią się mocno czerwone.
- *Tardiva* to hortensja, która może osiągnąć wysokość ponad 2 m, ma delikatne wręcz ażurowe kwiatosta-

ny, a ich kolor zmienia się z białego na lekko różowy.

- *Polar Bear* charakteryzuje się dużymi kwiatostanami, które bardzo długo zachowują kolor biały. Cechą ceniową w tej odmianie jest również sztywność łodyg, która chroni roślinę przed wyleganiem.

Hortensje dębolistne

Hortensja dębolistna dorasta do 1-1,5 m. Jej dekoracją są nie tylko kwiaty, ale również mocno powcinane liście, które jesienią przebarwiają się na kolor czerwony i bordowy. Kwiaty pojawiają się latem i mają kolor biały. Rośnie ona najlepiej w półcieniu, na stanowisku zacisznym, w podłożu żyznym i próchnicznym. Ma tendencję do przemarzania, dlatego wymaga okrywania na zimę.

Hortensje krzewiaste (w Polsce często nazywane drzewiastymi)

Wśród nich najczęściej w naszych ogrodach można spotkać *Annabelle*, uwielbianą za ogromny, bo dochodzący do 30 cm średnicy kwiatostan w kształcie kuli. Kwiaty w pełni kwitnienia są śnieżnobiałe, ale wraz z przekwitaniem zmieniają się na kolor zielonolimonkowy. Kwitną długo, od początku lipca do września, po przekwitnięciu powoli zasychają, ale nie więdną i jeszcze długo pozostają ozdobne. Krzew ma luźny pokrój, dorasta do około 150 cm wysokości i podobnej szerokości. Posiada duże, jasnozielone, jajowate liście. Cechą charakterystyczną tej odmiany jest to, że jest odporna na mróz, kwitnie na pędach tegorocznych, czyli wymaga niskiego cięcia wiosennego podobnie jak hortensja bukietowa. Lubi być zasilana na wiosnę nawozem zakwaszającym glebę. Jak każda z hortensji potrzebuje dużo wody. Czasami może wymagać podwiązania lub podpory z uwagi na to, że ma cienkie łodygi, które mogą mieć problem z utrzymaniem tak dużych kwiatów, szczególnie podczas wiatrów.

Kolejną grupę hortensji stanowią hortensje pnące. Mogą się one wspinać po różnego rodzaju podporach, ale mogą również się płóżyć zakrywając podłoże. Głównym atutem tej grupy hortensji są liście, które mogą przybierać różne odcienie zieleni nawet na jednym liściu, co czyni ją niezwykle atrakcyjną. Kwiaty w tym przypadku są bardzo subtelne i delikatne, kolorem zbliżone do kremowego.

Hortensje możemy sadzić samodzielnie w szpalerach lub łączyć je z roślinami takimi jak: róże, trzmieliny, tawuły, bukszpany, cisy, jałowce, krzewuszki, brzozy. Idealnym tłem dla hortensji są żywopłoty z grabu, ligustru czy też żywotników. Bardzo dobrym kompanem są byliny, idealnie sprawdzają się liliowce, szalwia, przywrotnik, hosty, rozchodniki oraz wiele traw ozdobnych. Ładnym uzupełnieniem rabaty będą również rośliny płózące – zatrzymujące wilgoć w glebie, np. bluszcz pospolity, barwinek.

Krzewy hortensji są dekoracją nie tylko latem, ale zdobią ogród również zimą. Wystarczy pozostawić je w ogrodzie do wiosny, a oprószone śniegiem wyglądają zachwycająco. Zatem mając na uwadze piękno naszych ogrodów, sadźmy te dostojne i piękne krzewy ku radości naszych oczu i serc.

Winnica Julia

Wiosna na winnicy. Jeszcze winorośl w głębokim letargu, a winnica powoli budzi się do życia. Zanim pierwsze winne soki odżywią roślinę, należy przygotować ją do nadchodzącej wiosny. Przełom kwietnia i maja to początek sezonu, czas zakupu sadzonek i wykonania nasadzeń. Rozpoczyna się butelkowanie wina z ubiegłorocznych zbiorów. Coraz dłuższe i cieplejsze dni sprzyjają spotkaniom na winnicy. W kalendarz imprez wpisuje się Majówka, podczas której winnica przyjmuje wielu gości.

Sylwia Wawrzyniak-Bodnar
LODR Kalsk
s.wawrzyniak@lodr.pl

Winnica Julia powstała w roku 2004, początkowo jako uprawa amatorska na przydomowej działce w Starym Kisielinie koło Zielonej Góry. Właścicielami winnicy są Małgorzata i Roman Grad. Jak sami mówią, powstała z rodzinnej pasji i miłości do winnego krzewu oraz boskiego trunku – wina. Winnica jest małą firmą rodzinną położoną w obszarze miejskim, w dzielnicy Nowe Miasto Zielona Góra.

Obecnie produkcja wina kształtuje się na poziomie około 5000 litrów (w przybliżeniu 6000 butelek). Za 2-3 lata powinna osiągnąć docelowy pułap 9000 litrów (ok. 12 000 butelek).

Winnica od 2007 roku zaczęła podejmować turystów w ramach oferty enoturystycznej, uczestnicząc w wielu akcjach, między innymi w: Weeken-

dach Otwartych Winnic, Paszporcie Winiarskiego Odkrywcy, Festiwalu Kultury Winiarskiej – Winobusy, Lubuskim Paszporcie Turystycznym Zielone Grona.

Od 2014 roku na terenie Winnicy w Starym Kisielinie funkcjonuje Park Miniatur Historycznych Obiektów Winiarskich. Jest to unikalna atrakcja turystyczna. W kolekcji Parku znajdują się wykonane techniką modelarską i rzeźbiarską miniatury obiektów związanych z tradycjami winiarskimi Zielonej Góry.

W tym samym roku powstała druga winnica, 3-hektarowa uprawa polowa w Zaborze.

Od 2015 roku winnica ta jest zarejestrowana jako producent wina. Jej specjalnością są wina białe, tworzone w oparciu o odmiany szlachetne Vitis Vinifera, takie jak Riesling czy Traminer. Wprowadzane są także nowe obiecujące odmiany: Muscaris, Johanniter czy Solaris i Sauvignier Gris.

Wina czerwone, z odmian historycznych Pinot Noir, czy nowoczesnych Monarch i Cabernet Cortis, poddawane są procesowi starzenia w beczkach dębowych.

Wszystkie wina wytwarzane są metodami tradycyjnymi, z ręcznie zbieranych gron poddawanych starannej selekcji. Są winifikowane i butelkowane w małej winiarni na terenie winnicy w Starym Kisielinie, gdzie można je zakupić.

Właściciele Winnicy uważają, że ich misją jest odrodzenie regionalnych tradycji winiarskich, upowszechnianie wiedzy o nich i popularyzowanie polskich win.

Co roku tworzą przez kupażowanie, czerwone i białe półwytrawne – *Wina Bachusowe*. Są sygnowane etykietą z wizerunkiem nawiązującym w stylistyce do pomnika zielonogórskiego Bachusa i mogą być wspaniałym upominkiem, a także pamiątką z pobytu w winnym grodzie.

Ich stylistyka – świeżych i lekkich win, obdarzonych bogatym owocowym bukietem sprawia, że są to trunki przyjemne w picciu, do których chętnie się powraca.

Bachusowe Białe – wino półwytrawne, kupażowane na bazie odmian Solaris i Johanner. Słodki aromat jabłkowo-gruszkowy, delikatna kwasowość z nutami słodczy sprawia, że jest to miłe, świeże i lekkie wino, do którego chce się wracać.

Bachusowe Czerwone – wino półwytrawne, kupażowane na bazie odmian Cabernet Cortis i Monarch: świeże, rześkie, wyczuwalne owoce leśne, malina, wiśnia, lekka pikantna nuta. Jest uniwersalne, miękkie na podniebieniu, można cieszyć się nim jako dodatkiem do wielu posiłków.

Następną ich specjalnością są kupażowane wina *serii kobiecej*, po-

święconej kobietom ważnym dla powstania oraz rozwoju winnicy. Ich etykiety to artystyczny wizerunek zielonogórskiej winiarki Emmy. Symbolizują także trzy etapy życia:

Różowa Julia symbolizuje początek, wiosnę i świeżość – różowe półsłodkie, lekkie wino, które cechuje świeża nuta czerwonych owoców z przewagą maliny, wyczuwalna miękkość i delikatność, dobry balans kwasowości i słodczy, delikatna barwa.

Biała Emma symbolizuje lato i pełnię rozkwitu – białe półsłodkie: finezyjny aromat kwiatowo-owocowy, letnia łąka, w ustach dominują cytrusy, pojawia się kwiat czarnego bzu i muszkat, barwa złocista.

Czerwona Anna symbolizuje jesień, dojrzałość i spokój – czerwone półwytrawne: pełny aromat wiśni, z nutą owoców leśnych i wanilii, w ustach świeże, owocowe, lekko zadziorne, barwa nasycona o odcieniu ciemnorubinowym.

Wytwarzają również wina odmianowe: Traminer, Muscaris, Riesling i Cabernet.

Pan Roman dodatkowo zajmuje się konsultacją i doradztwem. Można u niego zamówić sadzonki winorośli, które posiadają świadectwo pochodzenia oraz certyfikat jakości i paszporty fitosanitarne. Zajmuje się również doradztwem w planowaniu nasadzeń,

pomaga w przygotowaniu gleby oraz wspiera dalsze prowadzenie młodej winnicy. Z jego wiedzy czerpie wielu początkujących winiarzy, zawsze służy poradą.

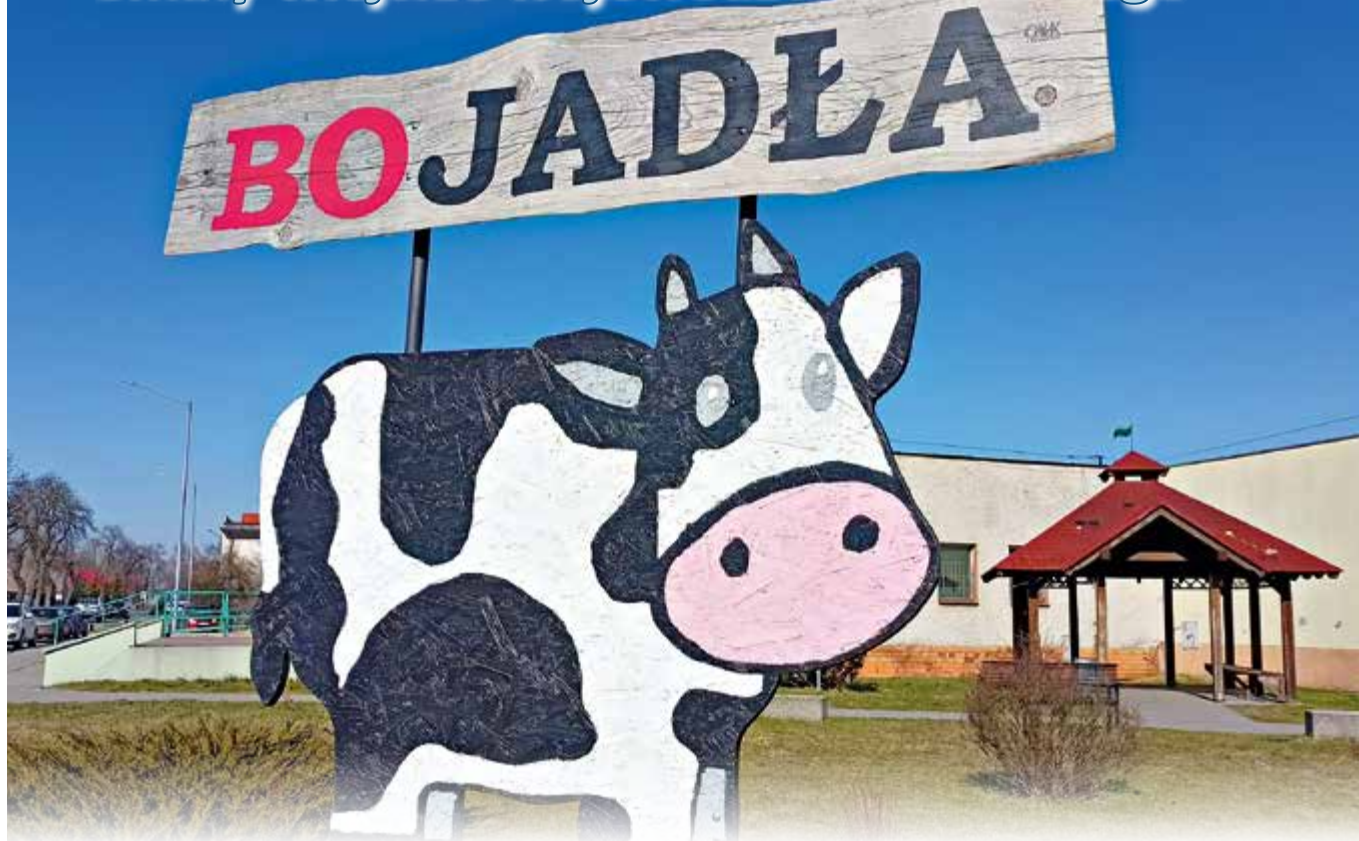
Winnica zdobyła wiele nagród i wyróżnień:

- Wyróżnienie w konkursie na najlepszy produkt regionalny na III Targach Produktów Tradycyjnych i Ekologicznych Regionalia, Warszawa 2014,
- Złoty i srebrny medal na Ogólnopolskim Konkursie Win Grand Prix Winobranie,
- Srebrny medal w Ogólnopolskim Konkursie Win w Jaśle,
- I miejsce w Konkursie na najpopularniejszą winnicę podczas II Święta Lubuskiego Młodego Wina,
- II miejsce w konkursie na najlepsze młode wino rocznik 2018 podczas III Święta Lubuskiego Młodego Wina,
- Certyfikat *Wino Warte Zachodu* – podczas trwającego Lubuskiego Festiwalu Otwartych Piwnic i Winnic.

Gościnność i życzliwość to wizytówka właścicieli, dlatego już dziś warto zaplanować sobie wizytę w tej malowniczej winnicy, dać się oprowadzić, posłuchać gospodarza oraz zdegustować jego wina i specjały z małych lokalnych wytwórni.

Gminy wiejskie województwa lubuskiego

Krzysztof Roślik
LODR Kalsk
k.roslik@lodr.pl

Położenie i charakterystyka gminy

Bojadła to gmina typowo rolnicza, administracyjnie należąca do powiatu zielonogórskiego, położona w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego, na prawym brzegu środkowego biegu rzeki Odry (Pradolina Warciańsko-Odrzańska) w Kotlinie Kargowskiej. Od północy gmina Bojadła graniczy z gminą Kargowa, od zachodu z gminami Trzebiechów i Zabór, od południowego zachodu z gminą Otyń, a od wschodu z gminami Nowa Sól i Kolsko.

Bojadła to jedna z najstarszych nadodrzańskich miejscowości. Pierwsza wzmianka o niej pochodzi z 1291 roku. Nazwa miejscowości pochodzi z polskiego „Podjodła”. W latach 1945-1946 wieś nosiła nazwę Rybojady, następnie Bojadło i ostatecznie Bojadła.

Gmina Bojadła ma powierzchnię 103 km². Zamieszkuje ją 3 185 osób (według danych z 2020 r.). W skład gminy wchodzi 14 miejscowości, w tym 9 sołectw: Belcze (180 mieszkańców), Bojadła (1175), Kartno (113), Klenica (1095), Młynkowo (98), Przewóz (76), Pyrnik (310), Siadcza (107) i Susłów (31).

Charakterystyka rolnicza

W strukturze użytkowania gruntów zdecydowanie dominują grunty leśne, które zajmują prawie połowę obszaru gminy. Użytki rolne zajmują około 43% obszaru gminy. Pozostałe grunty stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane – 3% powierzchni oraz grunty pod wodami wraz z użytkami ekologicznymi i pozostałymi różnymi terenami – 4,5%.

W gminie Bojadła dominują gleby o średniej przydatności dla produkcji rolnej. Wśród nich wyróżnić można mady oraz gleby brunatne. Tereny rolne występują w zachodniej i centralnej części gminy. Struktura gleb ma charakter mozaikowy, w której

gleby klas najlepszych przedzielone są przez gleby klas najslabszych.

Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy jest średni i wynosi 43,2%, z czego grunty orne zajmują 71,3%, sady niecałe 0,1%, łąki 17,7%, pastwiska 7,0%, grunty rolne zabudowane 1,6%, grunty pod stawami i rowami 1,4% oraz grunty zarzewione i zakrzewione na użytkach rolnych 0,8%. Grunty leśne w gminie

zajmują 49,3% całkowitej powierzchni gminy.

Na koniec 2019 roku w gminie funkcjonowało 340 gospodarstw rolnych, w tym: 125 gospodarujących na powierzchni 1-2 ha, 90 na pow. 2-5 ha, 63 na pow. 5-10 ha, 27 na pow. 10-15 ha i 35 na powierzchni powyżej 15 ha. Duża część tych gospodarstw nie funkcjonuje jako samoistne, ponieważ właściciele wydzierżawili swoje grunty rolnikom, którzy posiadają większy areał i są lepiej usprzętowani.

Turystyka i rekreacja

Niewątpliwie do największych atrakcji w gminie należy XVIII-wieczny zespół pałacowo-parkowy w Bojadłach. Od 1945 roku pałac był własnością Skarbu Państwa i mieściły się w nim: ośrodek zdrowia, następnie szkoła podstawowa i ośrodek kolonijny. Obecnie stanowi własność prywatną. W celu ochrony i restauracji założenia pałacowo-parkowego, obecny właściciel pałacu powołał Fundację Pałac Bojadła.

Do osobliwości należą śródlądowe wydmy zwane potocznie „Górkami Piaskowymi”, to jedna z atrakcji przyciągająca turystów do Bojadł. Powstały prawdopodobnie ok. 10 tys. lat temu, kiedy wody topniejącego lodowca wypełniły dawne obniżenia terenu, niosząc piasek. Po osuszeniu, na skutek działania wiatru, ukształto-

wały się wydmy, przybierając zmienny kształt.

Na terenie gminy wytyczono edukacyjno-ekologiczną ścieżkę „Między dostojnym Dębem, a tańczącą Sosną”. Trasa obejmuje około 16 km odcinek trasy pieszo-rowerowej o charakterze turystyczno-rekreacyjnym i bierze swój początek w Bojadłach przy Gminnym Ośrodku Kultury. Trasa obejmuje na swojej drodze: Bojadła – starorzecze Odry – Karczemka – międzywale rzeki Odry – Przewóz – okolice Bełcza – Bojadła. Ścieżka została utworzona dzięki współpracy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z siedzibą w Zielonej Górze z władzami gminy.

Ciekawostki

Jednym z najważniejszych wydarzeń gminy Bojadła po II Wojnie Światowej było otwarcie pierwszego stałego kina wiejskiego w Polsce, które nastąpiło 2 kwietnia 1950 roku. Było ono również kinem objazdowym i obsługiwało okoliczne miejscowości. 30 lipca 1989 roku kino zakończyło swoją działalność, wyświetlając ostatni film.

W Klenicy znajduje się dziewiętnastowieczny pałac, należący do niemieckiej linii Radziwiłłów, w którego murach po II Wojnie Światowej mieściły się biura PGR, Lubuskiego Uniwersytetu Ludowego, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego oraz Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapeutycznego. W latach 1962-1972

w pałacu w Klenicy mieszkała Olga Tokarczuk. Wśród kadry pedagogicznej działającego tam wówczas Lubuskiego Uniwersytetu Ludowego zatrudnieni zostali Wanda i Józef Tokarczukowie, rodzice polskiej Noblistki. Ojciec pisarki, założył zespół „Kleniczanie”. W 1972 r., gdy Olga miała 10 lat, Tokarczukowie wyprowadzili się z Klenicy.

Ważne informacje

Obsługą rolników z terenu gminy Bojadła zajmuje się nasz doradca pani Danuta Misztoft – tel. 513 978 982 e-mail: d.misztoft@lodr.pl

Łąki selernicowe – czy „poradzą sobie” ze zmianami klimatu?

Adam Berezowski
Strażnik w Gorzowskim Parku
Krajobrazowym

Co to właściwe są łąki selernicowe? To zbiorowiska wilgotnych i naturalnych (ekstensywnych) łąk, które są przystosowane do okresowego zalewania przez wody podwodziowe, czyli przez część roku mogą być nawet całkowicie zalane wodą, a przez pozostałą część są zupełnie suche. Występowanie ich koncentruje się w głównie w dolinach i ujściach dużych rzek. Łąki zmiennowilgotne, bo tak też bywają nazywane, są wyjątkowe pod wieloma względami. Stały się ostoją nie tylko rzadkich gatunków roślin, takich jak: selernica żyłkowana, czosnek kątowaty i fiołek mokradłowy, lecz również zwierząt. Na większych połaciach terenu często spotykana jest czajka zwyczajna. Wszystkie te gatunki są objęte ochroną. Do prawidłowego działania i funkcjonowania łąki potrzebne jest odpowiednie zagospodarowanie, jak np. dobre stosunki wodne oraz ingerencja człowieka w postaci corocznego koszenia. Łąki te niestety nie są dobrze poznane i nie zawsze są prawidłowo rozpoznane nawet przez

przyrodników, którzy myślą je z łąkami trzęślicowymi. Gatunek dominujący – selernica żyłkowana, również bywa mylona z innymi gatunkami z rodziny selerowatych (*Apiaceae*).

Czynniki wpływające na utratę siedlisk zmiennowilgotnych

Do najpopularniejszych czynników, które są wymieniane jako potencjalne zagrożenie dla tych siedlisk zaliczamy: ekspansję drzew i krzewów, zmianę składu gatunkowego, zaniechanie koszenia, intensywne koszenie, susze, nierodzące gatunki zaborcze. Z badań przeprowadzonych w środkowej i południowej Polsce wynika, że oprócz oczywistych czynników, do których należą zmiany stosunków wodnych (w tym susze oraz osuszanie terenu), możemy również zaliczyć intensyfikację rolnictwa i zmianę składu gatunkowego. **Intensyfikacja rolnictwa może stać się jednym z kluczowych czynników degradujących łąki selernicowe** – zbyt duża ilość zwierząt hodowlanych na połaciach terenu oraz stosowanie silnych nawozów, które zmieniają skład gatunkowy oraz powodują szybszą ekspansję roślin zaborczych i niepożądanych na tych siedliskach. Z czasem działania wzmożonego rolnictwa mogą doprowadzić do przekształceń obszaru, a nawet jego zaniku. Kolejnym istotnym czynnikiem jest zaniechanie i intensywne koszenie łąk. Pierwszy czynnik przyczynia się do sukcesji roślin, a drugi do zmiany składu gatunkowego. Do innych czynników zagrażających temu siedlisku zaliczyć należy zamianę łąk na pola uprawne, bronowanie, podsiewanie traw oraz osuszanie.

Dlaczego chcemy utrzymać łąki selernicowe?

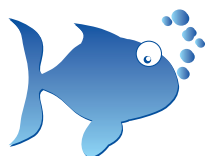
Jest wiele powodów, dla których powinniśmy chronić łąki. Pierwszy to wzbogacanie bioróżnorodności biologicznej oraz zachowanie rustykalnego krajobrazu. Pola uprawne oczywiście wpisują się w ten krajobraz, ale są bardzo ubogie przyrodniczo, niegościnne dla dzikich roślin i zwierząt. Współczesne podejście do natury potrzebuje bioróżnorodności – dla lepszej równowagi całego ekosystemu. Drugim nawet bardziej istotnym powodem jest to, że te łąki są ostatnią ostoją dla wielu gatunków roślin i zwierząt, a ochrona czynna pozytywnie wpływa na retencję wodną. Na szczęście coraz głośniej mówi się o tym, że łąki są potrzebne dla człowieka. Coraz więcej osób zdaje sobie sprawę z konieczności chronienia owadów zapylających, a w szczególności pszczoł oraz wilgotności gleb (poziom retencji).

A najprostszą i najskuteczniejszą metodą, by temu sprostać, jest właśnie ochrona łąk, w szczególności wyjątkowych łąk selernicowych.

Zapraszamy do odwiedzania lubuskich parków krajobrazowych, podziwiania i poszukiwania ich bogactwa przyrodniczego.

Fot. Paweł Cieniuch

miesiąca – SZCZUPAK

1 Nd.	
2 Pn.	
3 Wt.	
4 Śr.	
5 Czw.	
6 Pt.	
7 Sb.	
8 Nd.	
9 Pn.	
10 Wt.	
11 Śr.	
12 Czw.	
13 Pt.	
14 Sb.	
15 Nd.	
16 Pn.	
17 Wt.	
18 Śr.	
19 Czw.	
20 Pt.	
21 Sb.	
22 Nd.	
23 Pn.	
24 Wt.	
25 Śr.	
26 Czw.	
27 Pt.	
28 Sb.	
29 Nd.	
30 Pn.	
31 Wt.	

SKALA BRAŃ

słabe	
średnie	
dobrze	
bardzo dobrze	

Krzysztof Roślik
LODR Kalsk
k.roslik@lodr.pl

W niektórych rejonach nazywany szczubiel, szczublak lub szczuka. Ciało szczupaka jest wydłużone, silnie spłaszczone, pokryte drobnymi łuskami. Głowa i oczy duże, pysk wydłużony, na dolnej szczęce występują potężne, stożkowate i odgięte do tyłu zęby. Ubarwienie jest różnorodne w zależności od środowiska: grzbiet – ciemny, boki – szarozielone lub żółtozielone z żółtymi, oliwkowymi i brunatnymi plamkami, płetwy – żółtoszare z dużymi ciemnymi plamkami, brzuch – biały w drobne, ciemne punkty.

Szczupak dorasta do 150 cm długości i wagi 25 kg, jednak niezwykle rzadko spotyka się okazy mające ponad 100 cm długości i wagę przekraczającą 12 kg. Przeciętnie poławia się osobniki o długości 50-70 cm, ważące 1-3 kg. Rekordowy szczupak złowiony w Polsce w 1976 roku ważył 24,10 kg i mierzył 129 cm. Rekord Świata pochodzi z Czech, gdzie w 2019 roku został złowiony okaz o wadze 26,70 kg i 133 cm długości.

Szczupak to ryba pospolita. Zamieszkuje prawie wszystkie nasze wody: jeziora, rzeki, stawy i gliniarki. Występuje przy ujściach rzek i w przybrzeżnych wodach Bałtyku. Lubi wody czyste, ale unika górskich potoków. Wyjątkowo odporny na zanieczyszczenia i skąpo natlenione wody. Radzi sobie doskonale w prawie każdych warunkach. Jego pożywienie stanowią nie tylko ryby, ale również żaby, drobne ptactwo nawodne, czy też m.in. młode zaskrońce. Szczupak to kanibal, atakuje nawet pobratymców niewiele mniejszych od siebie. W rzekach obiera stanowiska pośród wodnej roślinności, w spokojnych zakolach, na stokach płyczn i głębin. Duże okazy trzymają się najczęściej na większych głębokościach

(do 3 m) w głębokich rozlewiskach. W jeziorze małe szczupaki trzymają się roślinności przybrzeżnej, większe występują w dolnych partiach wód, największe na stokach łączących płyczn z jeziornymi głębinami i wokół podwodnych gór.

Tarło szczupaka trwa od końca marca do końca kwietnia. Rozpoczyna się już w okresie wiosennych roztopów i często ma miejsce na zalanych łąkach i płycznach. Narybek w pierwszym okresie żywi się drobnymi skorupiakami, później larwami owadów. Okres ochronny szczupaka trwa od 1 stycznia do 30 kwietnia. Wymiar ochronny szczupaka wynosi do 50 cm i od 90 cm, zaś limit dzienny – 2 sztuki (łącznie z boleniem, sieją, sandaczem, trocią lub łososiem).

Szczupak należy do ryb popularnych i cenionych przez wędkarzy. Łowi się go metodą gruntową na żywcę oraz na spinning. Sprzęt do połowu szczupaka musi być mocny. Optymalny okres połowu szczupaka to maj, wrzesień i październik. Prawdziwe „wędkarskie żniwa” rozpoczynają się z chwilą obumarcia wodorostów, czyli w listopadzie i grudniu.

Szczupak należy do ryb poszukiwanych. Mięso ma białe, jędrne i smaczne. Tuszę szczupaka można przez kilka dni przetrzymać w chłodnym miejscu, nabiera wówczas „kruchości”. Mocna i łatwo dająca się ściągnąć skóra pozwala na przyrządzenie ryby faszerowanej. Wadą mięsa jest suchość i ościstość.

Chlorofil

– zielona moc roślin

Sylwia Wawrzyniak-Bodnar
LODR Kalsk
s.wawrzyniak@lodr.pl

Osile roślin i ziół nie muszę już mówić, jesteśmy po długiej zimie i przednówku. Udało nam się w zdrowiu i dobrej kondycji dotrzeć do wiosny. Cieszymy się otaczającą nas zielenią, świeżością i słońcem. Wielu z nas korzystało w okresie zimowym z syropu z mniszka, bzu, dzikiej róży czy aronii. Jednak nadszedł czas na nowe, świeże i zielone. A więc zrywamy, wyciskamy i mielimy zielone! A dlaczego? Postaram się w tym krótkim artykule opisać jakie korzyści dla naszego zdrowia niesie spożywanie roślin zielonych.

Czym jest chlorofil?

To substancja pochodzenia roślinnego, niezbędna dla wzrostu roślin, która może wykazywać również korzystny wpływ na ludzki organizm. Chlorofil to naturalny barwnik, któremu rośliny zawdzięczają zielony kolor.

Jest magazynowany w liściach i łodygach roślin. Barwnik ten znajduje się w surowych zielonych warzywach i owocach. Jest wrażliwy na działanie temperatury.

Jak działa na nas chlorofil

- pomaga usunąć toksyny z organizmu (szkodliwe produkty przemiany materii, metali ciężkich),
- zmniejsza stan zapalny,
- przyspiesza proces gojenia,
- reguluje pH organizmu,
- działa przeciwutleniająco, niweluje skutki stresu oksydacyjnego,
- działa przeciwstarzeniowo,
- poprawia wygląd skóry, włosów i paznokci,
- pomaga w leczeniu anemii,
- poprawia krzepliwość krwi,
- reguluje ciśnienie krwi,
- wspiera pracę serca,
- wspomaga układ trawienny,
- działa korzystnie na funkcjonowanie układu nerwowego,
- redukuje stres.

Gdzie go znajdziemy?

W jarmużu, sałacie, szpinaku, rukoli, roszponce, natce pietruszki, trawie jęczmiennej, trawie pszenicznej, rzeżusze, kapuście, koperku, pokrzywie, mniszku lekarskim, lucernie.

Bardzo dobrym źródłem chlorofilu są **algi**. Ze względu na ograniczoną dostępność wodorostów w diecie narodów spoza krajów azjatyckich, można suplementować chlorofil w postaci sproszkowanej chlorelli dodając ją do koktajli, smoothies, soków, a nawet zup. Chlorella ma specyficzny smak, nie każdemu przypadnie do gustu, ale połączona z kolendrą (np. w smoothie) oczyszcza nasz organizm z metali ciężkich. Dla mnie osobiście te połączenie smaków jest nie do „zaakceptowania”, ale wiele osób robi wiosną oczyszczanie organizmu właśnie w ten sposób. Należy spróbować, by wiedzieć czy coś jest dla nas, czy jednak szukamy innych rozwiązań w polepszeniu swojego zdrowia.

Za to kocham naszą natkę pietruszki, bo ma zdumiewającą ilość witaminy C, żelaza i kwasu foliowego,

sole mineralne oraz mikroelementy, takie jak: magnez, wapń, potas oraz doskonale przyswajalne żelazo i kwas foliowy (bezcenne!), szczególnie ważne w leczeniu osłabienia, apatii lub anemii. Ta na pozór zwykła roślina, jest również źródłem cennych witamin: A, B, C oraz K. Doskonale oczyszcza i wzmacnia nerki. Kwas foliowy, żelazo, mnóstwo witaminy C, krzem – to tylko kilka z jej niezwykłych składników, które wzmacniają, oczyszczają i regenerują nasz organizm. Pokrzywa to prawdziwa Królowa, warto się w niej rozsmakować.

W ostatnim czasie odkryłam też sproszkowane **liście Moringa**. Roślina ta jest określana mianem cudownego drzewa lub drzewa długiego życia. Warto zapoznać się z jej wyjątkowymi wartościami odżywczymi, za sprawą których została zaliczona do grupy

mają przyjemny, lekko słodki smak. Wykonanie koktajlu jest bardzo proste. Niech dobrze Wam służy!

Koktajl długowieczności:

Składniki: 1-1½ szklanki wody źródlanej, 1 średniej wielkości obrany i pokrojony ogórek, 1 lub 2 oczyszczone i pokrojone łodygi selera, ½ pęczka natki pietruszki, ½ pęczka świeżej kolendry (osoby, które nie lubią kolendry używają większą ilość natki), sok wyciśnięty z 1 lub ½ cytryny, 1-2 łyżeczki sproszkowanych liści Moringa, kawałek korzenia imbiru.

Wykonanie

Wszystkie składniki zmiksuj w dobrym blenderze. Wypij świeży koktajl (lub wyjedz łyżeczką – to w zależności od blendera). Poczuj moc! Idziemy po zielone! Na zdrowie!

a także tak ważny dla dzieci i dorosłych wapń, potas, magnez i cynk. **Natka pietruszki** oczyszcza nerki i poprawia przemianę materii. Zawiera także bezcenny dla nas chlorofil, nazywany zieloną krwią. Oczyszcza organizm z toksyn i wymiata z nich wolne rodniki na głębokim poziomie. Niesamowicie nas wzmacnia, dodaje siły i odporności.

Kolejną rośliną, która kradnie moje serce, jest **pokrzywa**. Rośnie praktycznie wszędzie, rano na świeżo szukam jej w ogrodzie. Młode listki można jeść w sałatkach, ja natomiast wyciskam z niej sok. Zawiera on duże ilości chlorofilu. Pokrzywa zawiera też

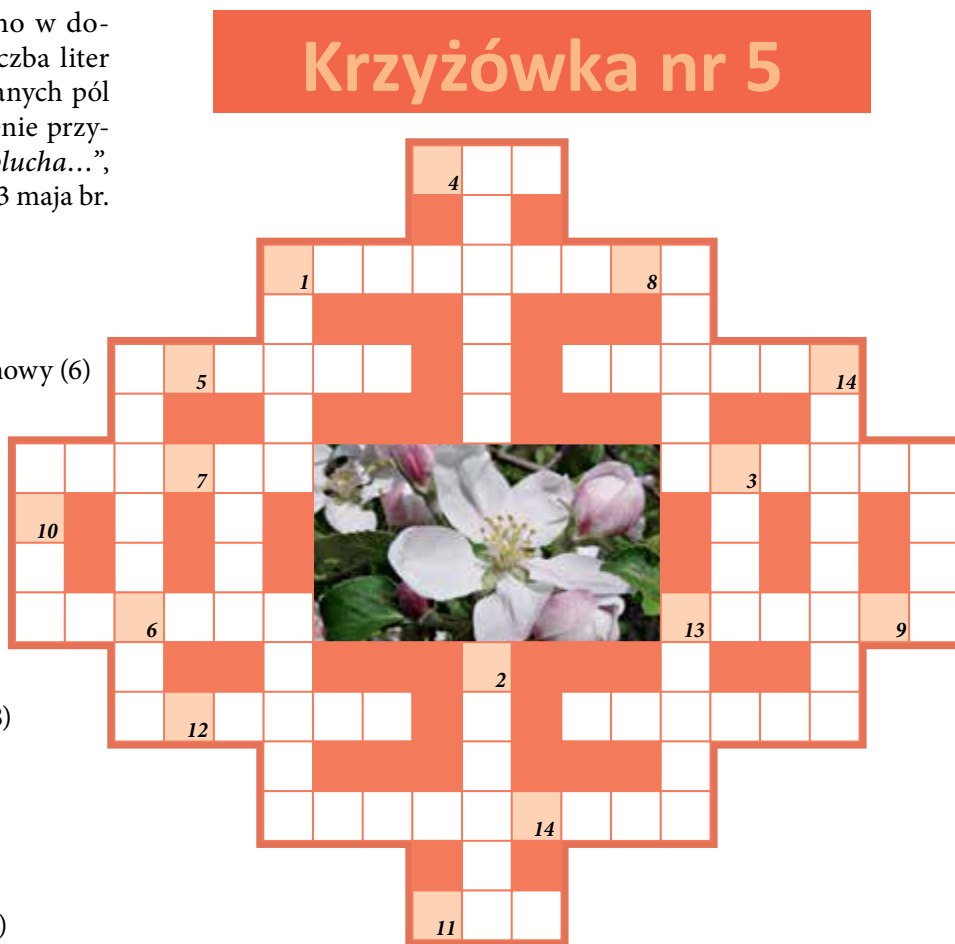
superżywności, inaczej superfoods, czyli najzdrowszych produktów na świecie. Moringa zawiera między innymi: białko – dwa razy więcej niż soja, witaminę A – cztery razy więcej niż marchew, witaminę C – siedem razy więcej niż pomarańcze, witaminę E – cztery razy więcej niż kielki pszenicy, potas – 15 razy więcej niż banany, żelazo – 25 razy więcej niż szpinak. Moringa jest także bogatym źródłem manganu, chromu i boru.

Sproszkowanych liści Moringa dodaję głównie do koktajli, aby zwiększyć ich wartość odżywczą. Są w smaku zdecydowanie lepsze niż sproszkowany młody jęczmień czy chlorella,

Objaśnienia wyrazów podano w dowolnej kolejności (w nawiasie liczba liter w wyrazie). Litery z ponumerowanych pól utworzą rozwiązanie – dokończenie przysłowia polskiego: „*Gdy w maju plucha...*”, którego treść należy przysłać do 23 maja br. na adres Redakcji.

OBJAŚNIENIA WYRAZÓW:

- w rodzinie (6)
- zabezpieczenie wykonania umowy (6)
- dawna srebrna moneta (5)
- chroni nabrzeże (9)
- biała broń sieczna (4)
- dopływ Wisły (3)
- imię Dymyzy (5)
- wiosenny kwiat (6)
- miasto na Mazurach (3)
- poprawne wymawianie (6)
- muzyka z Nowego Orleanu (4)
- wyściółka jamy ustnej, nosa (8)
- olbrzym (9)
- kałan (5)
- słynny rosyjski krążownik (6)
- centrum (6)
- w drużynie harcerskiej (4)
- miasto w woj. małopolskim (8)
- naszywana ozdoba (5)
- dzieło Reymonta (6)
- czapka wojskowa (4)
- zasada działania (6)
- część ręki (6)
- skórzana bransoletka (6)

Rozwiązanie krzyżówki nr 4:

„W Wielki Piątek jasno, to w stodole ciasno”.

Za prawidłowe rozwiązanie krzyżówki nr 4 nagrodę ufundowaną przez LODR Kalsk wylosowała:

Pani Krystyna z Nądni

Gratulujemy

Rebus nr 5

Rozwiązanie oraz dane dziecka (imię i nazwisko, wiek oraz adres zamieszkania) należy przysłać do 23 maja br. na adres redakcji.

Rozwiązanie rebusu nr 4:

NIE HAŁASUJ W LESIE

Nagrodę wylosował:

Gabriel z Ostrzyc

Gratulujemy

~~K~~

~~K~~

A

P.U. „DELA” Elżbieta Kerseboom
tel. 665 233 988

**KOMPLEKSOWA USŁUGA
KOSZENIA SIECZKARNIĄ
KUKURYDZY oraz TRAWY
NA KISZONKĘ**

Sieniawa Żarska 114 • 68- 213 Lipinki Łużyckie
e-mail: delarol@o2.pl

SKUP BYDŁA RZEŹNEGO

Atrakcyjne ceny.

Odbiór własnym transportem.

UBOJNIA KOWAL

Dąbrówka Wlkp., ul. Główna 28

tel. 661 822 159, 663 457 897

PRZEDSIĘBIORSTWO NASIENNE s.j.

KARPICKO k. Wolsztyna

ul. Podgórna 21c

tel. 68 384 26 78

fax 68 347 35 76

POLECAMY w SPRZEDAŻY

- kwalifikowany materiał siewny zbóż jarych i ozimych
- ziemniaki sadzeniaki
- pasze i koncentraty firmy Provimi Polska
- zboża paszowe
- nawozy sztuczne (bezechlorkowe)
- węgiel, miął
- śrutę sojową
- mieszanki traw (łąkowe, pastwiskowe, trawnikowe)
- nasiona poplonowe i rolnicze (gorczycy, peluszki, wyki, łubinów, koniczyny, lucerny, buraków i innych).

**CAŁOROCZNY SKUP i SPRZEDAŻ
ZBÓŻ PASZOWYCH**

ODBIÓR WŁASNYM TRANSPORTEM

*Zapraszamy codziennie od godz. 7.00 do 15.00
w soboty od godz. 8.00 do 13.00*

PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWO-USŁUGOWE

Renata Stolarczyk

O F E R U J E :

- nawozy (w cenach fabrycznych)
- środki ochrony roślin
- materiał siewny
- nawozy dolistne
- wapno
- pasze i superkoncentraty
- lizawki i sznurek
- nawozy dolistne i odżywki
- oleje i smary: ORLEN, FUCHS
- siatki i folie do pras
- doradztwo rolnicze
- profesjonalne zaprawianie nasion

ZAPRASZAMY

Pn - Pt 8⁰⁰ - 16⁰⁰
Sobota 8⁰⁰ - 14⁰⁰

**Mycielin 13
67-312 Niegosławice**

tel. 68 378 13 01

575 901 616

fax 68 378 13 82

e-mail: phustolarczyk@wp.pl
www.phustolarczyk.net.pl

PUNKT SPRZEDAŻY ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN

Jarostaw Świryda

GOLIN 4, 68-320 Jasień
tel. 68 371 07 80

OFERUJE:

- środki ochrony roślin
- nawozy
- podłoże
- materiał siewny
- sadzeniaki

Zapraszamy

PHU Biotel Sp. z o.o.
Dzikowice 87
67-300 Szprotawa
tel. 68 376 27 33

OFERUJEMY:

- sprzedaż środków ochrony roślin
- sprzedaż nawozów
- sprzedaż materiału siewnego
- skup zbóż i rzepaku
- profesjonalne doradztwo rolnicze

Dział sprzedaży środków ochrony roślin:
tel. 68 376 27 33 lub 512 078 771

Dział sprzedaży nasion:
tel. 68 378 24 54 lub 503 507 955

Dział sprzedaży nawozów:
tel. 68 376 27 33 lub 510 348 395

Dział skupu:
tel. 535 524 500 lub 512 606 812

ZAPRASZAMY do odwiedzenia strony internetowej

www.biotel.agro.pl

NOWOŚCI w ofercie firmy PHU BIOTEL: AminoPlant, Bomax, Uni-Cal

ZAOPATRZENIE ROLNICTWA

FARMER

BOROWINA 45

tel./fax: 68 376 81 20 PN-PT 8⁰⁰ - 16⁰⁰
tel. kom. 603 248 200 SOB 9⁰⁰ - 13⁰⁰

www.farmerborowina.pl

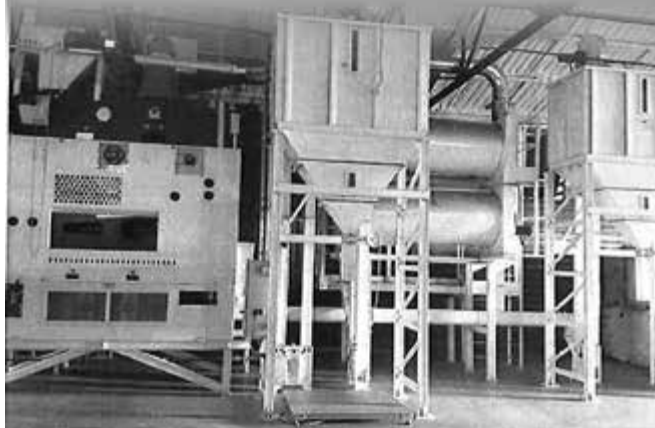
FIRMA „EB”

Elżbieta Baszczyń
Łęgowo 7, 66-110 Babimost
tel. 68 385 50 15 • 606 756 681

OFERUJE USŁUGI W ZAKRESIE:

**NAPRAWA
MASZYN ROLNICZYCH I BUDOWLANYCH
DORABIANIE CZĘŚCI MASZYN**

USŁUGOWE CZYSZCZENIE
ZBÓŻ
oraz NASION ROLNICZYCH

**NOWA LINIA CZYSZCZĄCA
CIMBRIA**

Firma Usługowa Wiesława Krzyżańska
Karpicko k. Wolsztyna • tel. 691 067 324

POSIADAMY CERTYFIKAT NA CZYSZCZENIE
NASION EKOLOGICZNYCH

LABORATORIUM

OFERUJEMY:

- **Analiza paszy:**
sucha masa, białko, tłuszcz, wapń, fosfor, włókno, popiół, sól
- **Analiza gleby:**
pH, fosfor, potas, magnez
- **Analiza kiszonki:**
sucha masa, lotne kwasy tłuszczowe, pH, białko, tłuszcz, włókno, popiół, wapń, fosfor
- **Badania dodatkowe:**
siła i energia kiełkowania, czystość materiału siewnego, masa tysiąca ziaren, ciężar ziarna w stanie zsypanym, skrobia dla gorzelni, w *nawozach*: wapń, magnez, fosfor, potas

KONTAKT:
LODR w Kalsku
tel. 68 385 20 91 wew. 338
e-mail: laboratorium@lodr.pl

**PRZEDSIĘBIORSTWO
HANDLOWO-USŁUGOWE**

LECH

ul. Poznańska 33, 66-200 Świebodzin
tel. 68 479 29 82; www.lech.swiebodzin.pl

OFERUJEMY:

- kwalifikowany materiał siewny zbóż i kukurydzy
- materiał siewny roślin poplonowych i traw
- dystrybucja środków ochrony roślin
- nawozy mineralne, ogrodnicze, obornik granulowany
- nawozy dolistne, biostymulatory i adiuwanty
- humusy - rozkład resztek poźniwnych, aminokwasy
- wapno rolnicze (węglanowe, tlenkowe i dolomitowe)

SKUP ZBÓŻ i RZEPAKU
oraz innych płodów rolnych
Towar dowozimy i odbieramy od klienta

PUNKT SKUPU:
ELEWATOR RZECZYCA - tel. 785 113 706

PUNKTY SPRZEDAŻY:

- Świebodzin, ul. Poznańska 33	- tel. 68 479 29 87
- Skąpe 110/17	- tel. 68 382 73 19
- Międzyrzecz, ul. Dr T. Podbielskiego 1	- tel. 697 995 865
- Nowa Sól, ul. Długa 8	- tel. 68 356 42 02
- Szprotawa, ul. Przejazdowa 2A	- tel. 785 113 707
- Nowogród Bobrz., ul. Żarska 7	- tel. 785 113 702

**Obsługa techniczna rolnictwa
poprzez sieć sklepów**

GRENE

- 66-300 Międzyrzecz, ul. Dr T. Podbielskiego 1, tel. 697 995 865
- 67-100 Nowa Sól, ul. Długa 6 - tel. 785 113 708
- 67-300 Szprotawa, ul. Przejazdowa 2 A - tel. 697 995 881
- 66-010 Nowogród Bobrzański, ul. Żarska 7 - tel. 785 113 702

Zakuwanie węży hydraulicznych

**Zapraszamy
do nowo otwartego
sklepu z częściami rolniczymi**

ul. Poznańska 33 w Świebodzinie
(przy siedzibie firmy)
tel. 68 479 29 96 • kom. 885 330 200

INFORMACJE RYNKOWE

DODATEK DO LUBUSKICH AKTUALNOŚCI ROLNICZYCH

5

Wszystkie dane zebrano na 10 kwietnia 2022 r.

Z lubuskich targowisk /ceny w zł/

Nazwa artykułu	j.m.	Gorzów Wlkp.	Gubin	Międzyrzecz	Nowa Sól	Sulechów	Świebodzin	Witnica	Żary
Jaja	szt.	0,80 – 1,00	0,8 – 1,40	0,35 – 0,75	0,50 – 0,95	0,50	1,20	0,90 – 1,00	0,60 – 1,20
Ziemniaki	kg	1,60 – 1,80	1,90 – 2,40	2,00	0,60 – 3,00	1,50	3,50	2,00	2,00
Cebula	kg	2,00 – 2,40	3,00	4,00	2,50	2,50	3,00	3,50	2,50
Czosnek	szt.	1,00 – 1,80	3,40	4,00	3,00	2,50	5,00	1,00 – 2,00	2,50
Marchew	kg	2,00 – 2,40	3,00	4,00	2,50	2,00	3,00	4,00	3,00
Pietruszka	kg	4,50 – 6,00	5,50	3,00	3,00	4,50	5,50	6,50	6,00
Pietruszka natka	pęczek	1,00 – 1,20	2,80	3,00	2,00	2,00	3,50	3,50	2,50
Buraki czerwone	kg	2,00 – 2,40	-	-	2,50	1,50	-	3,00	2,50
Por	szt.	2,00 – 4,00	3,00	-	2,00 – 2,50	1,50	-	5,00	1,50
Seler	kg	3,00 – 4,00	4,80	8,00	3,00	3,50	-	6,00	5,00
Włoszczyzna	pęczek	-	5,50	7,00	5,00	4,50	6,50	6,00	5,00
Ogórek	kg	11,80	11,00	12,0 – 15,0	10,00	10,00	12,00	12,00	-
Ogórek kiszony	kg	-	4,50	-	8,00	12,00	-	15,00	-
Cukinia	kg	-	13,00	-	-	6,00	12,00	18,00	-
Pomidor	kg	9,0 – 11,8	16,0 – 20,0	20,00	18,00	9,00	6,00	17,0 – 19,0	-
Papryka czerwona	kg	11,20	12,00	-	-	12,00	11,00	18,00	-
Kapusta biała	kg/szt.	2,5 – 3,0*	3,50*	2,50*	2,00*	1,50*	-	3,00*	2,50*
Kapusta biała kiszona	kg	-	4,80	8,00	4,00	6,00	-	6,00	5,00
Kapusta pekińska	kg/szt.	-	5,50	-	5,00	3,5	-	7,00**	-
Kalafior	szt.	-	9,50	8,00	7,50	6,00	-	10,00	-
Brokuł	szt.	6,50	-	-	-	6,00	-	7,00	-
Brukselka	kg	8,00	-	-	-	9,00	-	13,00	7,00
Sałata	szt.	2,50 – 3,50	4,80 – 6,80	5,00	4,00	4,50	6,00	5,00	-
Szczypior	pęczek	1,00 – 1,40	2,90	3,00	2,00	2,00	3,50	3,50	-
Koper	pęczek	1,50 – 1,80	-	3,00	1,50	2,00	3,50	3,50	-
Rzodkiewka	pęczek	1,80 – 2,00	2,80	3,00	2,50	2,50	-	3,50	3,00
Kalarepa	kg/szt.	-	3,00	-	2,50	3,00**	-	5,00**	-
Pieczarki	kg	7,00 – 8,00	8,50	-	6,90	6,00	6,50	13,00	6,50
Chrzan	kg	-	16,0	-	16,00	20,00	-	25,00	-
Miód	kg	30,00 – 36,00	40	38,00 – 48,00	40,00	30,00	30,00	40,00	25,00 – 40,00
Jabłka	kg	2,00 – 3,00	2,00 – 5,00	4,50 – 5,50	3,00	2,50 – 3,50	5,00	3,90 – 4,50	3,00 – 3,50
Gruszki	kg	6,00 – 6,50	7,00	8,00	5,00	5,50	6,00	6,00	-

Objaśnienie: * - kg ** - szt. *** - pęczek

PASZE

WRZESINY

DLA TRZODY

Mieszanka tucznik 1	100 kg	230,00
Mieszanka tucznik 2	100 kg	218,00
Mieszanka prosięta 1	100 kg	298,00
Mieszanka prosięta 2	100 kg	268,00
Mieszanka prosięta 3	100 kg	250,00
Koncentrat PWT	100 kg	392,00
Koncentrat T-15	100 kg	352,00
Koncentrat LPK	100 kg	362,00

DLA DROBIU

Koncentrat nioska	100 kg	300,00
Mieszanka nioska 1	100 kg	256,00
Mieszanka nioska 1 – gran.	100 kg	256,00
Mieszanka kurczęta 1	100 kg	270,00
Mieszanka kurczęta 2	100 kg	260,00
Mieszanka LWK	100 kg	234,00
Mieszanka Brojler Finiszer	100 kg	338,00
Mieszanka Brojler	100 kg	362,00
Mieszanka Brojler Starter	100 kg	290,00
Mieszanka Brojler Grower	100 kg	282,00
DJ Nioska mieszanka	100 kg	264,00
B-C Mieszanka uzupełniająca	100 kg	232,00

POZOSTAŁE

Mieszanka KGHIN (0-3)	100 kg	274,00
Mieszanka KGHIN (3-9)	100 kg	268,00
Śruta sojowa (46%)	100 kg	342,00
Zboża śrutowane	100 kg	214,00

- ❖ Sprzedam konny przetrząsacz widłowy do siana oraz kosiarkę konną – gm. Krzeszyce, tel. 504 823 461.
- ❖ Sprzedam słomę w belach o śr. 120 magazynowana w stodole – gm. Krzeszyce, tel. 504 823 461.
- ❖ Sprzedam króliki rasy srokacz czarny – gm. Krzeszyce, tel. 504 823 461.
- ❖ Sprzedam silnik 7,5 kW, śrutownik kamieniowy Krajzega 5,5 kW, lejek do ciągnika kos na kołach – gm. Górzycza, tel. 95 759 15 08.
- ❖ Sprzedam wieszaki (regenerowane) Tuz do ZT 303 i 323 Fortschritt – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454.
- ❖ Sprzedam działkę rekreacyjno-budowlaną za lasem między górami i stawami, 5 km od Żar – tel. 607 035 344.
- ❖ Sprzedam pszenicę i pszenżyto ozime, owies, ziemniaki paszowe – gm. Świdnica, tel. 664 134 260; 68 32 73 152.
- ❖ Sprzedam siewnik POZNANIAK – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.

KRZESZYCE

DLA TRZODY

Koncentrat Prosiak Piggi	100 kg	440,00
--------------------------	--------	--------

DLA DROBIU

Mieszanka Kaczka KB1	100 kg	232,00
Mieszanka Kaczka KB2	100 kg	220,00
Mieszanka Kurczak Starter	100 kg	224,00
Mieszanka Kurczak Grower 156	100 kg	216,00
Mieszanka Brojler Starter	100 kg	244,00
Mieszanka Nioska	100 kg	228,00
Koncentrat Nioska	100 kg	320,00

DLA BYDŁA

Milsan Mleko zastępcze	100 kg	900,00
Mieszanka Cielak	100 kg	260,00
Koncentrat Cielak	100 kg	320,00
Koncentrat Opas Sanbull	100 kg	320,00
Mieszanka Krowa Mleczna Lactoma	100 kg	200,00
Koncentrak Krowa Mleczna Protamilk	100 kg	320,00

DOSTĘPNA PASZA DLA KONI I GOŁĘBI

STARY DWÓR, gmina TRZCIEL

DLA TRZODY

Koncentrat Prowitex	25 kg	98,00
Koncentrat Prowimax	25 kg	100,00

DLA DROBIU

Pasza dla niosek, granulowana	25 kg	68,00
Pasza dla Kurczat0-6 tyg.	25 kg	68,00
Pasza dla kurczat pow. 6 tyg.	25 kg	68,00
Brojler do 3tyg.	25 kg	76,00
Brojler GROWER od 3 tygodni	25 kg	75,00
BROJLER Finiszer	25 kg	74,00
Kaczki i gęsi do 3 tyg.	25 kg	60,00
Kaczki i gęsi pow 3 tyg.	25 kg	67,00
Koncentrat dla niosek	25 kg	81,00

DLA KRÓLIKÓW

Mieszanka	25 kg	42,00
-----------	-------	-------

- ❖ Sprzedam owies, pszenicę, ziemniaki – gm. Sulechów, tel. 603 359 226.
- ❖ Sprzedam grunty orne (do 10 ha) na terenie gminy Lubniewice – tel. 507 197 255.
- ❖ Sprzedam słomę – gm. Świebodzin, tel. 662 932 128.
- ❖ Sprzedam agregat uprawowo-siewny 3 m Pom Brodnica 2013 r., koła - felgi z oponami 825/20, lejek do nawozu, kultywator o szer. 3 m, przyczepę 750/20, opielacz do buraków, drobne części do Bizona 56, ramę do bron, ramkę do podczepiania wideł lub łyżki do cyklopa – gm. Świebodzin, tel. 600 729 962, 692 446 813.

ŻARY		
DLA TRZODY		
Komfort 1 PT-053	100 kg	233,50
Komfort 2 PT-054	100 kg	198,00
Pasza tucznik PT-723	100 kg	155,00
ProviTech PT-224	100 kg	285,00
ProviMax PT-223	100 kg	285,00
DLA DROBIU		
Kura nioska PD-651	100 kg	158,00
Kaczka/Gęś PD-600	100 kg	146,00
Indyk PD-632	100 kg	185,00
Kurczak 1 PD-548	100 kg	164,00
Kurczak 2 PD-549	100 kg	154,00
DLA BYDŁA		
PB-839 NON GMO	100 kg	115,00
Fernando PB-812 NON GMO	100 kg	183,00
PB-321 PXTreme Bull Byk NON GMO	100 kg	225,00

- ❖ Sprzedam uroczysko 1 ha – Grodziszczce, gm. Świebodzin, tel. 663 411 075.
- ❖ Sprzedam 2 ha ziemi w Boryszynie, gm. Lubrza – tel. 663 411 075.
- ❖ Sprzedam opryskiwacz RAU 3 800 l o szer. rob. 18 m – komputerowe sterowanie, sadzarkę i kopaczkę do ziemniaków, przyczepę rolniczą 4 t, przyczepę D-47 wywrotkę 4,5 t, rozrzutnik obornika TUR, rozrzutnik obornika Czarna Białostocka 4 t – gm. Nowe Miasteczko, tel. 699 912 173.
- ❖ Sprzedam dmuchawę do zboża z koszem w b. dobrym stanie – gm. Bytnica, tel. 791 000 670.
- ❖ Sprzedam siano i słomę 120/150, waga 450 kg – gm. Dąbie, tel. 663 635 673.
- ❖ Sprzedam działkę rolną o powierzchni 2,07 ha – Sokola Dąbrowa, gm. Bledzew, tel. 692 203 464.
- ❖ Sprzedam pszenicę ozimą luzem lub w workach, na paszę lub do siewu oraz drzwi kompletne z lusterkiem, lewe przednie do BMW 530D – gm. Niegosławice, tel. 795 978 100.
- ❖ Sprzedam siano majowo-czerwcowe w belach 120x150 około 500 szt. – gmina Krosno Odrzańskie. tel. 697 958 374.
- ❖ Sprzedam ciągnik ZETOR 5211, rok prod. 1986, ciągnik UR-SUS – 3P, rok prod. 1984, przyczepę wywrotkę na 3 strony D47, ORKAN-2, zaprawiarkę do zboża OKONEK, 500 kg, opony: 18,4/30; 16,9/28; 900/20; koła: 9,5/32; 9,5/36 – gmina Siedlec, tel. 693 439 340.
- ❖ Sprzedam łubin – gm. Dąbiec, tel. 663 635 673.
- ❖ Sprzedam ziemniaki jadalne i paszowe – gm. Świebodzin, tel. 601 884 531, 693 708 162.
- ❖ Sprzedam siewnik, dwukołówkę, rozsiewacz dwutalerzowy Claas, zwijarkę New Holland 150, rozsiewacz do nawozów dwutalerzowy Amazone (600 kg) – gm. Trzciel, tel. 606 658 828.
- ❖ Sprzedam ziemię orną 2,58 ha – miejscowość Karczówka – tel. 694 532 046, 534 006 222.

SULĘCIN		
DLA TRZODY		
Mieszanka SMYK	100 kg	480,00
Mieszanka SPRINTER	100 kg	276,00
Koncentrat Pigi	100 kg	344,00
Koncentrat Forte	100 kg	352,00
Koncentrat Matra	100 kg	292,00
DLA DROBIU		
Mieszanka kaczki -	100 kg	228,00
Mieszanka – brojlery młode	100 kg	256,00
Mieszanka – brojlery starsze	100 kg	248,00
Mieszanka – brojlery FINISZER	100 kg	232,00
Mieszanka – nioski	100 kg	232,00
Mieszanka kurczęta młode	100 kg	236,00
Mieszanka kurczęta starsze	100 kg	224,00
Koncentrat kukuryku	100 kg	304,00
DLA BYDŁA		
Preparat mlekozastępczy	100 kg	900,00
Koncentrat BYK	100 kg	304,00
Koncentrat Krowy Mleczne	100 kg	312,00
DLA KRÓLIKÓW		
Mieszanka króliki	100 kg	244,00
INNE		
Otręby pszenne	100 kg	160,00
Kukurydza	100 kg	180,00
Pszenica	100 kg	212,00

- ❖ Sprzedam przyczepę rolniczą Zaclaw o dł. 6 m i szer. 2,5 m, burty aluminiowe dzielone, siewnik zbożowy Nordsten 3 m w dobrym stanie oraz myjnię do warzyw – gm. Gorzów Wlkp., tel. 607 368 103.
- ❖ Sprzedam opryskiwacz Douven 3400/24 m, bronę talerzową 4 m ciężką, przyczepę HL 8011, przyczepę czeską BSS, kombajn Bizon – gm. Sulechów, tel. 695 568 702.
- ❖ Sprzedam kombajn zbożowy BIZON z rozdrabniaczem i kabiną; rok budowy 1988, rozrzutnik obornika T-088 (produkcja NRD) – ład. 10 ton; rok budowy 1986, siewnik zbożowy MAZUR szer. robocza 4,0 m – tel. 605 329 315.
- ❖ Sprzedam wagę inwentarzową dla trzody i bydła oraz łańcuch do zgarniacza obornika typu Lubin – gm. Dąbie, tel. 691 720 485.
- ❖ Sprzedam śrutownik Bąk, betoniarkę 150 l, taczki ohar – gm. Świdnica, tel. 889 485 429.
- ❖ Sprzedam śrutownik bijakowy 11 kW – gm. Babimost, tel. 606 538 410.
- ❖ Sprzedam samochód dostawczy Renault Master; rok prod. 2004 – gm. Babimost, tel. 606 538 410.
- ❖ Sprzedam mieszankę owsa z wyką; ok. 18% białka; cena 1,20 zł/kg – gm. Krosno Odrz., tel. 724 453 246.

- ❖ Sprzedam dmuchawę do zboża z koszem w b. dobrym stanie – gm. Bytnica, tel. 791 000 670.
- ❖ Sprzedam siano i słomę 120/150, wagę 450 kg, łubin, owies, pług 3-skibowy, 2 ha gruntów ornych – obręb Połupin – gm. Dąbie, tel. 663 635 673.
- ❖ Sprzedam metalowe słupy, wiązary, teownik, blachę falistą na konstrukcję garażu 6 x 5 m; cena 3000 zł, ciągnik Białoruś, koparko-spycharkę 1990 (łyżka chwytakowa); cena 14500 zł, betoniarkę 280 l (szeroki wieniec na bębnie); cena 1600 zł – gm. Krosno Odrz., tel. 509 478 057.
- ❖ Sprzedam przyczepę wywrotkę na małych kołach 4,5 t, ciągnik C-360 – gm. Gubin, tel. 518 191 006.
- ❖ Sprzedam kosiarkę i przewracarkę – gm. Dąbie, 721 848 271.
- ❖ Sprzedam siano w kostkach – gm. Krosno Odrzańskie, tel. 693 874 053.
- ❖ Sprzedam kosiarkę rotacyjną polską, siewnik poznaniak, pająka do siana (przewracarko-zgrabiarka na 7 kół), sadzarkę do ziemniaków czeską, rozrzutnik obornika i wapna, rozsiewacz do nawozu Piast – gm. Trzciel, tel. 606 658 828.
- ❖ Sprzedam krowy do dalszej hodowli oraz kaczkę francuskie żywe – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam rozdrabniacz słomy, 4-letni pług 4-skibowy polskiej produkcji, przyczepę wywrotkę 4 t do remontu – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam lub zamienię Prasa Claas 2A wariant 180 – gm. Zbąszynek, tel. 888 102 028.
- ❖ Sprzedam wózek do przewozu bydła, przewracarkę do siana pająk, części do prasy Fortschritt – gm. Świebodzin, tel. 665 510 508.
- ❖ Sprzedam roztrzaskacz 6-rzędowy do siana, heder 4 metrowy do rozdrabniacza zielonek typu Fortschritt – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam zgrabiarkę karuzelową SaMASZ 3,5 m – gm. Zbąszynek, tel. 668 526 006.
- ❖ Sprzedam siewnik Poznaniak, agregat uprawowo-siewny Amazone – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam ziemniaki – gm. Boryszyn, tel. 655 176 965.
- ❖ Sprzedam owies – tel. 663 180 230.
- ❖ Sprzedam lub wynajmę świder zawieszany na TUZ ciągnika, napęd WOM – gm. Iłowa, tel. 888 919 297.
- ❖ Sprzedam owies ekologiczny z certyfikatem – gm. Szprotawa, tel. 603 110 841.
- ❖ Sprzedam większe ilości mleka koziego oraz młode kózki, sprzedam scenę na platformie podwoziowej – Gorzupia Dolna, gm. Żagań, tel. 509 310 641.
- ❖ Sprzedam mieszankę zbożową ozimą, kukurydzę suchą na ziarno – gm. Iłowa, tel. 516 045 735.
- ❖ Sprzedam siewnik Poznaniak tanio, reduktor obrotów poziomy 3 kW nowy do podajników czerpakowych do transportu zboża na silosy - cena do uzgodnienia, silnik 10 kW w komplecie z bijakami do zboża - ssąco-tłoczący – gm. Chotków, tel. 791 782 664.
- ❖ Sprzedam dwa silniki elektryczne 7KW i 11KW na wózek, kosiarkę grzebieniową OSA, ciągnik rolniczy Białoruś 50, bronę talerzową 3 m, przyczepę 3,5 t – gm. Brody, tel. 503 745 466.
- ❖ Sprzedam łubin wąskolistny – gm. Skąpe, tel. 506 369 915.
- ❖ Sprzedam 3 krowy mleczne zacielone bykiem rasy Limousine – gm. Sulęcín, tel. 663 444 183.
- ❖ Sprzedam jałówki cielne mieszańce zacielone bykiem rasy Limousine – gm. Sulęcín, tel. 663 444 183.
- ❖ Sprzedam kombajn Dominator Claas w pełni sprawny, gotowy do żniw – gm. Sulęcín, tel. 663 444 183.
- ❖ Sprzedam byczka 100% rasy Limousine (wiek 14 m-cy) – gm. Sulęcín, tel. 663 444 183.
- ❖ Sprzedam ciągnik Ursus 902, agregat uprawowo-siewny 3 m, agregat uprawowy 3,80 m, przyczepę tandem 4 t wywrotkę, przyczepę 8 t sztywną, kosiarkę samojezdną 1,70, traktorek na silniku Es – gm. Szczaniec, tel. 783 478 115.
- ❖ Sprzedam kombajn zbożowy BIZON z rozdrabniaczem i kabiną – rok budowy -1988, rozrzutnik obornika T-088 (produkcja NRD) – ład. 10 ton, rok budowy – 1986, siewnik zbożowy MAZUR szer. robocza 4 m, tel. 605 329 315.
- ❖ Sprzedam kombajn zbożowy Fortschritt E-512 heder 4,20 m z rozdrabniaczem słomy – gm. Skąpe, tel. 506 369 915.
- ❖ Sprzedam maszyny i sprzęt rolniczy ze zlikwidowanego gospodarstwa – gm. Myślibórz, tel. 512 975 191.
- ❖ Sprzedam kosiarkę spalinową (250 zł), kosiarkę elektryczną (120 zł), piłę Stihl 3,5 KM (700 zł), piłę tarczową 3-fazową (300 zł), prostownik transformatorowy 6-12-24 V (350 zł), betoniarkę 280 l (1500 zł), zbiornik do hydroforu 200 l (400 zł), przyczepę jednoosiową dłużyce (1100 zł), silnik elektryczny 11 kW (600 zł) – gm. Krosno Odrz., tel. 509 478 057.
- ❖ Sprzedam żyto Bottom – gm. Sulechów, tel. 504 712 948.
- ❖ Sprzedam większą ilość kukurydzy suchej na paszę – gm. Wieleń, tel. 605 747 941.

ŻYWIEC

DROBIOWY - w zł/kg

PUNKT SKUPU	BROJLER INDYCZY	
Trzebiechów	Indor	7,85
	Indyczka	7,55

WOŁOWY I WIEPRZOWY - w zł/kg

PUNKT SKUPU RZEŻNIA	Młode bydło rzeźne		Krowy	Tuczniki	
	A-buhajki	Klasa I		Klasa I	Maciory/Kastraty
REJÓW	10,00 ¹⁾	–	–	6,20 ¹⁾	–
KRZESZYCE	13,50 ²⁾	12,50 ²⁾	9,50 ²⁾	–	–

Oznaczenia: 1) - cena netto; 2) - cena brutto

NAWOZY

KROSNO ODRZAŃSKIE

Asortyment	Cena w zł/t
AZOTOWE	
Saletra wapniowa	2600,00
FOSFOROWE	
Superfosfat wzbogacony 40%	3000,00
POTASOWE	
Siarczan potasu	5000,00
Sól potasowa	3000,00
WIELOSKŁADNIKOWE	
Polifoska 6	3300,00
Polifoska 5	3100,00
Polifoska 8	3400,00
MAGNEZOWE	
Wapno nawozowe – big - bag	500,00
Wapno nawozowe	600,00

- ❖ Sprzedam przyczepę D47 zarejestrowana, wywrotka, ORKAN (skrzynia przekładniowa do orkana, Petkus gigant, płytę obornika 8 x 1 m, gr. 6 cm, opony 900 x 20 – 4 szt. – gm. Wolsztyn, tel. 693 439 340.
- ❖ Sprzedam inkubator automatyczny na 120 jaj – gm. Zielona Góra, tel. 691 517 206.
- ❖ Sprzedam 4 opony 12,5 x 20, 1 oponę 520/70/38, 2 opony 520/75/32, 2 opony 10/00/20 oraz rozsiewacz nawozu Kos, agregat uprawowo-siewny 3 m, przyczepę sztywną 8 t, opryskiwacz 1000 l, przyczepkę samochodową 3 m/140, pług 1-skibowy, przyczepę 4 t wywrotkę na tandemie Ursus 902 – gm. Szczaniec, 783 478 115.
- ❖ Sprzedam pisklętą gęsi i prosiętą. Dowiozę. Ilość ograniczona – gm. Krzeszyce, tel. 509 975 905.
- ❖ Sprzedam 4 opony 12,5 x 20, 1 oponę 520/70/38, 2 opony 520/75/32, 2 opony 10/00/20 oraz rozsiewacz nawozu Kos, agregat uprawowo-siewny 3 m, przyczepę sztywną 8 t, opryskiwacz 1000 l, przyczepkę samochodową 3 m/140, pług 1-skibowy, przyczepę 4 t wywrotkę na tandemie Ursus 902 – gm. Szczaniec, 783 478 115.
- ❖ Sprzedam grubą kłaczkę (9 m-cy) – gm. Skąpe, tel. 506 950 148.
- ❖ Sprzedam zgrabiarkę 5-gwiazdową do siana oraz wózek magazynowy – gm. Nowogród Bobrzański, tel. 662 902 237.
- ❖ Kupię oponę do Bizona szeroką 23.1-26 albo kompletne – gm. Trzebiel, tel. 606 858 841.
- ❖ Kupię ciągnik Ursus C-360 lub C-330 (może być do remontu) oraz przyczepę do remontu D 47 – gm. Trzciel, tel. 606 658 828.
- ❖ Kupię tanio żyto w żniwa lub po żniwach – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454.
- ❖ Kupię łąki 2-3 ha w okolicach Brzeźnicy lub Bytnicy – tel. 724 133 999.

KRZESZYCE

Asortyment	Cena w zł/t
AZOTOWE	
Saletra amonowa 34%	4000,00
Mocznik	6000,00
Saletrzak	4000,00
Saletrosan	4000,00
FOSFOROWE	
Superfosfat 40%	3500,00
POTASOWE	
Sól potasowa 60%	3500,00
WIELOSKŁADNIKOWE	
Amofoska 4-12-12	2000,00
Amofoska 5-10-25	2500,00
Polifoska 6-20-30	3200,00
HYDROKOMPLEX	115 zł za 25 kg
MAGNEZOWE	
Wapno magnezowe	450,00
SIARCZAN MAGNEZU	60 zł 25 kg

- ❖ Kupię ciągnik Zetor, przystawkę i siewnik do kukurydzy oraz rozsiewacz nawozu – tel. 728 032 907.
- ❖ Kupię niedrogo kombajn Fortschritt E-514 w dobrym stanie z uszkodzonym silnikiem lub bez silnika – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454.
- ❖ Kupię ciągnik Fortschritt 300 lub 303, może być do remontu – gm. Trzebiechów, tel. 691 933 715.
- ❖ Przyjmę ziemię z wykopów – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454.
- ❖ Oddam słomę żytnią ze zbiorów 2022 r. z powierzchni 40 ha w zamian za gruberowanie i zaoranie pola – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454.
- ❖ Potrzebny mechanik do prasy Z 224/1 – gm. Sulechów, tel. 783 699 921.
- ❖ Oddam siano w małych kostkach – gm. Sulechów, tel. 609 715 528.

CENY USŁUG ROLNICZYCH

CENY USŁUG ROLNICZYCH w województwie lubuskim		
Powiat żagański		
Usługa	Sprzęt	Cena netto
Rozrzucanie obornika	rozzrutnik + ładowarka	25 zł/t lub 145-250 zł/h lub 245 zł/ha
Uprawa ścierniskowa	brona talerzowa, agregat ścierniskowy	180-250 zł/h lub 122-130zł/ha
Głęboszowanie	głębosz	375 zł/h lub 300 zł/ha
Wapnowanie z załadunkiem	ciągnik + rozrzutnik do wapna + ładowarka	25 zł/t lub 280 zł/h lub 100 zł/ha
Orka	plug + wał zagęszczający	240-400 zł/ha
Siew zbóż (w tym kukurydzy)	siewnik zbożowy	120-250 zł/ha
Nawożenie - nawozy stałe	siewnik z rozsiewaczem nawozów	50 zł/ha
Opryski	opryskiwacz	40-60 zł/ha
Zbiór zboża	kombajn	285-350 zł/ha
Podsiew łąk	ciągnik + specjalistyczny siewnik	100 zł/ha
Załadunek	ładowarka teleskopowa	106-140 zł/h
Koszenie użytków zielonych	ciągnik + kosiarka	203-250 zł/ha
Zbiór sianokiszonki	ciągnik + prasa	25-30 zł/szt. (bela o średnicy 150-160 cm), siatka usługodawcy lub 220 zł/ha
Owijanie bel z folią	owijarka	10-15 zł/szt. + folia zlecającego
Zbiór zielonki	przyczepa samobierająca	300 zł/h
Transport	ciągnik + jedna przyczepa	40 zł/h
	ciągnik + dwie przyczepy	80-150 zł/h
Bronowanie	brona zębata	120-130 zł/ha
Koszenie kukurydzy	sieczkarnia	350 zł/ha
Kompleksowe wyko- nywanie kiszonki z kukurydzy (transport + ugniatanie)	sieczkarnia + ciągnik + przyczepy objętościowe + ciągnik do ugniatania pryzmy	800-1000 zł/h

Ceny usług zebrane z całego województwa są cenami umownymi, obowiązują zarówno w przedsiębiorstwach usługowych, jak również wśród indywidualnych rolników.

Lubuskie Aktualności Rolnicze

w 2022 r.

tylko **5,00 zł** miesięcznie
30,00 zł półrocznie
60,00 zł rocznie

**ZAMÓW
PRENUMERATĘ
JUŻ
DZIŚ**

Prenumeratę można również zamówić u doradcy terenowego w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego lub w Redakcji Lubuskich Aktualności Rolniczych w Kalsku

Lubuskie Aktualności Rolnicze

odcinek dla nadawcy

nr rachunku odbiorcy:
24 1130 1222 0030

nr rachunku odbiorcy cd.:
2053 4720 0004

odbiorca:
Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
Kalsk 91, 66-100 Sulechów

kwota:

zleceniodawca:

tytułem:

Polecenie przelewu / wpłata gotówkowa
* niepotrzebne skreślić

nazwa odbiorcy	Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego		
nazwa odbiorcy cd.	Kalsk 91, 66-100 Sulechów		
nr rachunku odbiorcy	24 1130 1222 0030 2053 4720 0004		
	W	P	kwota
nr rachunku zleceniodawcy (przelew/kwota słownie (wzłota))			
nazwa zleceniodawcy			
nazwa zleceniodawcy cd.			
tytułem			
tytułem cd.			
	opłata:		
pieczęć, data i podpis(y) zleceniodawcy			

stempel dzienny:

opłata:

JESTEŚMY

gdy uprawy budzą się do życia

Zadbaj o ochronę plonów.

Ubezpiecz uprawy w Generali Agro

i zyskaj 50 zł na zakupy na Allegro

Generali, z myślą o Rolnikach

Materiał marketingowy. Sprzedaż premiowa „Wiosenne zakupy na Allegro z Generali Agro” skierowana jest wyłącznie do osób fizycznych, trwa od 14.03.2022 do 30.06.2022 lub do wyczerpania puli kart podarunkowych (20 000). Aby otrzymać kartę podarunkową o wartości 50 zł, konieczny jest zakup i opłacenie ubezpieczenia upraw od min. jednego z dwóch ryzyk (grad, ogień) ze składką co najmniej 100 zł oraz wypełnienie formularza „Wiosenne zakupy na Allegro z Generali Agro” na portalu i-Rolnik do 10.07.2022. Regulamin akcji dostępny na stronie i-Rolnik.pl.

Lubuski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Kalsku

*cudze chwalicie,
swoje poznajcie*

Zapewniamy:

- Bezpłatne zamieszczanie ogłoszeń
- Darmową promocję
- Ogólnopolski dostęp do towarów
- Łatwą i wygodną sprzedaż Państwa produktów
- Sprzedaż w cenach i na warunkach przez Państwa wskazanych

Infolinia: 68 385 28 68

Zapraszamy Państwa do zamieszczenia swoich ogłoszeń na portalu
Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku

www.lubuskiebazarek.pl